AKTUALNO VPRAŠANJE

Naš list prodira vse globlje med bralce, hkrati pa postaja najbolj bran časopis na Gorenjskem. Zlasti je zabeležen velik skok v pravkar minulem letu, ko se je zvišalo število izvodov od 10.500 na 12.000.

Uredništvo lista si je prizadevalo, da bi kar najbolj zvesto spremljalo družbeno, gospodarsko, kulturno življenje in ostale dogodke z Gorenjske. Skušalo se je približevati našim ljudem v tovarnah, ustanovah in doma ter prenašati njihove izkušnje, odpravljati njihove težave, iskati pot k najboljšim izhodiščem.

Take so bile želje. Taki cilji vodijo uredništvo tudi v novo, 1959. leto. Po

OBRAČUN

obsegu in obliki niso predvidene nobene bistvene spremembe.

In kaj menijo bralci? Smo mar v preteklem letu uspeli v svojih prizadevanjih? To pa je aktualno vprašanje.

Zato naprošamo bralce, da nam najkasneje do 15. januarja odgovorijo zlasti na naslednja vprašanja:

— Koliko ljudi bere vaš list?

— Kaj najprej poiščete in berete v listu?

— Katere strani oziroma rubrike v listu vam posebno ugajajo?

— O katerih stvareh naj bi več pisali? (kultura, šport, gospodarstvo itd).

Najboljši odgovori bodo izžrebani in nagrajeni.

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 1 — CENA DIN 10.— KRANJ, 29. DECEMBRA 1958

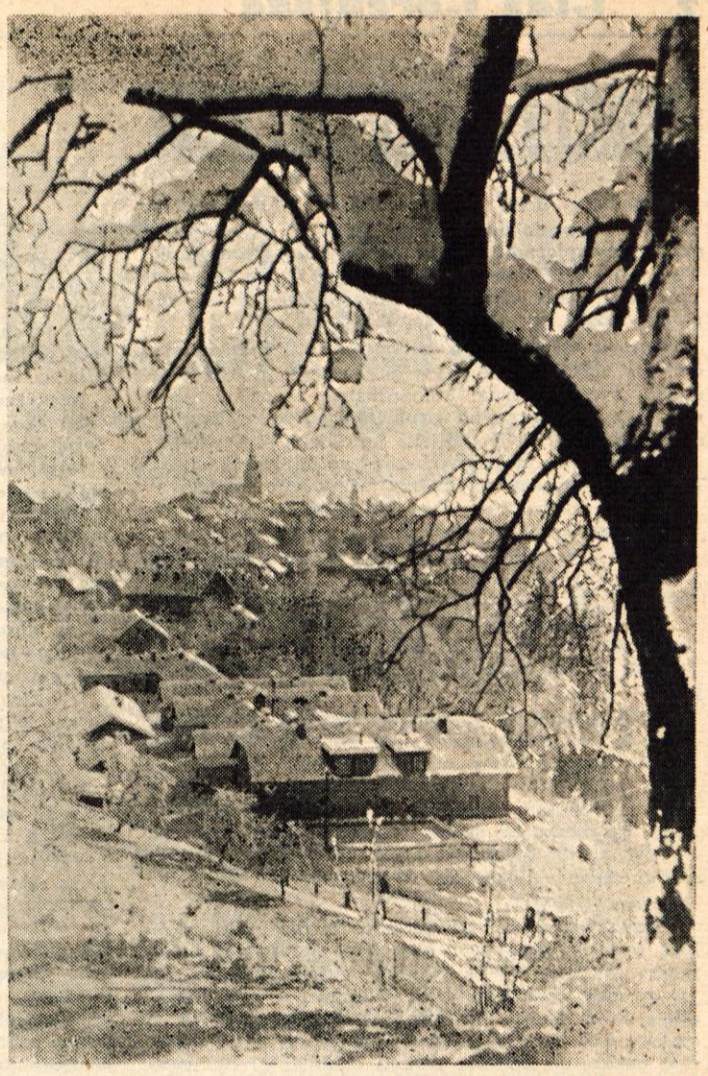

KRANJ V SNEGU Foto: F. Perdan

NAMESTO OBIČAJNEGA NOVOLETNEGA UVODNIKA POSREDUJEMO NAŠIM BRALCEM NEKAJ MISLI, KI JIH JE PREDSEDNIK OLO VINKO HAFNER NAPISAL NA VPRAŠANJA UREDNIŠTVA »GLASU GORENJSKE«

Z UPRAVIČENIM OPTIMIZMOM V NASLEDNJE LETO

Za nami je leto 1958. Ce ga pravično ocenimo, je bilo še kar dobro. Sicer nam na Gorenjskem ni prineslo kaj prav posebno pomembnega, vendar je bil na vseh področjih ljudskega udejstvovanja dosežen vsaj skromen napredek. Industrija kot osnovna gospodarska panoga v našem okraju je bila vse leto preskrbljena s surovinami in električno energijo in je večinoma celo presegla planirani obseg proizvodnje. Imeli smo sorazmerno dobro kmetijsko letino; zlasti krompir in sadje sta izredno obrodila. Napredek je bil dosežen tudi v preskrbi prebivalstva naših industrijskih krajev, čeprav bo treba ravno na tem področju še mnogo storiti. Po vsej Gorenjski, zlasti na Jesenicah in v Kranju, je bila izredno živahna gradbena dejavnost. Dograjeni ali vsaj začeti so bili številni izredno pomembni komunalni objekti.

Vse to predstavlja sicer skromen, pa vendarle stvarni prispevek k dvigu življenjske ravni delovnih ljudi. V tem oziru se napovedi za leto 1958 sicer niso v celoti uresničile, vendar se je tudi v tem letu trdno nadaljevala naša splošna usmeritev k dvigu življenjske ravni. Tako je tudi preteklo leto nekaj pripomoglo k uresničitvi ciljev, ki smo si jih postavili z okrajnim perspektivnim planom za obdobje 1957 do 1961.

Morda najpomembnejše, kar smo v preteklem letu dosegli, pa je prav v tem, da se je v naših komunah, družbenih organih in delovnih kolektivih utrdilo prepričanje, da se morajo vsi drugi cilji podrediti skrbi za delovnega človeka in da se moramo v tem oziru opreti na lastne sile. Le od prizadevnosti in sposobnosti odgovornih organov ter od smotrnega vskladitve skupnih naporov je odvisno, če bodo v tem oziru izkoriščene velike možnosti, ki jih Gorenjci imamo.

Poleg očividnega napredka v gospodarstvu pa smo dosegli določen napredek tudi v našem družbenem življenju. Znaki takega napredka seveda niso take očividni kot v gospodarstvu ter se na koncu leta ne dajo zmeriti s dinarji, metri ali tonami. Imajo pa prav tako daljnosežen pomen za vzgojo ljudi, za sprostitev njihove vsestranske pobude in končno tudi za njihovo osebno srečo, kakor tisti gospodarski dosežki, ki se dajo izmeriti s tehničnimi merili.

Na Gorenjskem preko 5000 ljudi na ta ali oni način neposredno sodeluje v najrazličnejših organih delavskega in družbenega upravljanja. Zlasti uspešen razvoj so napravile naše komune. Dejstvo, da z novim letom ukinjamo dvoje šibkejših, to je Gorenjo vas in Cerklje, omenjenega napredka prav nič ne zanika, ampak ga celo potrjuje. Izkušnje so namreč pokazale, da so samo gospodarsko dovolj močne in na socialističnem gospodarjenju temelječe komune sposobne opravljati obsežne družbene funkcije, ki se jim v socializmu nalagajo.

Seveda pri družbenem upravljanju ne smemo poudariti samo njegovih dobrih strani, ne da bi videli tudi njegove slabosti. Prav gotovo je v mnogih naših družbenih organih še precej formalizma in zmešnjave, zlasti pa demagogije in izkoriščanja sebičnih nagnenj posameznikov. Nič lažjega, kakor v kakem ljudskem odboru pihati na dušo kmetom z zahtevo po znižanju davkov, ali se v delavskem svetu povzdigovati pred manj zavednimi delavci z zahtevo po čim večji delitvi plač, brez ozira na jutrišnjo usodo podjetja oziroma vsega delovnega kolektiva. Toda demagogija ima prav tako kakor laž kratke noge in prej ali slej ji prevarani ljudje stopijo na glavo. Dotlej pa seveda lahko povzroči veliko škodo. In še nekaj je treba posebno poudariti. Socialistične demokracije se ne sme zamenjati z anarhijo; kolektivno odločanje v družbenih organih ne sme omajati oziroma zamegliti osebne odgovornosti posameznikov za izvrševanje poverjenih nalog, ki je ravno v pogojih družbenega upravljanja še posebno potrebna. Neredko se nam zgodi, da se z uspehi vsi hkrati hvalimo, kadar pa pride do težav, pa ne mara biti nihče odgovoren. Predvsem pa družbenega upravljanja ne smemo jemati kot nekaj, kar je samemu sebi namen, ampak le kot sredstvo za dvig družbene zavesti in za ustvarjalno sodelovanje delovnih ljudi v socialistični graditvi.

No, vse te slabosti in težave v našem družbenem upravljanju pa nikakor ne zanikajo njegove moči in izrednega pomena za graditev socialistične družbe. Gorenjska ima glede na precejšnjo razvitost socialističnega gospodarstva in velik delež delavskega razreda v njeni socialni strukturi zelo ugodne pogoje za razvijanje družbenega upravljanja in hkrati tudi za uspešno borbo proti raznim slabostim, ki se v njegovem razvoju neobhodno pojavljajo.

Novo leto 1959 bo osrednje leto v izvrševanju našega perspektivnega plana za razdobje 1957 do 1961. Zato bo v marsičem odločilno za uspešno izvršitev postavljenih ciljev. Vstopimo vanj z upravičenim optimizmom in z realno zasnovanimi načrti, pa bomo tudi po njegovem izteku lahko zadovoljni. Najskromnejša pa je seveda želja: naj v nobenem oziru ne bo slabše od preteklega.

VINKO HAFNER

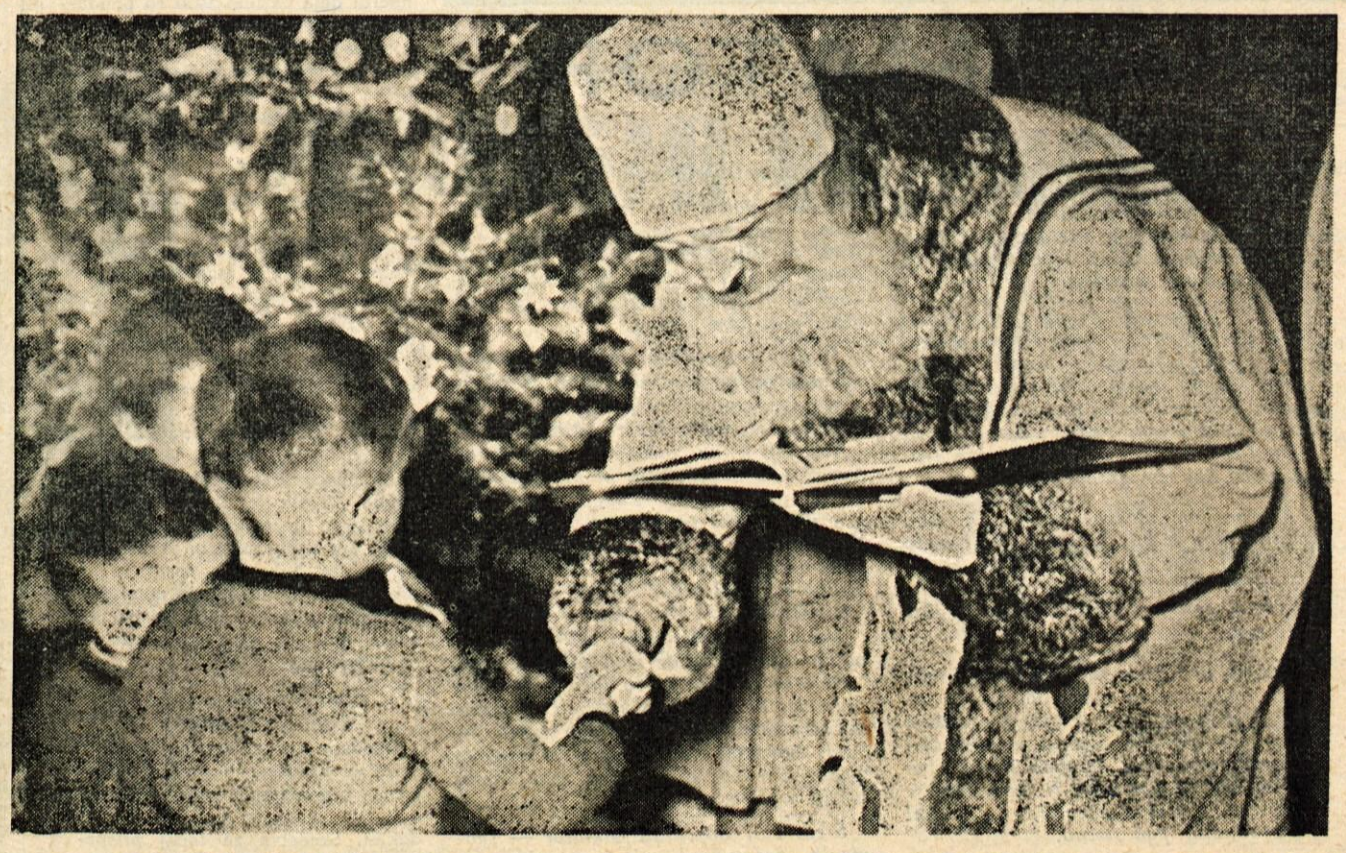

ZVRHAN NAROČAJ SREČE TER USPEHOV V NOVEM LETU 1959 ŽELI VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, NAROČNIKOM, BRALCEM, SODELAVCEM IN VSEM DELOVNIM LJUDEM NA GORENJSKEM ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK«

O izdelavi družbenih planov za 1959. leto

Podjetja in občine se krepijo

Nova politika z omejevanjem zaposlevanja nove delovne sile je prisilila kolektive k iskanju notranjih rezerv — Splošna težnja k povečanju produktivnosti — Prvi poskusi, da da bi občine aktivneje sodelovale v usmerjanju gospodarstva

Take so osnovne značilnosti predlogov družbenih planov za 1959. leto, ki so jih gospodarske organizacije že predložile v odobritev OLO. Občinski plani pa še niso izdelani. Razni predpisi, ki jih je prav te dni obravnavala in tudi sprejela Zvezna ljudska skupščina namreč dokaj spremene nekatere stvari. Sprejeto je na primer novo merilo o minimalnem osebnem dohodku delavcem, sprejeto je načelo, ki dopušča več sredstev kolektivom gradbene dejavnosti itd. Vse te in druge spremembe v večjem ali manjšem obsegu krepijo gospodarsko osnovo podjetij in občin.

Ker so bile te spremembe že predvidene, so, kot so povedali na Zavodu za plan pri OLO v Kranju, tudi počakali z izdelavo občinskih družbenih planov. Seveda bodo morali tudi že izdelane predloge planov gospodarskih organizacij ustrezno spremeniti in prilagoditi zadnjim predpisom. Vendar je za vskladitev družbenih planov v prihodnjem, 1959. letu že veliko narejenega. Bila so že razna okrajna posvetovanja s področja kmetijstva, obrti in drugih dejavnosti, kjer so najnujnejše naloge v prihodnjem letu v načelu že vskladili z razpoložljivimi sredstvi in možnostmi.

Kakšne nove, značilne tendence so pokazale gospodarske organizacije v svojih predlogih za prihodnje leto?

Predvsem tendenco k povečanju produktivnosti dela. To je ena od glavnih, razveseljivih teženj, ki jih gospodarske organizacije zasledujejo v prihodnjem letu. Vzporedno s tem je tudi težnja po iskanju in odkrivanju notranjih, doslej neizkoriščenih rezerv. Sem sodi zlasti rezerva delovne sile. Mnoga podjetja, ki so imela predvideno nadaljnje zaposlovanje delavcev, so ob sedanji omejitvi zaposlovanja že ugotovila, da pravzaprav novih delavcev niti ne potrebujejo. To sta dva najznačilnejša in pozitivna pokazatelja pri predlogih planov proizvodnje za prihodnje leto. Zlasti še, ker ne temeljita na željah, ampak na dokazanih, že doseženih uspehih v tej smeri.

Naslednja letošnja značilnost je poskus prenašanja planskih nalog na občinske organe. Doslej je le okrajni zavod za plan, oziroma OLO usmerjal politiko gospodarskega razvoja, vsklajeval in odobraval plane podjetjem. Letos so že skušali del teh dolžnosti prenesti na občine. Gre v glavnem za to, da bi se ObLO aktivneje zavzemali za razvoj gospodarstva na njihovem področju. Pri tem je ovira zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, toda po prvem poskusu, ki je letos precej uspel v Tržiču, pa tudi na Jesenicah in v Karnju, bodo v prihodnjih letih delo planskih organov skušali čimbolj približati komunam.

K. M.

TE DNI PO SVETU

Cejlonska vlada je predsedniku FLRJ Josipu Brozu-Titu poslala vabilo, naj na svoji poti po azijskih državah uradno obišče tudi Cejlon. Predsednik Tito je povabilo sprejel. Pričakujejo, da bo kot gost cejlonske vlade obiskal Cejlon v drugi polovici januarja 1959.

Indijska vlada si bo v prihodnjih letih prizadevala čimbolj razviti kmetijstvo, in sicer s povečanjem števila svojih zadrug. Pomanjkanje hrane je eden od največjih notranjih problemov države. Uradne analize kažejo, da je indijska kmetijska proizvodnja kljub izobilju sonca in vode med najnižjimi na svetu. To gre predvsem na račun primitivne obdelave zemlje in razdrobljenosti vaških gospodarstev. Vprašanje kmetijstva bo eno glavnih vprašanj na prihodnjem zasedanju letne konference kongresne stranke, ki se bo začela 7. januarja v Nagrupu. Predvidevajo, da bodo na tem zasedanju sprejeli sklep o preusmeritvi kmetijstva na zadružno osnovo. Po prvih načrtih naj bi se v prihodnjem tretjem petletnem planu kmetijska proizvodnja povečala za 100 %.

ZDA bodo 6. in 7. januarja izstrelile umetni satelit, ki bo težak nekaj več kot pol tone. Tako poroča časopis »Los Angeles Times«. Izstrelili ga bodo v bazi Wandenberg na Pacifiku, in sicer v okviru programa ameriških zračnih sil. Napovedujejo, da bodo ta satelit izstrelili proti jugu na Pacifik in da bo višina približno ista kot jo ima satelit Atlas — najnižja 180 km, najvišja pa okoli 1400 km.

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je v letu 1958 podelila posojila v skupnem znesku 750 milijonov dolarjev. To je največji znesek kreditov, ki jih je dala banka od svoje ustanovitve pred enajstimi leti. Skoraj polovica tega zneska je šla v azijske države. Kot poudarja neuradno letno poročilo banke, so trideset posojil odobrili 17 državam tako, da je skupni znesek posojil svetovne banke za industrijski razvoj dosegel več kot 4,5 milijarde dolarjev.

V ameriškem zunanjem ministrstvu menijo, da bi lahko v okviru ženevskih pogajanj o prenehanju jedrskih poskusov že v marcu leta 1959 sklenili sporazum o ustavitvi jedrskih eksplozij. Kot je znano, so se zastopniki ZDA, Velike Britanije in SZ že dogovorili o vsebini prvih štirih členov sporazuma, vendar bodo morali premagati še številne težave, ko bodo obravnavali preostale člene, ki naj podrobno urede predvsem delovanje kontrolnih komisij.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld se je pred dnevi mudil s komandantom varnostnih sil OZN generalom Burnsom na obisku pri jugoslovanskem odredu v sestavu varnostnih sil OZN. Pregledal je častni vod in se pozdravil z oficirji poveljstva odreda. Ogledal si je prostore ene izmed čet, potem pa ostal še na kosilu, ki mu ga je priredil komandant odreda. V kratkem pozdravnem govoru je izrazil priznanje jugoslovanskemu odredu za njegov prispevek k ohranitvi miru.

Te dni so v Bonnu objavili poročilo o delu zunanjega ministrstva v letu 1958. V poglavju, ki se nanaša na gospodarske stike med Zahodno Nemčijo in drugimi deželami, je glede Jugoslavije rečeno, da je kljub temu, da zaradi prekinitve diplomatskih stikov ni bilo več mogoče obravnavati vprašanja trgovine na neposrednih pogajanjih med obema vladama, »normalna menjava blaga vendarle potekala po veljavnih sporazumih«.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

POT MIRU

»Jugoslovanski predsednik Tito je doživel najslovesnejši sprejem v zgodovini Indonezije,« je zapisal neki japonski poročevalec ob prihodu predsednika Josipa Broza-Tita na indonezijska tla.

Neodvisni indonezijski časopis »Merdeka« (Svoboda) pa je takole opisal sprejem: »Na stotine tisočev prebivalcev našega glavnega mesta je stalo na obeh straneh ceste od pristanišča Tandžonga do prestolnice Džakarte in na ulicah glavnega mesta. Z izrazi največjega navdušenja so pozdravljali predsednika Sukarna. Manifestacije so dosegle vrhunec, ko se je šef jugoslovanske države približal rezidenci predsednika Sukarna...«

O gostoljubnosti Indonezijcev nismo nikdar dvomili, vendar je sprejem predsedniku Titu presegel vsa pričakovanja.

Indonezija je kot samostojna država še zelo mlada. Šele po drugi svetovni vojni je stopila na pot neodvisnosti in samostojnosti. Stike z Jugoslavijo je pravzaprav navezala šele pred štirimi leti... In vendar so odnosi med tema dvema državama, oddaljenima na tisoče kilometrov tolikanj prisrčni in tesni, toliko prijateljski, da predstavljajo poseben pojav v mednarodnih odnosih, nasičenih z medsebojnim nezaupanjem, sumničenjem in stalnimi nevarnostmi za mir.

Prvi koraki Indonezije na poti neodvisnosti so bili zelo težavni in naporni, vendar je nova azijska država lahko v vsakem trenutku računala na podporo Jugoslavije in prištevala jugoslovanske narode med svoje najiskrenejše, najboljše zaveznike. Prijateljstvo med Indonezijo in Jugoslavijo se je iz leta v leto krepilo, dvakrat je prispel k nam na obisk največji indonezijski državnik Sukarno, Svetozar Vukmanović se je kot podpredsednik Zveznega izvršnega sveta mudil na indonezijskih otokih, povečala se je trgovinska menjava, prišlo je do kulturnih in športnih stikov...

Obe deželi sta si res zelo oddaljeni, toda njuna trnjeva pot k neodvisnosti nosi številne podobne

poteze, sedanji boj za neodvisnost in samostojnost izven obstoječih blokov sil ima mnogo sličnosti, še največ pa ju veže skupni pogled v prihodnost. Indonezija in Jugoslavija se odkrito in aktivno zavzemata za politiko miroljubnega sožitja, za sodelovanje med vsemi deželami ne glede na družbene razlike med njimi, za njihovo enakopravnost v mednarodnih odnosih. V obeh deželah sta tudi dva najvažnejša mejnika v uveljavljanju teh najnaprednejših mednarodnih teženj: v Indoneziji Bandung, v Jugoslaviji Brioni. Sestanki državnikov, pristašev miroljubnega sožitja na brionskih otokih so prav tako simbol miru in enakopravnega sodelovanja kot je to velika konferenca azijskih in afriških dežel v Bandungu.

Takšen je tudi smisel potovanja predsednika Tita po nekaterih deželah Azije in Afrike, takšen je cilj obiska v Indoneziji. To je pot miru, poslanstvo širjenja mednarodnega zaupanja in razumevanja. To so dejanja in dokazi miroljubne politike, kakršne narodi Azije in Afrike najbolje razumejo in najraje slišijo.

Zato so tudi stotisoči Indonezijcev z nepopisnim navdušenjem pozdravili predsednika Tita. In ta prijateljski pozdrav bo spremljal goste iz Jugoslavije med vsem desetdnevnim bivanjem v tej prijateljski deželi, pričakal jih je v hipu, ko je »Galeb« vrgel sidro ob pristaniški obali, in še dolgo bo odmeval za njimi, ko se bo premec ladje obrnil v novo smer, novemu obisku in srečanjem naproti.

MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

DELEGACIJA SZ V KRANJU

Člani delegacije miru iz Sovjetske zveze, ki se že dlje mudijo v naši deželi, so bili v četrtek, 25. decembra tudi v Kranju. Sprejel jih je predsednik ObLO Kranj, tovariš Franc Puhar. V živahnem dvournem razgovoru je sodeloval tudi predsednik Občinskega odbora SZDL, tov. Baldo Bizjak in ljudski poslanec Martin Košir.

Člani delegacije so se najbolj zanimali za ureditev in praktično delo krajevne samouprave, za pristojnosti občinskega ljudskega odbora in njegovih organov, za družbene in politične organizacije, za krajevne odbore itd. Prav tako so precej spraševali po delu delavskih samoupravnih organov v podjetju in drugih družbenih vprašanjih pri nas.

DEDEK MRAZ PO SELŠKI DOLINI

V Selški dolini se temeljito pripravljajo na praznovanje Dedka Mraza. Občinski odbor društva prijateljev mladine in Občinski odbor SZDL v Železnikih sta uredila vse potrebno, da bo to praznovanje slovesno in prisrčno po vseh šolah Selške doline. Kmetijske zadruge in podjetja, ki imajo patronate nad posameznimi pionirskimi odredi, so prispevala precejšnja sredstva in jih izročila starešinskim svetom, za razno opremo in športne rekvizite na šolah. Najlepšo svečanost pripravlja osemletka v Železnikih, kjer bodo ves dan razne kulturne in športne igre po razredih, nato pa skupna zaključna svečanost s kulturnim sporedom. — Pionirjem bodo podelili razna kolektivna darila v vrednosti nad 100.000 din.

-an

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH NA JESENICAH

Svet za šolstvo pri Občinskem ljudskem odboru na Jesenicah je pred dnevi sprejel sklep, da se v jeseniški občini ustanovi Zavod za izobraževanje odraslih kot finančno samostojni zavod s sedežem na Jesenicah. Za odrasle bo prirejal razne tečaje, seminarje in predavanja. To delo je v zadnjih letih opravljala izobraževalna sekcija DPD »Svoboda« Jesenice, v tej sezoni pa doslej občinski Svet »Svobod« in prosvetnih društve. Ker pa je izobraževanje odraslih široka družbena naloga, ji »Svobode« niso več kos, zato je potreba po ustanovitvi zavoda, ki bo vodil in koordiniral delo, utemeljena.

Zavod bo sodeloval pri usposabljanju odraslih za opravljanje nalog na področju delavskega samoupravljanja in v ostalih organih družbenega upravljanja, pomagal bo pri splošnem in strokovnem izobraževanju odraslih, skrbel za tehnično bazo, magnetofone, epidiaskope, televizijske in potujoče ozkotračne kino aparate itd.

Pravila in odločbo o ustanovitvi Zavoda za izobraževanje odraslih mora sprejeti še občinski ljudski odbor.

T.

POMAGALI BODO ZADRUGI

Aktiv mladih zadružnikov v Naklem je imel v petek svoj redni letni občni zbor. Ko so govorili o načrtu dela za leto 1959 so poudarili zlasti pomoč mladih pri uvajanju mehanizacije in pri strokovnem izpopolnjevanju članov. V začetku januarja se bo v Dupljah začel kuharski tečaj, v Naklem pa bodo skupno z organizacijo LMS imeli plesne vaje.

NAJMARLJIVEJŠI CESTAR NA GORENJSKEM

To je bil letos Jože Virnik iz Kokre. Tako je ugotovila Avtomoto zveza Slovenije, ki mu je te dni dodelila denarno nagrado in pismeno pohvalo.

Virnik je že 12 let cestar. Ima v oskrbi 3 kilometre ceste, in sicer od Kamnoloma v Kokri navzgor do Rekarja. Komisija je ugotovila, da je imel Virnik zmeraj lepo negovano cesto, očiščeno okolico in podobno. Virnik je zlasti ob raznih nalivih in deževnih dnevih pazil, da bi mu hudourniki in deroča voda ne bi pokvarila ceste in je predvsem v takih dnevih delal pod dežjem in v mrazu. Vsi, ki ga poznajo, pravijo, da Virnik zasluži to priznanje.

GOSPODINJSKI TEČAJ TUDI NA KOKRICI

Osnovna organizacija Rdečega križa iz Kokrice je pred 2 mesecema organizarala gospodinjsko-kuharski tečaj, ki ga obiskuje 13 deklet. Sredstva za tečaj prispevajo tečajnice same. Zaključile ga bodo v naslednjih dneh. Po vsej verjetnosti bodo v kratkem pričeli na Kokrici še z zdravstveno prosvetnim tečajem.

-an

naša kronika

VEČ NOVIH ČLANOV IZ VRST MLADINE V ZK

V sredo zvečer je imel Občinski komite ZK občine Železniki svojo redno sejo, na kateri so govorili o sprejemu novih članov v Zvezo komunistov. Sklenili so, da bodo v prihodnjem letu sprejeli 46 novih članov, predvsem iz vrst mladine in delavcev. Napravili so tudi analizo študija programa VII. kongresa ZKJ in ugotovili, da je dosedanja predavanja obiskalo 82 odstotkov vseh članov. Govorili so tudi o letošnjem petem občinskem prazniku in o proslavi v Dražgošah, ki bo 11. januarja.

-an

VOLIVCI V ČEŠNJICI SE ZANIMAJO ZA LOKALNE PROBLEME

Pred dnevi je bil v Češnjici v Selški dolini zbor volivcev. Po poročilu odbornikov o gospodarskem razvoju in delu občine v preteklem letu se je razvila živahna razprava, v katero je posegel tudi sekretar Občinskega komiteja ZK Železniki Franc Ceferin. Sprejeli so nekatere sklepe o obrtnih podjetjih, ki jih je v občini vedno manj. Obrtniki in kvalificirani delavci zapuščajo svoje poklice in se zaposlujejo v industriji. Vse šivilje v šivilsko-krpalniškem podjetju so n. pr. zapustile podjetje in se zaposlile v tovarni NIKO in podjetju MLIP. Tako zdaj v vsej občini ni nobene šivilje. Zelo primanjkuje tudi pleskarjev, vodovodnih inštalaterjev, zidarjev, tesarjev in drugih. Predlagali so, naj ObLO ustanovi nekaj socialističnih podjetij in prepreči šušmarjenje, ki ima v takih pogojih dobre pogoje za razvoj. Govorili so še o avtobusni postaji, ki so jo pred nedavnim postavili v zelo neprikladno mesto v Češnjico. Volivci so zahtevali, naj bi v eni izmed trgovin prodajali tudi kruh, ki ga zdaj ni nikjer dobiti. Na zboru volivcev so govorili še o potrebi po gradnji novih stanovanj, ker zaradi naraščajoče industrije prihaja v dolino vedno več delavcev.

-an

PLENUM OBČINSKEGA KOMITEJA LMS

V četrtek, 25. decembra se je v dvorani nad »Delikateso« prvič sestal novo izvoljeni Občinski komite LMS Kranj. Mladinci so na plenumu, ki se ga je kot gost udeležil tudi predsednik Okrajnega komiteja LMS tov. Kralj, izvolili 9-članski sekretariat, predsednika in sekretarja. Soglasno je bil za predsednika izvoljen dosedanji predsednik Stane Božič, za sekretarja Mirko Galičič. Na plenumu so analizirali občinsko konferenco in zadolžili poseben odbor, da zbere zaključke redne letne konference in jih razpošlje vsem osnovnim organizacijam. Govorili so tudi o neresnem odnosu gostov, ki so jih vabili na svojo konferenco — saj sta se od 25 povabljenih, konference udeležila le dva.

Občinski komite LMS Kranj se bo vnovič sestal 9. januarja skupno z Občinskim komitejem ZK.

rr

POTREBUJEJO, PA NE DOBIJO

V Kamniku sicer imajo potrošniške svete, ki pa do zdaj še nikjer niso pričeli z delom. Kljub temu pa včasih na kakem sestanku volivcev razpravljajo o zadevah, ki sodijo v delokrog potrošniških svetov. Na primer: v Kamniku v nobeni trgovini ni moč kupiti drobnega gradbenega materiala. Če kdo rabi 20 ali 30 kosov opeke, desko, kilogram apna ali podobno, ga v trgovini ne more kupiti.

Z.

POŽAR NA BOBOVKU

V petek, 26. decembra ok. 17.20 ure je nenadoma izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Janeza Snedica iz Bobovka pri Kranju. — Goreti je pričelo na ostrešju. Ker je bilo tam naloženega precej sena in slame, je ogenj hitro zajel vse poslopje. Požar so opazili sosedje. Hiteli so v pomoč in komaj še rešili živino iz hleva. V kritičnih minutah so prihiteli še gasilci iz Predoselj, koj za njimi pa tudi poklicna gasilska četa iz Kranja. Omejili in zatrli so požar in uspeli rešiti še nekaj orodja in strojev. Nastalo škodo ocenjujejo za okoli pol milijona dinarjev. Vzrok požara še ni znan.

an

obrazi in pojavi

TRANSFORMATOR

Sredi prostrane ravnice se gnetejo mikavni kmečki domovi kot trop plašnih ovac in med njimi sili kvišku visok transformator kot pastir sredi črede. — Dvainsedemdeset hišnih številk šteje vasica. Središče ji pravijo.

Ljudje vedo povedati, da je Središčane do nedavnega pestila huda nadloga. Pa ne da bi hudobni zmaj strahoval vasico! Kje neki. Le s svetlobo so bili Središčani hudo sprti; s tisto svetlobo, ki zna v temačnih urah tako imenitno preganjati mrak iz domov.

Vasico so že pred časom elektrificirali. Pa je tako naneslo, da je tisti električni tok, kolikor ga je sploh prilezlo po žicah v Središče, dajal le malo svetlobe in toplote. Od 3. ure zjutraj pa do 10. ure zvečer so imeli enega in drugega komajda za vzorec. Električni kuhalniki so ostajali malone mrzli, žarnice so mežikale kot prehlajene kresnice in radijski sprejemniki so trdovratno molčali. Le od 10. ure zvečer pa do 3. ure zjutraj se niso vaščani pritoževali; malo zavoljo tega, ker je bilo v teh urah luči in toplote na pretek, malo pa zategadelj, ker so takrat spali.

»Čemu sploh električna napeljava, če pa nimamo od nje niti toliko koristi, kolikor je za nohtom črnega!« so se lepega dne dvignili Središčani. Od nekod je padel predlog: postavimo transformator, pa bomo imeli električne struje na pretek!

Poslej je šlo naglo: o nameri so obvestili predsednika krajevnega odbora in sestavili 7-članski gradbeni odbor. Tudi predračun gradbenih storitev je bil narejen in vaščanom je vzelo sapo. Globoko bodo morali seči v žepe. Gradnja bo veljala 600.000 dinarjev.

Pa se je ponudil domačin Slavko, ki se je nekako pred dvema letoma naselil v vasi: »Nič ne marajte! Bom že jaz poskrbel, da bo transformator cenejši. Čemu bi plačevali gradbenega nadzornika, ko pa lahko sam nadzorujem gradnjo, nabavljam material in opravim vse druge posle. Saj sem gradbenik.«

Vaščani so modro kimali; Slavkov predlog jim je bil po godu. Radi bodo prispevali vsak svoj delež. Vse ostale električne instalacije, kot pravijo, bo oskrbelo podjetje Elektro-Kranj. Kar začnimo!

Kramp in lopata sta se nekega jesenskega dne zagrizla v zemljo. Tu bo temelj transformatorja. Poslej je gradnja naglo napredovala. Slavko je nabavljal material, skrbel za delovno silo in ves zavzet nadzoroval dela. In komaj so se Središčani dodobra zavedli, že je stal transformator pod streho.

Zdaj se je gradbeni nadzornik Slavko lotil obračuna. So res toliko prihranili? Gradnja je veljala komaj 230.000 din!

Nobenega dvoma ni. Slavko je dobro gospodaril. Ponosen je ogledoval 8 metrov visoki transformator.

Zdaj potrebujejo še jarek za ozemljitev. Vanj bodo položili kabel. — Vaščani so spet pljunili vroke. Na vsem lepem se je pa zataknilo. Vencljev sadovnjak je jarku prestregel pot. In jarek mora prav tam preko.

»Slišiš, Vencelj!« je predlagal Slavko. »Menda ne boš imel nič zoper, če potegnemo čez tvoj sadovnjak jarek. 30 metrov bo dolg in za lopato širok.«

Vencelj je na začudenje Središčanov zrasel: »Po mojem vrtu ne boš gospodaril. Ti pritepenec ti! Poberi se odkoder si prišel! Sploh pa ne vem, čemu se toliko ženeš za ta transformator? Zastonj gotovo ne. Koliko si pa pri tem zaslužil? Si sploh že kdaj kaj storil zastonj? Samo izkoriščaš... Za denar ti gre...«

Slavka so neutemeljeni očitki zaboleli in žal mu je bilo, da se je tolikanj gnal.

Ni dolgo tega, ko so luči v Središču zagorele; kuhalniki so zažareli in radijski sprejemniki so razbrzdano zapeli. — Sredi vasi stoji transformator in njegove žice delijo kot dobrodejne roke hišam luč in toploto.

Sredi vasi stoji transformator — spomenik požrtvovalnosti in vzajemnega dela vaščanov. Luč in toplota bosta poslej pripovedovala o posameznikih — ljudeh, ki postavljajo koristi skupnosti pred lastne koristi.

aa

Želje in potrebe naše trgovine v prihodnjem letu

40 NOVIH LOKALOV

Prihodnje leto bodo po vseh naših krajih preuredili in izboljšali tudi mrežo trgovin. Zlasti v večjih delavskih središčih je predvidena ureditev mnogih trgovinskih lokalov oziroma prodajaln.

Skupno predvidevajo, da bi v prihodnjem, 1959. letu, na Gorenjskem odprli kar 25 novih prodajaln, 14 ali 15 pa bi jih adaptirali oziroma na novo preuredili. Za vsa ta dela so predvideni skupni izdatki v znesku 587 milijonov dinarjev. Letošnji način delitve dohodka sicer trgovini ni puščal večjih sredstev in bodo trgovinska podjetja lahko prispevala le dobrih 49 milijonov. Toda iz okrajnih in občinskih skladov je predvideno, da bi dali kakih 188 milijonov za te potrebe, ostalo pa bi dobili iz republiških in zveznih skladov.

Pri izdelovanju načrtov za razvoj trgovine v prihodnjem letu je predvsem važno razumevanje za te potrebe tako s strani občinskih ljudskih odborov kot tudi s strani samih podjetij. Na Jesenicah so predvideli več kot 83 milijonov dinarjev za trgovino, kar je prispeval v glavnem kolektiv Železarne. V Kranju bodo podjetja prispevala še znatno več.

V obeh centrih (Jesenice in Kranj) bodo v prihodnjem letu odprli največ novih in preurejenih lokalov. Od skupno 40 lokalov predvidevajo, da jih bodo na Jesenicah odprli kar 15, a v občini Kranj 11. V teh dveh industrijskih središčih so tudi potrebe največje.

Industrija prodira v Poljane

Tovarna »Motor« iz Škofje Loke pripravlja načrte za premestitev enega dela tovarne v Poljane v Poljanski dolini. V Poljanah imajo namreč ustrezne neizkoriščene prostore, v katerih se bo dalo ugodno namestiti stroje in opremiti novi obrat »Motorja«. Do te zamisli je prišlo, ker bo po spojitvi obeh občin treba zaposliti večje število sedaj zaposlene delovne sile iz bivše gorenjevaške občine.

V novo ustanovljenem obratu bodo izdelovali le manjše sestavne dele in druge izdelke, ki jih bo moč mnogo ceneje in ekonomičneje prevažati, kakor pa delovno silo iz doline v Škofjo Loko. S tem obratom se bo v Poljanski dolini pričela tudi prva industrijska proizvodnja, katere do sedaj še niso imeli. -an

S seje Občinskega ljudskega odbora Krani

URBANIZEM IN GRADBENE KAPACITETE

sta dve kritični točki pri gradnji stanovanj - Obseg dela v stanovanjski gradnji se je letos nasproti letu 1957 povečal za 400%

V četrtek sta se sestala oba zbora Občinskega ljudskega odbora Kranj in na seji razpravljala o delu stanovanjskih skupnosti in hišnih svetov v l. 1958, o delu Zavoda za stanovanjsko in komunalno gradnjo Kranj, o delu upravnega odbora Kreditnega sklada za gradnjo stanovanjskih hiš in sklepala o volitvah v hišne svete. Na seji so k dnevnemu redu predlagali in sprejeli še nekaj manj pomembnih dodatnih točk, n. pr. sklepanje o dodatnih kreditih za ureditev Zlatega polja in tako dalje.

Zavod za stanovanjsko in komunalno gradnjo je v letu 1958 delal na osnovi programa, ki ga je v začetku leta sprejel Svet za stanovanjske zadeve Občinskega ljudskega odbora Kranj. Skupna predvidena sredstva za potrošnjo v znesku 343 milijonov 900.000 dinarjev so bila uporabljena v višini 86 %, to je za 46,839.000 dinarjev manj kot je bilo predvideno. V splošnem lahko vse težave in zadržke, ki so vplivali na tako višino realizacije, sistematiziramo na urbanistične probleme, nabavo zemljišč in projektov, pomanjkanje gradbenih kapacitet in pomanjkanje gradbenega materiala. Kljub temu, da so izkušnje iz preteklih let kazale, da je sistematična, hitra in cenena gradnja možna samo ob pravočasnih urbanističnih rešitvah, tudi leto 1958 ne predstavlja v tem pogledu bistvenega napredka. Kot ena osnovnih slabosti urbanizma so se razen nepravočasnih rešitev pokazale zlasti poznejše spremembe v že sprejetih načrtih. Kot tipično posledico nepravočasne urbanistične rešitve lahko navedemo naselje za Vodovodnim stolpom.

Z urbanističnimi problemi je ozko povezan tudi problem pridobitve potrebnih zemljišč za stavbe.

Poseben problem je pomanjkanje gradbenih kapacitet. Osnovna ugotovitev pri tem je namreč ta, da pri nobeni gradnji ali nameravani gradnji ni nastal zastoj zaradi potrebnih finančnih sredstev, temveč zaradi drugih vzrokov, med katerimi prav gradbene kapacitete niso na zadnjem mestu. Zastoji zaradi pomanjkanja gradbenega materiala so bili pogosti predvsem v glavni gradbeni sezoni in sicer zaradi opečnih izdelkov. Kljub temu, da imamo v kranjski občini zadostne opekarniške zmogljivosti, je bilo letos potrebno ta material uvažati i zdrugih krajev in celo republik. Krivda za tako stanje je vsekakor v pomanjkljivi organizaciji.

Tudi plan števila stanovanj je bil letos skoraj v celoti izpolnjen. Od vseh zgrajenih stanovanj je bilo 12,6 % dvoinpolsobnih (po planu bi jih moralo biti 12,7 %), 18,3 % dvosobnih (po planu 21,7 %), 10,7 % enoinpolsobnih (po planu prav tako 10,7 %), 50 % pa enosobnih in samskih (po planu 8,2 %). Glede vseljivosti je plan predvideval, da bodo stanovanja v blokih I., II., V. in VI. za Vodovodnim stolpom s 55 stanovanjskimi enotami letos vseljiva. To je bilo tudi izpolnjeno. V naslednjem letu pa bo vseljivih 207 stanovanj.

Obseg dela pri gradnji stanovanj se je torej letos nasproti letu 1957 zvečal za 400 %. **A. T.**

S seje Občinskega ljudskega odbora Jesenice

Živahna razprava o šolstvu

Tudi na Jesenicah Zavod za izobraževanje odraslih - Upravnik Zdravstvenega doma razrešen svoje dolžnosti

Jesenice, 27. decembra. — Sinoči je bila redna seja Občinskega ljudskega odbora Jesenice. Najprej sta se zbora sešla na ločenih sejah, potem pa še na skupni. Obravnavala sta problem šolstva v jeseniški občini, ustanovila Zavod za izobraževanje odraslih, Zavod za zaposlovanje invalidnih in drugih za delo manj zmožnih oseb ter rešila še nekatera druga vprašanja. Na skupni seji so imenovali še upravne odbore za prej ustanovljene zavode in razrešili dr. Bartol Keržana dolžnosti upravnika Zdravstvenega doma Jesenice.

Obširno poročilo Sveta za šolstvo je obrazložil predsednik Sveta Ivan Peternelj. Iz njega je bilo razvidno, da je najstarejša šola v jeseniški občini šola v Ratečah, ki je bila ustanovljena pred 173 leti. 1814. leta je bila ustanovljena šola na Jesenicah, njej je sledila v Kranjski gori itd. Skupno je v občini 12 rednih osnovnih šol s 44 učilnicami. Osnovne šole obiskuje 3308 učencev ali 44 % več kot pred vojno. Najslabše stanje glede prostorov je na Jesenicah, Koroški Beli in Dovjem. Toda na Jesenicah bo to vprašanje rešeno že prihodnje leto z dograditvijo nove šole, vendar ne za dolgo. Treba bo nujno zgraditi šolo na Plavžu, sicer bo čez 4 leta spet potreben pouk v treh izmenah. Da bo zagotovljen nemoten pouk v nadaljnjih desetih letih, bo potrebno zgraditi v jeseniški občini 45 novih učilnic. 22 bo gotovih prihodnje leto v novi šoli na Jesenicah.

Razprava je še posebno osvetlila problem šolskih prostorov na Koroški Beli in Dovjem. Učenci z Blejske Dobrave obiskujejo šolo na Koroški Beli. Ker tu ni ustreznih prometnih zvez, so otroci navezani na vsakdanjo hojo, ki je zlasti v zimskem času otežkočena. Otroci se vračajo pozno zvečer domov. Na seji so pojasnili, da bo to rešeno z dograditvijo šole na Jesenicah, ker se bodo potem učenci z Blejske Dobrave vozili na Jesenice v šolo.

Izredno živahno razpravo je vzbudil predlog odbornika Mira Noča, da naj bi pristojni organi poskrbeli za nekatere oblike vzgoje pedagoškega kadra, zlasti glede družbene vzgoje. Znano je namreč, da je še vrsta pedagoških delavcev, ki še niso na jasnem glede svetovnega nazora. Njih dvolično življenje — v šoli vzgajajo po programu, sami pa živijo in delajo drugače, kvarno vpliva na moralno vzgojo učencev. Nekateri odborniki so zastopali stališče, da so pedagoški delavci dolžni sami spričo njihove sposobnosti razčistiti te probleme, sicer bodo zaostali za družbenim razvojem pri nas.

Po triurni razpravi so odborniki odobrili poročilo Sveta za šolstvo in sprejeli nekaj sklepov.

Nazadnje so odborniki na predlog komisije za razrešitve in imenovanja izglasovali nezaupnico dr. Bartolu Keržanu, dosedanjemu upravniku Zdravstvenega doma na Jesenicah. Iz obrazložitve je bilo razvidno, da je dr. Keržan kot odgovorna oseba za poslovanje zdravstvenega doma kršil nekatere predpise, zanemarjal delovno disciplino in izvajal protizakonite sklepe upravnega odbora. Spričo tega so nastale v zdravstveni službi na Jesenicah motnje. Mnogi zdravniki niso bili niti polno zaposleni, medtem ko se nekateri drugi, zlasti pa sam upravnik, opravljali še vrsto honorarnih služb in to predvsem v rednem delovnem času. Honorarje so prejemali celo med rednim letnim dopustom ali v drugih podobnih prilikah. Do imenovanja novega upravnika Zdravstvenega doma na Jesenicah bo opravljal te posle dr. Milan Čeh. -k

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH

Stanovanjske skupnosti in hišni sveti

Občinski ljudski odbor v Kranju je na zadnji seji razpravljal o delu stanovanjskih skupnosti in hišnih svetov v letu 1958. Ti organi družbenega samoupravljanja so doslej odigrali že pomembno vlogo pri vzdrževanju in upravljanju stanovanjskega sklada. Skrbeti pa morajo tudi za prebivalce, združene v stanovanjski skupnosti, za urejanje njihovih vsakdanjih potreb, za hrano, potrošniška središča, varstvo otrok, za kulturno in prosvetno izživljanje in za organizacijo skupnih servisov. Večjo skrb bi morale stanovanjske skupnosti posvetiti tudi pomoči družini. Prvi koraki v tej smeri so že narejeni z ustanavljanjem servisnih pralnic. Teh bo v začetku leta 1959 v Kranju že pet. Imeli bodo pet pralnih strojev s skupno dnevno kapaciteto 294 kg suhega perila (v 8-urnem delovnem času). Pralnica stanovanjske skupnosti Kranjcenter, ki bo začela obratovati konec decembra, bo pozneje razširila svojo dejavnost še na sušenje, likanje in krpanje perila.

Sklepi o nalogah stanovanjske skupnosti, ki jih je na zadnji seji sestavil Občinski ljudski odbor, poudarjajo zlasti ustanovitev obrtno-uslužnostnih obratov, otroških igrišč in zavetišč, servisnih pralnic (katerih dejavnost bi se pozneje razširila tudi na sušenje, likanje in krpanje perila), razen tega pa je v sklepih rečeno, naj sveti stanovanjskih skupnosti tesno sodelujejo s potrošniškimi sveti za izboljšanje trgovske mreže, v sodelovanju s hišnimi sveti pa morajo bolj skrbeti za čistočo naselij in za njihov lepši zunanji videz.

Hišni sveti, ki jih je v kranjski občini 156, upravljajo 212 zgradb, ki so last splošnega ljudskega premoženja, in zgradbe, last zasebnikov, ki so vključene v stanovanjsko skupnost. Njihova naloga je, da čuvajo obstoječi stanovanjski sklad in skrbijo za dvig stanovanjske kulture vseh stanovalcev. Delo hišnih svetov je bilo zelo težko tam, kjer je deljeno lastništvo. Občinski ljudski odbor je sprejel sklep, naj se to vprašanje prouči in reši — z odkupom ali s prodajo. Hišni sveti porabijo letno za uslužnostna in vzdrževalna dela približno 300 mliijonov dinarjev. Občinski svet za stanovanjske zadeve bo zdaj proučil možnost za ustanovitev servisne delavnice za popravila in vzdrževanje stanovanjskega sklada.

Pomanjkanje stanovanj je pri nas eno najbolj perečih vprašanj, ki povzroča najtežje socialne težave in razne motnje v gospodarstvu. Pri stanovanjski upravi, gospodarskih organizacijah in ustanovah ter pri krajevnih uradih je zdaj vloženih 2531 prošenj. Tem prosilcem bi bilo treba dodeliti 1671 enosobnih in samskih stanovanj, 806 dvosobnih in 54 tri- in več sobnih stanovanj. Večina teh ljudi živi v tesnih in nezdravih prostorih. Res je bilo v letošnjem letu zgrajenih v kranjski občini v povprečju na vsa zadnja leta največ stanovanj, in sicer 216, vendar bo treba stanovanjsko gradnjo še pospešiti, če hočemo stanovanjsko stisko vsaj do neke mere ublažiti. Gradnja stanovanj v zadnjih letih je bila namreč v primeri z letošnjim zelo malenkostna (leta 1955 je bilo zgrajenih samo 63 stanovanj, leta 1956 21, v letu 1957 pa 31). **at**

Nagrad za tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov »GLASU GORENJSKE« je vsak dan več. Povedali smo že, da so med nagradami moško ter žensko kolo in radioaparat. — Razen teh pa je še vrsta dragocenih dobitkov. Med njimi je dalo kvalitetno prešito odejo podjetje prešitih odej in tapetništvo »Odeja« iz Škofje Loke, ki izdeluje vse vrste prešitih odej iz brokata ali klota ter kvalitetne tapetniške izdelke (kavče, otomane, fotelje, žimnice itd.). Tega dobitka bo lahko vesel vsakdo, ki se mu bo nasmejala sreča. Tudi nekatera druga podjetja so že dala nekaj lepih daril, kakšna so, pa naj za sedaj ostane še tajnost.

Vse bralce »GLASU GORENJSKE« opozarjamo, da se bo lahko le tisti udeležil nagradnega žrebanja, ki bo imel vplačano vsaj polletno naročnino na »GLAS GORENJSKE«. Uprava

S seje sekretariata OK LMS Kranj

PROBLEMI VAJENCEV

Sekretariat Okrajnega komiteja LMS Kranj je petkovo sejo posvetil obravnavanju problematike vajencev na Gorenjskem. Po poročilu, ki ga je podal Nace Pavlin, se je razvila živahna razprava, ki kaže, da je to vprašanje zelo pereče in da mu bo v prihodnje treba posvetiti več pozornosti. Razen vajencev pa bo treba skrbeti tudi za mlade kvalificirane delavce, ki po končani učni dobi pogosto zapuščajo svojo stroko in se zaposlijo v industriji kot nekvalificirani delavci. Pri tem so oškodovani sami, pa tudi družba, ker potrebe po obrtnih uslugah stalno naraščajo.

Na Gorenjskem je v gostinski stroki 16 vajencev, v trgovski 278, v obrti 1081 in v industrijskih šolah 626, skupno torej 2001 vajenec. Največ jih je v privatnem sektorju (692), sledi industrija (626), državni sektor (602) in zadružni sektor (81).

V gostinstvu manjka zlasti vajencev za natakarje in kuharje. Stevilo vajencev v trgovski stroki bi zadostovalo za potrebe naših trgovskih obratov, če bi vajenci po končani učni dobi ostali na svojih delovnih mestih. Po analizi, ki jo je izdelala Trgovinska zbornica, pa je v trgovinah le še polovica ljudi, ki so v zadnjih dveh letih zapustili trgovsko šolo. Velike težave so tudi z internatom za trgovske vajence. Ta gostuje v Vajenskem internatu, ki pa je prenatrpan.

Preveč vajencev je v privatnem, premalo pa v zadružnem in državnem sektorju. Pri vajencih v privatnem in zadružnem sektorju ni ravno redko kratenje osebnih pravic. Tudi primeri, da vajenec opravlja delo, ki ni primerno za njegovo stroko, niso redki. V Gorenjski oblačilnici na primer vajenke po drugem letniku učenja niso dobile v izdelavo celih kosov obleke. V KZ Martinj vrh je vajenec — kolar v dveh letih naredil samo dve kolesi. Precej bodo k strokovni vzgoji vajencev pripomogli delavniški dnevniki.

Plan vključevanja vajencev v obrt je bil letos izpolnjen le 65 %. Za kritične poklice, kot na primer tesar, zidar, dimnikar, sedlar, kovač je Svet za šolstvo na predldg Obrtne zbornice okraja Kranj spregledal eno leto šolske izobrazbe. Prav bi bilo, da ta odločba ostane v veljavi tudi v prihodnjem šolskem letu, ker bo le na ta način možno izpolniti plan vključevanja vajencev v obrt. **at**

KMETIJSKA POSESTVA V CERKLJAH, HRASTJAH IN NA JEZERSKEM SE BODO SPOJILA V KMETIJSKO GOSPODARSTVO KRANJ

Delavski sveti kmetijskih posestev v Cerkljah, Hrastjah in na Jezerskem so pred nedavnim vložili prošnjo, naj Občinski ljudski odbor v Kranju potrdi spojitev teh posestev v eno podjetje pod imenom Kmetijsko gospodarstvo Kranj. O tem je razpravljal Svet za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je ugotovil, da je spojitev utemeljena zaradi predvidenega večjega gospodarskega uspeha in boljšega poslovanja.

O imenovani spojitvi bo v torek, 30. decembra razpravljal še Občinski ljudski odbor Kranj. T.

UPI NA KONICAH RAKET

Kratka in neobvezna vožnja na raketnem vrtiljaku leta 1958 ● „Mi bomo prvi" ● Scott Crossfield in osem tisoč navdušenih pustolovcev ● In kaj nam bo prinesla prihodnost, ta raketna prihodnost pred nami

Tiho stoji jeklena vrsta kovinsko se bleščečih velikanov. Zašiljene konice upirajo naravnost v črno nebo. In tedaj...

Močan, slepeče bel plamen je udaril iz spodnjega dela debele jeklene cigare, ki je bila oprta napol v podstavek, koničasti nos pa je zadrla naravnost v temo. Ognjeni curek je postajal vse bolj in bolj divji; bučanje je naraščalo in nato se je velika gmota počasi odlepila od tal. Za hip se je zdelo, da bo izgubila ravnovesje in se prevrnila, potem pa je drsela iz ogrodja hitreje in hitreje, že je drvela in že je v tuljenju z znižujočim se zvokom divjala navzgor v črno nebo. Potem je bila majhna kakor tiste druge zvezde in nato je izginila.

Prizorišče? Cape Canaveral, Florida, ZDA. »Kraj brez imena«, Kazakstan ali severna Sibirija, ZSSR.

Vseeno: ali je med različnimi kraji sploh še kaj razlike?

Kam se bo obrnila?

***

Morda je razmišljanje o raketah, o njihovih zašiljenih jeklenih konicah še najbolj primerno za Novo leto. Žalostna snov, boste rekli. Čemu žalostna snov?

Menda je že nešteto let, kar si je človek prvič zaželel, da bi poletel med zvezde. Med tiste tihe, trepetajoče svetle točke na črnem nočnem nebu.

Menda je že nešteto let, kar se je človek prvič bal smrti.

Razmišljanje o raketah druži smrt in polet med zvezde. Kako to?

Pred nekaj več kot letom dni je prva velika raketa prodrla plašč težnosti, ki je ovijal našo zemljo kakor oklep in ni dopuščal, da bi katerikoli predmet z zemlje prodrl v vesolje ali obvisel na krožni poti krog matičnega planeta. Prvi sputnik, prvo zmagoslavje človeka nad najstarejšim prijateljem in sovražnikom, nad težnostjo.

To je bila velika zmaga človeka, njegovih rok in njegovega razuma. Najprej nekaj kilogramov, potem nekaj ton. Tri tisoč devet sto šestdeset kilogramov težak satelit, ki dirja krog zemlje in prenaša... glas boga očeta Dwighta Eisenhowerja. Tako se je grennko ponorčeval nekdo iz tega, kar je bilo tudi njegovo zmagoslavje.

Bog oče Eisenhower govori iz vesolja. Radijska postaja oddaja njegove besede, ki se potem na elektromagnetnih valovih odbijajo od satelita in širijo dalje po zemeljski obli.

Bog oče Hruščev govori iz vesolja.

Dva boga ima naš svet.

Vsak od njiju pripoveduje in dopoveduje, da je on edini pravi bog. V dokaz, da je res tako, navaja nekaj načel in mogočno silo, ki vlada nad njo.

Najprej je spregovoril iz vesolja eden od obeh bogov očetov. Oni drugi je bil silno ljubosumen in preplašen. Da si ne bi prvi prilastil vsega vesolja!

Vse, kar je bilo mogoče spraviti v tekmo, sta spravila v tekmo. Človeška ljubosumnost in neumnost jima je krepko pomagala. Najprej so se lotili zadeve učenjaki. James Killian, znani znanstveni administrator, je prevzel zadevo v roke v Ameriki. V Sovjetski zvezi pa jo je tako že imela Akademija znanosti.

Zbadali so se med seboj. »Ameriški sputniki so v primeri z našimi tolikšni kot navadne pomaranče,« je rekel Nikita Hruščev, ko so Američani poslali v prostor svoje prve satelite. Američani so pa pripovedovali, da oni sicer še nimajo sputnikov, imajo pa svobodo (in ta je bila napisana z veliko začetnico; vse velike besede se pišejo z veliko začetnico — zato ostanejo najbrž zmerom samo besede), in ker imajo Svobodo z veliko začetnico, bodo imeli tudi sputnike.

To je bila glavna vsebina dela, ki so se z njim ubadali strokovnjaki z obeh strani.

ZNAMENJE LETA 1958

Tako je postala raketa znamenje leta 1958. V Sovjetski zvezi so usmerjali vse šolstvo na »produkcijo visoko kvalif. znanstvenih in tehničnih kadrov«. Povedali so: »Naša produkcija znaša sedemdeset tisoč inženirjev na leto.« V Ameriki pa so udarili plat zvona. Najprej so zbrali vse, kar v znanosti in raketni tehniki leze ino gre. Potem so se spomnili, da bi bilo treba izvesti »propagandno akcijo na široki osnovi«. Dečki, ki so se dotlej navduševali nad kakim junakom baseballa, so dobili zdaj bogato ilustrirane izdaje življenjepisov Wernherja von Brauna, Freda Whippla, Bernarda Schrieverja in ostalih »spacemanov«, »prostornikov«, ljudi, ki se ukvarjajo s pripravami na polet v vesolje. Reader's Digest je objavljal in še objavlja zgodbe o navdušenih mladih ljudeh »Kako sem izstrelil svojo prvo raketo«. Nekdanji nacist in sedanji protisovjetski križar, raketar dr. Walter Dornberger je dobrodošel v vsaki družbi. Naj živi Edvard Teller, oče vodikove bombe, sovražnik komunizma številka 1. Dol z Oppenheimerjem! Dr Klause Fuchsa, ki je izdal atomske skrivnosti Rusom, da bi zaradi enostranske premoči ne prišlo do vojne, na vešala! Kdor ni z nami, je proti nam!

Fanatizem! Mi bomo prvi. Mi moramo biti prvi. Mi moramo biti najboljši. Samo mi imamo prav! Proračun, velike družbe. General Dynamics, Thor, Jupiter, Atlas, Atlas, Atlas...

In potem zdrkne v nebo Atlas s štiri tone težkim satelitom.

***

Štiri tone težak satelit je v prostoru. Sedaj ima besedo akademik Sedov, »oče« (koliko očetov!) prvega sputnika. Takole nekako: »Američani so sicer dosegli velik uspeh. Čestitamo!« Toda v resnici vse to ni nič res. Ko smo mi, Rusi, izstrelili svoj drugi, najtežji sputnik, se nismo bahali z lažnivimi težami. Ni važno, kolikšen je sputnik, važno je, koliko aparatov nosi v sebi. Ameriški devetinšestdeset kilnaš nekaj sto kil! Ne, mi moramo biti prvi. Strel na luno se je ponesrečil, a kaj, tudi Američanom se je ponesrečila cela kopica Atlasov. Kajti ni mogoče, da bi imperialisti ne zaostali! Maslo, meso, mleko, sputniki! Dohiteti in prehiteti nasprotnika pri proizvodnji mleka, mesa, masla in sputnikov na prebivalca!

KAJTI — KAJ POMENIJO SPUTNIKI!

Vidite, naivni humanisti in politični analfabeti mislijo, da pomenijo sputniki, sateliti, pomaranče ali kakorkoli že prodor človeka v vesolje. To ni res!

To ni res. Sputniki, sateliti, pomaranče ali kakorkoli že pomenijo, da je v vesolje prodrla strategija. Skorajda pred znanostjo.

Sputnik ali satelit nudi sijajno točko, s katere se da fotografirati pravzaprav celotno zemeljsko površje. Tu so dobili Američani tisto, kar so hoteli z zračno inšpekcijo, na katero so se tako vezali pri razgovorih o razorožitvi. Dalje. Umetni satelit bi lahko nosil s seboj tudi kako veliko zrcalo, s katerim bi zbral sončne žarke v enoten snop in z njim zažgal kak sovražni objekt. To je tako udobno! Sediš v zraku — se pravi v prostoru — in zažigaš sovražnika. Kakšno veselje za uniformirano srce! S tem pa možnosti satelita še niso izčrpane. Satelit bi lahko imel bombo, lepo atomsko bombo z majhno raketico v repu. Nekaj natančnega računanja — evo ti vojne, kot si jo le želiš!

To je samo nekaj možnosti izmed več podobnih. Sateliti pa pomenijo, da imajo Rusi in Američani, prvi in drugi, rakete, ki lahko porinejo štiri tone gmote v prostor. Namesto sputnikov lahko porinejo tudi »kaj drugega«. In tudi ne samo v prostor. To je tista stara ideja o bombardiranju, kjer okrasiš vso deželo z lepimi, belimi, meglenimi božičnimi drevesci. Zadnji božič. Mi bi radi okrasili z drevesci nasprotnikovo deželo, nasprotnik bi rad našo. Oboji imamo rakete.

***

Tako pleše človeška neumnost okoli rakete in sputnika svoj smrtni ples.

Rakete delamo že v serijah. Atlas, ki je potisnil v vesolje najnovejši ameriški satelit, stane v serijski proizvodnji osem milijonov dolarjev. Ali po naše: štiri milijarde in osemsto milijonov dinarjev. Za petinsedemdeset Atlasov bi živela leto dni vsa Jugoslavija.

S temi velikimi raketami se strelja osem tisoč kilometrov daleč. S severnega tečaja lahko ustreliš na Moskvo, New York, Varšavo, Pariz, Berlin, Tokio... Naš planet je »pokrit«, je »brisani prostor«, kakor temu izrazito pravijo pri vojakih. **Brisani.**

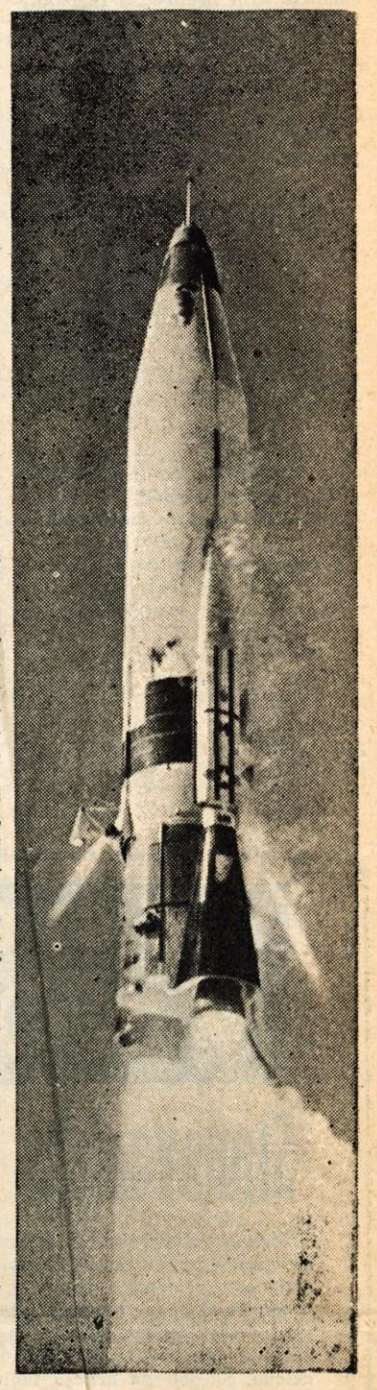

SAMO TO?

In vendar so te rakete tudi nekaj drugega. Te rakete so tudi vozilo, s katerim se bo peljal človek na izlet — prvič iz območja svojega planeta.

Preizkusni pilot Scott Crossfield se pripravlja na polet s svojim letalom — raketo Bell X-15. Več kot dvesto kilometrov visoko bo šel. Nebo nad njim bo popolnoma črno, zvezde slepeče bele.

V Sovjetski zvezi so razpisali natečaj za prvega človeka, ki bo poletel v satelitu v vesolje. Osem tisoč navdušenih astronavtov se je prijavilo za izpit, kjer bo pomenil dobitek nepozabno, edinstveno doživetje, izguba pa bo terjala samo — življenje. A vendar jih je bilo osem tisoč pripravljeno pozabiti na tveganje, na morebitno žrtev.

Ko bi se isti pustolovski, iskalski duh človeka spustil v tveganje na neraziskanih puščavah lastnih psiholoških kompleksov, lastnega nezaupanja, lastne ljubosumnosti!

Kajti, kakor je rekel znani tehnični strokovnjak: »Meja, ki jo je treba prekoračiti pred vstopom v vesolje, ni več tehnične narave. Ta meja je finančne, gospodarske narave!«

Leto 1958 je pomaknilo naš prag skorajda do te meje. Ali ga bo prihodnje leto, ali ga bodo prihodnja leta pomaknila čezmjo?

***

Spet Cape Canaveral, spet neznano sovjetsko vzletišče v Sibiriji. Proti nebu strmijo konice raket. Temu se ni mogoče izogniti. Temu bi se bilo napak izogniti. To je dokaz, da se bližamo letu 2000.

Na njihovih konicah visi naše upanje.

Morda bo novo leto pomaknilo naš prag čez vesoljsko mejo. Želimo si, da bi držala pot teh raket tja, kamor so namerjene zdaj, ko stojijo navpik na stojalih.

Nikar naj se potem ne obrnejo; naj si ne iščejo neslišno, hitreje od zvoka, zadnje postaje na zemlji.

Na njihovih konicah visi naše upanje.

Marko Solar

10.000 KILOMETROV V SLABE POL URE

Kritično razmišljanje o loški uprizoritvi

PRVIKRAT v SLOVENIJI

Lojze Zupanc: Belokranjski kresovi

V soboto, 20. decembra je zavesa škofjeloške Svobode razkrila občinstvu z ljudsko igro L. Zupanca Belokranjski kresovi idilično pokrajino na jugovzhodu Slovenije — Belo krajino. Loško uprizoritev lahko brez zadrege imenujemo »krstno«, saj je bilo delo, če odmislimo prvo uprizoritev v Zagrebu leta 1952, tokrat prvič izvajano na slovenskih tleh. Morda bi prav zategadelj kazalo posvetiti več pozornosti delu, kot pa sami izvedbi.

»Belokranjski kresovi« na loškem odru

V zapiskih škofjeloškega prosvetnega lista sem naletel na odstavek, ki pravi, da je zagrebško uprizoritev pripravil režiser tamkajšnjega dramskega gledališča Hinko Nučić in da je kritika ocenila igro kot najboljše slovensko delo uprizorjeno po vojni. — Ta ugotovitev in vtisi, ki jih zabeleži gledalec ob loški uprizoritvi, silijo k razmišljanju o dveh stvareh: katera slovenska dela je Malo kazalište uprizorilo po vojni, da so bili Belokranjski kresovi ocenjeni kot najboljše slovensko delo in končno — ali ni bila kritika delu le malce preveč naklonjena, da ga je ovrednotila s tako zvenečim atributom!

Ni zgolj naključje, da avtor pripoveduje zgodbo ali bolje — osvetljuje nekatere drobce iz belokranjskega življenja. V Beli krajini je namreč služboval 25 let, vsekakor dovolj dolgo, da je do potankosti spoznal življenje tamošnjih prebivalcev v predvojnem, medvojnem in povojnem času. Ta tri, časovno drugo od drugega precej odmaknjena obdobja in belokranjski kolorit z vsemi svojimi narodopisnimi značilnostmi, so nudili avtorju dovolj mikaven okvir, preko katerega je razpel svojo pripoved. Da bi zgodbo časovno čimbolj zaokrožil in ji dal idiličnega poudarka, jo je vtesnil v folklorni običaj — kresovanje. Delo je razčlenjeno na tri slike: na Jurijevo 1940. in 1942. leta in na kresni večer 1945. leta. Nobenega dvoma torej ni, da potrebuje zgodba, ki jo avtor osvetljuje v tolikih časovnih razmakih, čvrsto in dosledno dramaturško gradnjo. Zasnova zgodbe, kolikor sploh obstaja, zbledi že sredi prve slike; gledalec zaman išče sprožilni moment, ki naj posreduje z ostalimi smiselno povezanimi konflikti porast dogajanja, zaplet in predvsem dinamično pripoved. Prva slika je ohlapna in dolgovezna; sprostitev in mikavnost ji prinese nastop Zelenega Jurija in Jurijašev. Morda ne bi zagrešil posebne nerodnosti, če bi ta prvi del imenoval odrsko reportažo iz Bele krajine. Gradnja ostalih dveh slik je boljša. Na splošno pa ustvarjajo povezavo med posameznimi slikami bolj nastopajoči kot zgodba z natrgano »rdečo nitjo«.

Tudi o opravičenosti nekaterih oseb bi kazalo spregovoriti. Čemu jajčarica Reza v prvem dejanju? Prihod Jurijašev bi pristneje oznanili otroci, ki sem jih tu pogrešal. Če je šlo avtorju zgolj za markantno, smeh vzbujajočo figuro, potem tu ni imel posebno srečne roke. — Čemu župnik v drugi sliki? Mar zato, da se predstavi in da ima Anka v tretji sliki komu izpovedati svoje napredne nazore in razkriti neomadeževan etični profil? Župnik je namreč prebledo risana figura, da bi izpovedal misel o tistem delu belokranjske duhovščine, ki se je vdinjala okupatorju. Zgolj Ankini očitki v zadnji sliki ga ne obremenjujejo posebno hudo. Svoj nastop bi morda opravičil z jasno nakazanim protiosvobodilnim dejanjem. — In dalje: čemu služi Ankin otrok, njegova bolezen in osupljivo hitro ozdravljenje ter njegov prihod na oder? Zavoljo sentimentalnega prizvoka? — Malce nelogična je tudi Ankina hitra odločitev, da se poroči z Lojzetom, ko je malo prej to zvezo odločno zavrnila. Prigovarjanje kovača Kraglja ni tako hudo prepričljivo, da bi mogel domala v trenutku preoblikovati Ankina čustva.

In jezik? Od časa do časa zazveni v polnokrvni in kleni ljudski govorici, potlej spet utone v dolgoveznem papirnatem leporečju, prenatrpanem s pregovori. Leti vsiljujejo govoru podobe nasilne izumetničenosti, ki je preveč privzdignjena in premalo ljudska, da bi ji verjeli.

Nočem pa trditi, da motiv ni vreden obdelave. Časovni okvir in ambient kar vpijeta po dramaturški obdelavi. Treba je le več domiselnosti in dramaturške doslednosti pri zasnovi zgodbe in manj razsipnosti z vpletanjem ljudskih modrosti v dialog. S tem hočem reči, da delo ni tako slabo, da ga z nekaterimi novimi dramaturškimi posegi in korekturami ne bi bilo moč popraviti. Prepričan sem, da bi lahko dobili zelo privlačno ljudsko igro iz Bele krajine, pokrajine, ki jo žal, tako slabo poznamo.

Ob koncu še beseda o uprizoritvi. — Nobenega dvoma ni — režiser (režiral je avtor sam) in igralci so se lotili dela z zgledno požrtvovalnostjo, ki je konec koncev vzlic nekaterim šibkostim predvsem v dramaturški gradnji, zabeležila lep uspeh. Bela krajina in njeni prebivalci so zaživeli v nepotvorjeni podobi; uprizoritev je bila s svojo pripovedjo topla in prisrčna, vedra in tragična. Brez pomisleka lahko trdimo, da so se Ločani srečali z Belo krajino na svojih tleh.

Realistično sceno je zasnoval France Finžgar. V vseh treh slikah je nudila režiserju dovolj impresiven in funkcionalen okvir.

Brez pretiravanja — vsi, ki so na kakršenkoli način sodelovali pri oživljanju »Belokranjskih kresov« so s svojim delom lahko resnično zadovoljni. To je potrdilo tudi navdušeno občinstvo.

S. Š.

Filmi, ki jih gledamo

DAVY CROCKETT

Kaže, da je bil Walt Disney pri iskanju snovi za western film dokaj prožen. Očividno se ni zadovoljil s kakršno koli stereotipno zgodbo western-tipa, temveč je hotel vtisniti svoji filmski realizaciji predvsem pečat izvirnosti. Lotil se je biografske obdelave legendarnega junaka, stezosledca in lovca Davyja Crocketta iz Tennesseeja, ki se je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja boril za pravice Indijancev — pravih lastnikov ameriške zemlje. V tem utegne biti glavna privlačnost filma. Režije in igre skoraj ne kaže grajati. Film je prijetna poživitev med filmskimi realizacijami tega žanra.

BEŽNO SREČANJE

je angleški film režiserja Davida Leana, ki ne pomeni srečanje s filmsko noviteto. Gledali smo ga že pred leti.

Nobenega dvoma ni — »Bežno srečanje« je filmska umetnina, ki se spretno izmika tragičnemu prizvoku in osladni sentimentalnosti; ne poveličuje pridigarstva v prid morale, pač pa nevsiljivo pronica v duševnost ljudi, ki jih srečujemo vsak dan. Nič posebnega ni v teh ljudeh; nič preračunane privzdignjenosti in loščila, ki bi glavnima junakoma nadela nepogrešljivo filmsko »plastičnost«.

Film pripoveduje o bežnem srečanju, ki vzbudi ljubezensko čustvo v dveh ljudeh, ki sta sicer vezana vsak na svoje družinsko življenje. Ona — mati in gospodinja in on — podeželski zdravnik, se nenadoma, ne da bi se zavedla, znajdeta sredi toplih čustev, ki so bila vse dotlej utajena globoko v njuni podzavesti. Vendar to njuno srečanje, morda zadnje veliko doživetje v njunem življenju, mora ostati skrito pred svetom.

Zasnova zgodbe je na moč preprosta; vsa impresivnost je v načinu pripovedovanja. — Spretna dramaturška gradnja, nežno stkani prizori iz bežnih srečanj, mojstrska režija in odlična igra Celie Johnson in Trevorja Howarda, so ustvarili umetnino, ki je ne kaže zamuditi.

aa

Ob drugi premieri v gledališču „Tone Čufar“ na Jesenicah

Huxley: Giocondin smehljaj

Uspehi vsakega gledališkega kolektiva so brez dvoma vezani tudi na gledališki repertoar. Se pravi, delovna vnema in umetniška potenca pri igralcih rasteta, če na oder prihajajo dobra dela, ki gledalcu razen fabule povedo še kaj drugega. Dela, opremljena s psihično, etično in moralno problematiko dajejo igralcem gotovo več možnosti za odrsko izživljanje kot pa dela s samo zgodbo, pa naj bo ta še tako napeta. In če je več te možnosti, je več vneme in je boljši uspeh in večinoma tudi odziv pri občinstvu. To seveda velja zlasti za amaterska gledališča, a najbrž tudi pri poklicnih igralcih niso te stvari dosti drugačne.

Delo s takimi možnostmi je drama »Giocondin smehljaj«, napisana s peresom angleškega dramatika Huxleya, ki jo je gledališče »Tone Čufar« izbralo za svojo drugo premiero v letošnji sezoni. Pred ansamblom je stala to pot težka naloga: zadeti psihološko niansiranje v prikazovanih likih, obdržati v tem pravo mero ter vzbujati vtis resničnosti, skratka, režirati in igrati prepričevalno. To so sicer naloge pri uprizarjanju vsakega dela; a čim globlja je drama, tem težje in važnejše so te naloge. Morda se tokrat jeseniški ansambel niti sam ni zavedal, kako bi uprizoritev že po režijski koncepciji, še prej pa v igralskih podrobnostih mogla hitro zdrsniti s prave poti in se sprevreči v karikiranje ali pa v suho, nepreprečevalno igro. Na srečo se to ni zgodilo. Režiser **Marijan Stare** je znal obdržati pravilno mero in to je bil njegov glavni uspeh, to je bil pravzaprav uspeh vse uprizoritve. Morda bi bilo ponekod potrebno več igre, da bi gledalcu res nič ne ušlo, a to naj bi bila le obrobna opomba v korist povprečnemu gledalcu, z umetniškega vidika uprizoritve pa bi bila ta odveč. Če so bile vloge dobro razdeljene, to vprašanje v razpravljanju o jeseniških gledaliških uprizoritvah ne prihaja več v poštev, kajti članstvo se krči in večinoma so ostali le še starejši, rutinirani igralci, ki nosijo težo vsake uprizoritve. Ti so zasedli vloge tudi v Giocondinem smehljaju.

Z uprizoritve »Giocondin smehljaj« na Jesenicah

Najtežja vloga je bila zaupana **Stanki Geršakovi**, ki je predstavljala patološko Janet Spence. Morda je Geršakovi v začetku manjkalo nekoliko demoničnosti na zunaj mirne, v notranjosti pa močno erotične ženske, a v zadnjih slikah je to pomanjkljivost odpravila z močno sugestivnostjo in z dobro preračunanimi igralskimi efekti. **Marijan Stare** je nastopil v vlogi dr. Libbarda, umirjenega rezonerja, ki pa vendarle še ni toliko umirjen, da ne bi aktivno posegal v dejanje in končno odkril Janetin zločin. Njegova igra je bila samozavestna, gotova, brez omahovanja in je dobro ustrezala tipu modrujočega zdravnika. Tudi **Bojan Čebulj** kot Henry Hutton je svoj lik ustvaril s previdno igralsko naravnostjo. Ni se zaletaval ne na eno ne na drugo stran, kar je bila, kot že prej povedano glavna odlika te uprizoritve. **Slava Maroševičeva** kot Doris Mead, ljubica in pozneje Huttonova žena, ni mogla pokazati kaj novega, to pa iz razloga, ker je bila njena vloga ob Janeti precej neproblematična. Vendar pa je igrala čustveno in vživeto in celotnega vtisa uprizoritve ni motila. K večjim vlogam bi prišteli še **Marijanco Čebuljevo** kot bolničarko Braddock in **Jerneja Pogačnika** kot starega generala Spenca. Za prvo velja isto kot za vlogo Maroševičeve, drugi pa je tokrat posrečeno kot redkodaj prej predstavil zaupno mu osebnost. V manjših vlogah so nastopili še Katrica Bokalova, Lado Nikolavčič in Vinko Zorman.

Učinkovito ter vzdušju dela samega in igre prilegajočo se sceno je zasnoval Bojan Čebulj.

J. Š.

Ob uprizoritvi Roksandičeve komedije Babilonski stolp na Bohinjski Beli

LJUBEZEN NA MAJAVIH TLEH

Roksandičeva komedija Babilonski stolp je malodane popolna novost za naše odre. Doslej je menda ni uprizorila še nobena amaterska skupina na Gorenjskem.

Avtorju služi groteskna podoba o babilonskem stolpu za vizijo ljubezni mladih zanesenjakov, ki si ne glede na neurejene razmere in težavne okolnosti želijo samo eno: srečen in ljubezni poln zakon. Vendar za mlade zanesenjake ni ovir, ki bi jim onemogočile doseči to srečo in jo uživati.

Takšna sta predvsem knjigovodja Martin in mlado naivno dekle Magda, ki stopi z Martinom v zakon iz edinega nagiba — iz brezmejne ljubezni. Vendar pa se srečneža že po prvih tednih skupnega življenja zmebita iluzij o idealni lepoti in čistosti zakonskega življenja, ko se morata spoprijeti z vsakdanjimi težavami. Sanje se kaj hitro razblinijo, saj se samo od njih ne da živeti. Babilonskega stolpa torej ni več, ko se nekdanja idealna ljubezen, spočeta na njegovih obzidjih, spričo majavih tal po srečanju s stvarnostjo sprevrže v sovraštvo in odpor.

Pravo nasprotje Martinu in Magdi pa sta Donat in Ana. Njuna zgodba se pravzaprav začenja tamkaj, kjer se Martinova in Magdina že končuje. Lik Donata je v igri najzanimivejši. Kar je za Martina sprva sveto in lepo ,to je za njegovega prijatelja nepotrebno in bedasto, saj se da zunaj zakona lepše živeti. Je realist, človek, ki hoče biti sodoben in moderen. Povsem prezira zakon, ljubezen in sožitje. Njegova prijateljica Ana se skuša prilagoditi njegovim čudaškim nazorom in navadam, ker ga ljubi. Zategadelj je pripravljena najhujše žalitve in izbruhe voljno prenašati. Končno pa ji je vsega vendarle dovolj. Ko ga zapusti, se Donat znajde nenadoma v hudi krizi. Kmalu spozna, da brez nje ne more živeti.

S tem je pisatelj postavil v igri drugega proti drugemu dva ravno nasprotna lika z nasprotujočimi si stremljenji in cilji. Zgodbi obeh se razvijata hkrati in vzporedno, nosilci njunih dejanj pa s svojimi namerami in hotenji dosegajo ravno nasprotne učinke.

Roksandičevo delo je po izpovedih aktualno in tehniki modernistično, tematika je vzeta iz sodobnega življenja. — Uprizoritev je bila za občinstvo na Bohinjski Beli precejšnje pesenečenje. Igralci — v delu nastopajo samo štirje — so nastopili živahno in sproščeno. Čeprav je bila odločitev za tako zahtevno delo precej tvegana in drzna, je režiser **Ludvik Knafelj** svojo režijsko zamisel dobro in dokaj spretno uresničil. Z uprizoritvijo tega dela je bil storjen velik korak h kvaliteti v primerjavi z dosedanjim amaterskim delom na Bohinjski Beli. — V glavni vlogi je nastopil sam režiser Ludvik Knafelj. **Francka Zupančič** je z interpretacijo Magdine vloge ponovno dokazala, da je res spretna in talentirana igralka. Prav dobro sta igrala tudi **Majda Kunstelj** v vlogi Ane in **Jože Zupančič**, ki je upodobil Martina.

-jb

Jeseniško gledališče za NOVOLETNO JELKO

V. M. Djordjević: Grašek

Tudi letos je jeseniško amaterско gledališče pripravilo svojemu najmlajšemu občinstvu za novoletno jelko mladinsko igrico. Uprizorjena je bila pravljična igra srbskega pisatelja V. M. Djordjevića »Grašek«. Pravljica pripoveduje o majhnem fantiču, ki odide po svetu, da bi si našel zdravilo za svojo majhno postavo. Ko zraste, premaga troglavega zmaja in reši ljubko princeso, ki jo povede domov. Ob to preprosto zgodbo je nanizana vrsta ljubkih in zabavnih prizorov Graškovega srečanja z živalmi, lovcem in hudobnim carjem Grbonjo. Delo je režijsko in scensko pripravil **Bojan Čebulj**, glasbo za pesmi je prispevala **Silva Gračnerjeva**, igra pa poleg stalnih igralcev tudi nekaj novih mladih moči.

»Grašek« je že razveselil cicibane in pionirje Jesenic, Hrušice, Javornika ter Blejske Dobrave. Ob tej priložnosti jih je tudi obiskal Dedek Mraz in jim razdelil kolektivna darila. »Grašek« in Dedek Mraz pa sta tudi obiskala pionirje in cicibane v Lescah in Radovljici. Za abonma in ostalo občinstvo bo pravljična igra »Grašek« uprizorjena v soboto, 3. in nedeljo, 4. januarja zvečer.

-ae-

Združitev knjižnic - smotern predlog

Dovje in Mojstrana sta dve vasi, vendar ju druži toliko vezi, da se vedno bolj čutita kot ena celota. To dokazujejo tudi neštete organizacije in ustanove, ki jih imata obe vasi skupaj. Kljub temu pa ima vsaka vas svojo knjižnico; dovška je last KUD »Jaka Rabič«, mojstranška pa Planinskega društva Dovje-Mojstrana. Slednja je še enkrat večja kakor dovška, ki šteje le 500 knjig in ima vsega skupaj 20 bralcev. Obe živita od dotacij, ki jih dobivata od knjižničarskega sosveta pri ObLO Jesenice.

Že leta in leta je bilo slišati predloge, naj bi obe knjižnici združili. Dokler na sedežu občine ni bilo organa, ki bi skrbel za vse knjižnice, je bila kar razumljiva skrb enega in drugega društva, da bi bila knjižnica po združitvi prepuščena usodi. Prav zaradi tega je bilo upiranje združitvi opravičljivo. Zdaj, ko knjižnice v jeseniški občini tak vodstveni organ imajo, so te skrbi odpadle. Obe društvi tudi nimata potrebnih sredstev, da bi ob današnjih cenah knjig zagotovili knjižnicama enakomerno rast. Po združitvi bi imeli bralci dosti večjo izbiro, ker bi lahko ena sama knjižnica ob sorazmerno večji dotaciji nabavljala precej več in boljših knjig. Končno pa se taka kulturna ustanova, kakor je knjižnica, ne more normalno razvijati, če ni samostojna.

Prav bi bilo, če bi iniciativo pri tem prevzel občinski organ za knjižnice ter reorganizacijo, za katero se KUD že dalj časa zavzema, izvedel v sporazumu z društvoma. Nova ljudska knjižnica bi bila v sedanjih pogojih brez dvoma velika pridobitev.

J. S.

Sprejem mladine v Zvezo komunistov

Mladina kranjskih srednjih šol je imela v nedeljo svoj praznik. Ta dan je bilo 61 najboljših mladincev in mladink Gumarske šole, Industrijske kovinarske šole, Tekstilne srednje šole, Ekonomske srednje šole in gimnazije, sprejetih v ZKS.

Skromna, a za mlade ljudi izredno pomembna slavnost, je bila v dvorani sindikalnega doma v Kranju. Pripravil jo je Občinski komite ZKS. Sekretar tovariš Baldo Bizjak je najprej govoril o vlogi in zgodovinskem razvoju ZK in nekaterih poglavjih iz Statuta ZKS, nato pa čestital na novo sprejetim članom ter jim izročil članske knjižice. Na sprejemu so bili tudi drugi člani Občinskega komiteja ZKS in Občinskega komiteja LMS, ki so v razgovoru z mladimi komunisti obujali spomine na prehojeno pot ZK in borbo naših najpomembnejših revolucionarjev.

-k.

Cenjeno občinstvo prosimo, da nam ne zameri, ker je 27. decembra 1958 odpadla predvidena predstava. Do te neprijetnosti je prišlo zaradi tega, ker Kino podjetje Celje napovedanega filma ni odposlalo pravočasno.

Kinematografsko podjetje Jesenice

Naročnike in bralce »GLASU GORENJSKE« obveščamo, da bo prihodnja številka »Glasu Gorenjske« izšla v petek, 9. januarja 1958 na 8 straneh.

Uredništvo in uprava

S seje ObLO Škofja Loka

Dva nova zavoda

za uspešnejše usmerjanje gradbene dejavnosti in za zaposlovanje invalidov

Občinski ljudski odbor v Škofji Loki je na svoji petkovi seji sprejel sklep o ustanovitvi Zavoda za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov; imenoval je tudi upravni odbor tega zavoda in potrdil njegova pravila. Zaposloval bo tudi za delo manj sposobne ljudi ali take, ki so začasno brezposelni. Imel bo knjigoveznico, krojaško in šiviljsko delavnico, izdelovali pa bodo še različne galanterijske izdelke. Sredstva za ustanovitev tega zavoda je zagotovila okrajna posredovalnica za delo.

Prav tako so sprejeli sklep o ustanovitvi Zavoda za stanovanjsko in komunalno gradnjo v Škofji Loki, ki bo organiziran kot finančno samostojni zavod. Ta naj bi opravljal vso stanovanjsko in komunalno graditev iz sredstev sklada za zidanje stanovanjskih hiš kot neposredni investitor. Njegova naloga bo tudi, da skrbi za zazidalne načrte, za pripravo potrebne dokumentacije, za najemanje posojil, za oddajo gradbenih del po veljavnih predpisih itd. Pričakuje se, da bo z ustanovitvijo tega zavoda dosežena načrtnejša gradnja stanovanjskih hiš, prav gotovo pa se bodo znižali tudi gradbeni in drugi stroški. Ustanovitev zavoda so narekovala tudi večja sredstva, ki bodo v prihodnjih letih na razpolago, saj se predvideva samo v prihodnjem letu približno 180 milijonov sredstev. Zavod bo opravljal usluge tudi za občino Žiri in Železniki, če bo to potrebno.

Na predlog Sveta za blagovni promet in turizem so se tudi odločili za združitev restavracije »Krona«, kolodvorske restavracije in gostišča »Turist« v eno gostinsko podjetje. Združeno gostinsko podjetje bo imelo večje sposobnosti za investicije, možnost boljše organizacije dela in nižje upravne stroške.

Na seji so razpravljali tudi o poročilu Sveta za socialno varstvo. Ugotovili so, da se proračunski izdatki za te namene iz leta v leto večajo. Leta 1953 so znašali le 3,073.000 din, letos pa že 7,768.000 dinarjev. Izdatki so deloma večji zaradi zvišanja oskrbnin in pa tudi zaradi povečanega števila oskrbovancev. Poročilo tudi opozarja na posebno skrb organov socialnega varstva za mladino, še posebej pa za otroke padlih borcev, ki jih je v občini 62. Te otroke Svet za socialno varstvo usmerja v poklice in šolanje in spremlja njihov uspeh v šolah.

Občinski ljudski odbor je tudi prevzel poroštva za posojila za nakup treh traktorjev za Kmetijski zadrugi v Škofji Loki in na Tratti ter za Kmetijstvo posestvo na Suhi. Posojilo bodo najeli pri Zadružni hranilnici in posojilnici v Kranju. Za nakup traktorjev bodo zadruge prispevale tudi 30 odstotkov lastnih sredstev, kar znaša nekaj čez tri milijone dinarjev.

Na seji ljudskega odbora je bilo prečitano tudi poročilo o delu varnostnih organov v občini. V tem letu so se skoraj za polovico povečale prometne nesreče, precej zaradi dejanj mladine, predvsem take, ki je brez staršev.

Č. M.

40-letnica KPJ

JUBILEJNI DNEVI V APRILU

Na seji komisije za propagando in tisk pri Okrajnem pripravljalnem odboru za proslavo 40-letnice KPJ so sprejeli okvirni program, s katerim naj bi v 1959. letu proslavili to zgodovinsko obletnico.

Čeprav se bodo proslave nadaljevale vse prihodnje leto, bi glavne svečanosti začele z jubilejnimi dnevi od 18. do 23. aprila, ob 40-letnici združitve vseh naprednih sil socialnodemokratskih strank Jugoslavije na tako imenovanem »Kongresu ujedinjenja«. V tistih dnevih naj bi bile svečane akademije v vseh industrijskih središčih: v Kranju, na Jesenicah, v Trižiču in Škofji Loki.

Razen občinskih pripravljalnih odborov za organizacijo številnih proslav in drugih prireditev so predvideni pripravljalni odbori tudi v nekaterih večjih podjetjih, kot na primer v Železarni na Jesenicah, v tovarni Iskra in v Tiskanini v Kranju, v Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču in drugod.

K. M.

Dva dni pred rokem

Letos za skoraj 28 milijard prometa — Čez tri leta za 5 milijard več

Delovni kolektiv jeseniške železarne je tudi letošnje naloge po družbenem načrtu izpolnil predčasno. Bruto vrednost letošnje proizvodnje cenijo na skoraj 28 milijard dinarjev, ali 800 milijonov več kot je bilo predvideno. Med prvimi, ki so izpolnili letošnji plan, so bile livarne, elektrodni oddelek, opekarna, žebljarna, žična valjarna in valjarna »2400« itd.

Razen martinarne, so letos vsi obrati predčasno izpolnili plan. — Elektropeč in plavž sta bila med zadnjimi. Železarna kot celota je izpolnila plan v nedeljo 28. decembra. V valjarni »2400« na Javorniku so letos izdelali okoli 70.000 ton kotlovine in pločevine za ladjedelništvo.

Spričo vse večjega prizadevanja kolektiva za boljšo kvaliteto proizvodov, ni pričakovati v prihodnje občutnega količinskega porasta proizvodnje, pač pa se bo zboljšala kakovost. Predvidevajo, da bo vrednost proizvodnje v jeseniški železarni narasla do leta 1961 na okoli 33 milijard dinarjev.

-k

Novi organi ObLO Bohinj

Boh. Bistrica, 27. decembra.

Včeraj sta ves dan zasedala oba zbora Občinskega ljudskega odbora Bohinj. Ker so bili razrešeni dosedanji sveti ljudskega odbora, sta oba zbora nas kupni seji izvolila nove organe. Skupno je bilo izvoljenih 55 odbornikov in drugih državljanov v nove svete. Ljudski odbor je zatem sprejel sklep o garancijski izjavi za najetje kreditov, za katero so zaprosili hotel Pod Voglom in Zlatorog, Občinsko podjetje Stara Fužina in trgovsko podjetze Češnjica v skupnem znesku 35,5 milijona dinarjev. Ta znesek bodo omenjena podjetja porabila za adaptacije lokalov in opremo. Ljudski odbor je sprejel tudi predlog sankaškega kluba Bohinj za graditev nove sankaške proge po mednarodnih predpisih za kar bo z najetjem kredita v znesku 4 milijone dinarjev ljudski odbor sam investitor. Proga bo predvidoma zgrajena v letu 1959.

Razen nekaterih drugih sklepov je občinski ljudski odbor sprejel tudi spremembe odloka o občinskih taksah in dopolnilni odlok o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka.

J.

V KRANJU PREUREJAJO LETNI KINO

Kinematografsko podjetje v Kranju preurejuje letni kino za kopališčem. Namesto dosedanjega lesenega stojala, za projekcijsko platno, so zgradili 16 m dolgo in 9 m visoko zidano steno, v vzbočeni obliki za predvajanje kinemaskopskih filmov, katerih do sedaj ni bilo moč predvajati. Projekcijsko steno bodo prevlekli s posebno belo maso, ki bo mnogo bolje prenašala slike kakor dosedanje platno. — Novo zgrajeno steno bodo opremili tudi s stereofonskim zvokom. Hkrati bodo povečali zmogljivost tega letnega kina od dosedanjih 1200 na 1750 sedežev. Rekonstrukcija letnega kina bo znašala okoli 900.000 dinarjev.

-an

NESREČE

ZARADI PREHITRE VOŽNJE

V soboto ob 14.45 je na železniškem prelazu v Martuljku prišlo do lažje prometne nesreče. Z osebnim avtomobilom Mercedes 726-Z-4152, last Momčila Igića iz Niša, se je na železniškem prelazu pri čuvajnici št. 15/9 zaletel Radivoj Bebić iz Novega Sada v podstavek zapornice. Na osebnem avtomobilu je za približno 300 tisoč dinarjev škode. Nesrečo je zakrivila prehitra vožnja na ovinku. Voznik je utrpel manjše poškodbe na roki in glavi.

SMRT NA NEZAVAROVANEM ŽELEZNIŠKEM PRELAZU

V sredo, 24. decembra ob 12.25 je tovorni vlak na nezavarovanem železniškem prelazu med Obrtniško ulico in Javorniško potjo na Jesenicah do smrti povozil Jeseničana Jožeta Vistra. Vlak je vozil proti Jesenicam. Zaradi razpetega dežnika pokojni Vister ni opazil prihajajočega vlaka.

ZADUŠIL SE JE

V noči od 21. na 22. december se je v svoji sobi na Češnjici pri Železnikih zadušil Franc Kejžar. — Komisija TNZ, ki je prispela na kraj nesreče, je ugotovila, da se je Kejžar vrnil domov vinjen in je z gorečo cigareto zaspal. Ogorek cigarete je zanetil divan. Zaradi plina, ki je nastal pri tlenju, se je Kejžar zadušil.

Bodičarjev novoletni komentar

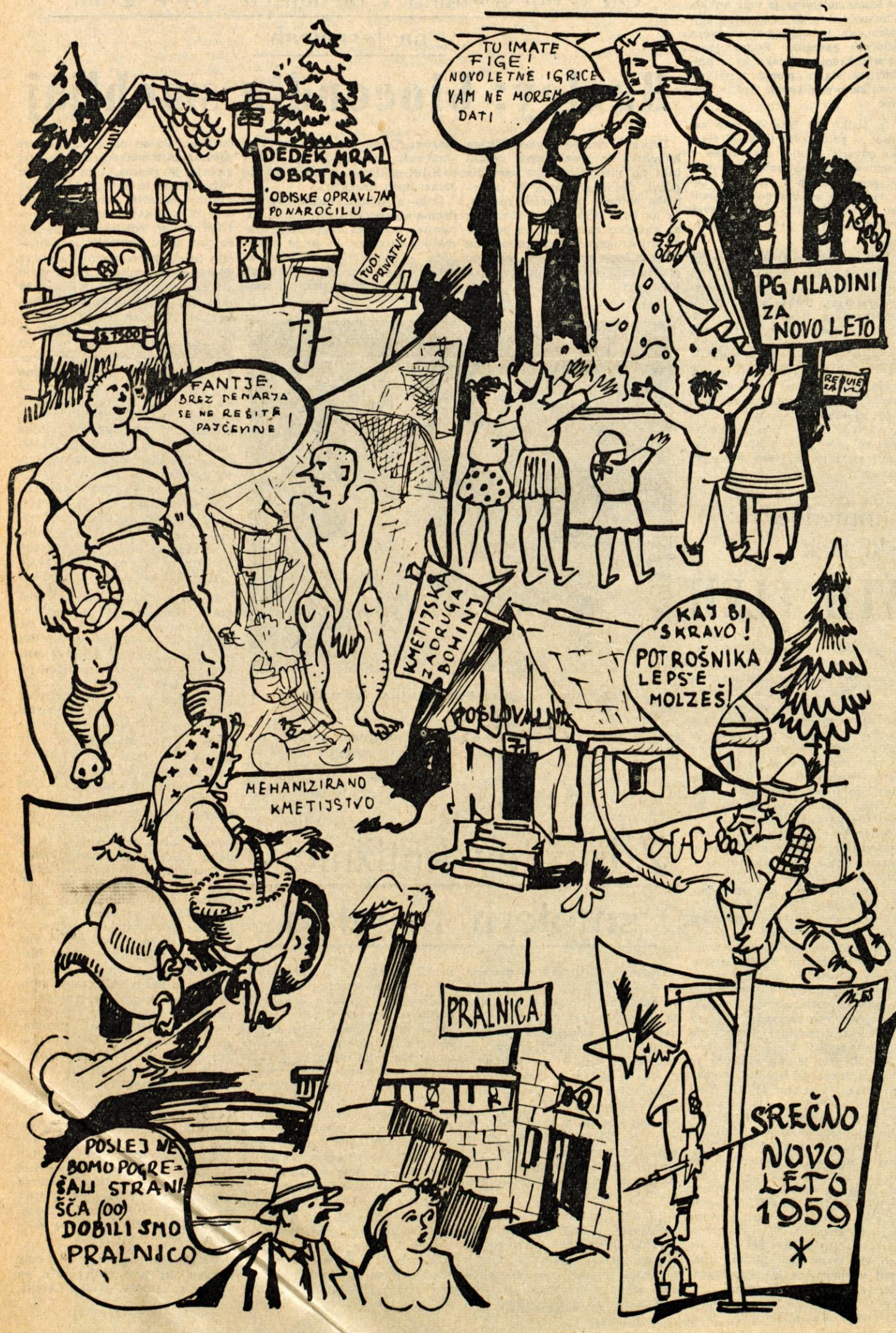

Silvestrovanje v gostilni „Slap Šum" v Zgornji Besnici

SREČNO NOVO LETO 1959

V ŠPORTU

Po stezah partizanske Jelovice
LETOS PRIČAKUJEJO 230 TEKMOVALCEV

Pripravljalni odbor za organizacijo tradicionalnih dražgoških tekem je sklenil, da bo letos steza za smučarski tek znatno krajša kot je bila lani, in sicer le 14 kilometrov. Stezo za ta tek, ki bo vodila iz Dražgoš preko Partizanskega vrha, že urejujejo. Pripravljajo tudi ostale steze za tekmovanja. Če ne bo snega, bodo smučarske discipline spremenili v partizanske marše, ki bodo prav tako zanimivi.

Razen organizacijskih priprav za tekmovanja so te dni že začeli pripravljati vse potrebno tudi za preskrbo udeležencev. Kmetijska zadruga Češnjica, ki je prevzela glavno skrb za prehrano, pripravlja posebno kuhinjo za tekmovalce. Teh pričakujejo letos 230. — Hkrati ta zadruga pripravlja tudi 4 ločene stojnice v Dražgošah in na drugih krajih, kjer bo nudila udeležencem jedila in pijače.

POKAL JE OSTAL V »SAVI«

Dne 22. decembra so se ekipe devetih kranjskih strelskih družin že tretjič spoprijele v počastitev dneva JLA. Prehodni pokal, ki ga je darovala tovarna SAVA, je to pot ostal doma z 824 krogi od tisoč možnih. Zaradi izredne smole, ki se jo je držala, je Iskra ostala na drugem mestu z 818 krogi. Tretji so bili strelci s Primskovega s 783 krogi. Med posamezniki je bil prvi Božo Malovrh (Iskra) s 179 krogi, drugi Stanko Kotnik (Sava) s 175 krogi in tretji Dušan Lozar (Iskra) s 172 krogi.

JESENICE : GAK (Graz) 22:0 (8:0, 5:0, 9:0)

V mednarodni prijateljski tekmi v hokeju na ledu so Jesenice premagale GAK (Grazer Atletiksportklub) iz Gradza z visokim rezultatom 22:0. Nasprotnik ni dorasel jeseniškim hokejistom, zato tekma ni navdušila nekaj sto gledalcev.

S seje Sveta za šport in telesno vzgojo pri ObLO Kranj

Športna igrišča

V torek popoldne je imel Svet za šport in telesno vzgojo pri ObLO Kranj svojo redno sejo, na kateri so razpravljali o problematiki, ki zavira športno javnost. Med drugim so razpravljali tudi o proračunih, ki so jih poslala svetu športna društva in organizacije. V teh proračunih so društva predvidela vrsto potrebnih investicijskih del, zato je Svet izvolil posebno komisijo, ki bo iz teh proračunov izluščila le subvencionirane postavke, za katere Svet tudi daje razpoložljiva sredstva. Razpravljali so tudi o investicijskih gradnjah športnih objektov za prihodnje leto. V ta namen je določeno okoli 44 milijonov dinarjev, s čemer naj bi dokončno zgradili igrišče Mladosti v Stražišču in Triglava v Kranju, strelišče ter nekaj manjših igrišč kot n. pr. v Naklem, Dupljah, na Jezerskem in drugod. Ker je imel Svet v rezervi še nekaj sredstev, je le-ta razdelil, in sicer: bodočemu TVD Partizan Visoko, odboru nogometnih sodnikov GNP, TVD Predoslje in Gorenjski smučarski podzvezi. Člani Sveta menijo, da bi morala športna društva in organizacije v prihodnje dobivati višje subvencije, ker sicer ne bo moč izvrševati sklepov, ki so bili sprejeti na prvem jugoslovanskem kongresu telesne kulture. Nadalje so govorili o potrebi gradnje odprtih športnih objektov v Kranju. Že dlje namreč ugotavljamo, da v kranjski občini ni niti najnujnejših športnih igrišč in da prav zaradi tega ni mogoče uveljavljati predosem množičnosti na športnem področju.

H.Q.

TUDI STRELCI Z JAVORNIKA SO POČASTILI DAN JLA

Dne 21. decembra so strelci SD »Triglav« Javornik-Koroška Bela slavnostno počastili Dan JLA pri naših graničarjih na Pristavi. V ta namen so tudi organizirali strelsko tekmovanje z zračno puško. V konkurenci so nastopale ekipe za ZB, ZROJ, JLA, lovci ter mladinci, člani in pionirska ekipa SD.

Od nastopajočih so zasedli mladinci prvo mesto s 402 krogi od 500 možnih, člani SD 2. mesto z 351 krogi, člani ZB 3. mesto z 290 krogi, ZROJ 4. mesto z 271 krogi, pionirji 5. mesto z 261 krogi, lovci 6. mesto z 256 krogi in JLA 7. mesto z 250 krogi.

Po končanem tekmovanju so se člani ekip in zastopniki društev in organizacij z našimi čuvarji meja prijetno zabavali v planinski postojanki Pristavi nad Javornikom.

V torek, 30. decembra ob 18. uri bo v dvorani Trgovinske zbornice v Kranju redni letni občni zbor smučarskega kluba TRIGLAV Kranj. Člani kluba in ljubitelji zimskega športa vabljeni.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo o žrebanju srečk 157. kola

ki je bilo v četrtek v Nišu

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobitek dinarjev
460	2.000
680	2.000
3550	20.000
36460	32.000
55910	40.000
81	1.000
91	800
031	8.000
2881	11.000
7861	10.000
51781	31.000
58701	60.000
96091	40.800
97131	40.000
128681	201.000
112	4.000
6872	10.000
10582	60.000
16892	30.000
26082	100.000
35192	60.000
50362	30.000
99012	80.000
3	200
6713	10.200
47163	30.200
57443	40.200
62963	100.200
64183	80.200
018003	300.200
4	200
55	400
215	2.000
08255	30.400
79755	30.400
90655	80.400
618255	800.400
76	400
236	4.000
5996	10.000
9016	20.000
15646	80.000
27176	40.400
97136	40.000
690996	600.000
5107	10.000
56917	30.000
65507	60.000
93237	60.000
88	600
698	6.000
19388	30.600
62258	100.000
77348	40.000
069178	1,000.000
192208	200.000
089	2.000
709	2.000
68709	32.000
475849	400.000

Žrebanje dobitkov Novoletne loterije bo 4. januarja 1959.

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je 475, uredništva 397.

Kupim stroj za izdelovanje folc cementne strešne opeke. Naslov v oglasnem oddelku. 2231

Turbino bankijevo do 10 KM kupim. Naslov v ogl. oddelku. 2232

Prodam kravo in brejo telico, obe rodovniški in mladi. Merkun, Zg. Bela. 2234

Prodam radio 5 cevni, znamke »Philips« amaterski in žensko kolo (nemško). Ogled dopoldan na avtobusni postaji Kranj. 2235

Nalivno pero sem izgubil dne 18. decembra 1958 v Kranju. Poštenjaka ponovno prosim, naj ga vrne proti visoki nagradi na naslov Tonko Mikič, geometer, OLO Kranj

OBJAVE

OBVESTILO

Zdravstveni dom Kranj obvešča starše na desnem bregu Save, da bo od 1. 1. 1959 dalje ordinacija v otroški posvetovalnici Stražišče vsak ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure in ambulanta za bolne otroke od 16. do 18. ure.

Opozarjamo starše, naj bolnih otrok ne prinašajo v času posvetovanj od 14. do 16. ure, temveč od 16. ure dalje.

Zdravstveni dom Kranj

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Torek, 30. decembra ob 20. uri — izven. Ostrovski: GOZD. — **Uprizori DPD »Svoboda center«, Kranj.**

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR«, JESENICE

Torek, 30. decembra ob 15. in 17. uri M. V. Djordjevič: »GRAŠEK«. Zaključni predstavi za terene ob novoletni jelki.

Petek, 2. januarja 1959 ob 19.30 uri A. Huxley: »GIOCONDIN SMEHLJAJ«. — Izven.

Sobota, 3. januarja ob 19.30 uri M. V. Djordjevič: »GRAŠEK«. — Pravljična igra v 5 dejanjih. — Režija in scena: Bojan Čebulj. — Premierski abonma.

Nedelja, 4. januarja ob 14.30 uri A. Huxley: »GIOCONDIN SMEHLJAJ«. — Izven. Ob 19.30 uri M. V. Djordjevič: »GRAŠEK«. Za nedeljski abonma. — Ostale karte v prodaji. — Zveze z vlaki za vse predstave ugodne.

Uprizoritev drame »GIOCONDIN SMEHLJAJ« za abonma Petek bo v petek, 9. januarja 1959 ob 19.30 uri.

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 31. decembra ob 14. in 15.30 uri ameriška barvna risanka »PUSTOLOVŠČINE PERE DETLICE«, ob 20.30 uri dvojni program: I. predpremiera amer. barv. filma »PRIJATELJSKO NAGOVARJANJE«, II. premiera francoskega barvnega filma cinemascope »PEVEC IZ MEHIKE«. 1. januarja ob 13., 15., 17. in 19. uri francoski barvni cinemascope film »PEVEC IZ MEHIKE«, ob 21. uri premiera francoskega barv. filma »PARIŽANKA«. 2. in 3. januarja ob 15., 17. in 19. uri francoski barvni cinemascope film »PEVEC IZ MEHIKE«, 2. januarja ob 10. uri francoski barvni film »PARIŽANKA«, ob 13. uri ameriški barv. cinemascope film »PIKNIK«, ob 21. uri predpremiera jugosl. sovj. barv. filma »ALEKSA DUNDIČ«. 3. januarja ob 10. uri amer. barv. film »DESTRI«, ob 21. uri premiera amer. barv. cinemascope filma »DAVEK ZA KRUTOST«. 4. januarja ob 10. uri amer. barv. cinemascope »PRINC VALIANT«, ob 13. uri amer. barv. film »BLEDOLIČNIKOV SIN«, ob 15., 17., 19. in 21. uri amer. barv. cinemascope film »PRINC IGRALCEV«.

»TRIGLAV«, PRIMSKOVO: 1. januarja zaprto. 2. januarja ob 15., 17. in 19. uri premiera franc. barv. filma »PARIŽANKA«. 3. januarja ob 16. in 19. uri amer. barv. cinemascope film »PRINC VALIANT«. 4. januarja ob 15., 17. in 19. uri premiera ameriškega barv. cinemascope filma »DAVEK ZA KRUTOST«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: 31. decembra ob 21. uri dvojni program: I. premiera francoskega barv. cinemascope filma »PEVEC IZ MEHIKE«, II. premiera francoski barvni film »PARIŽANKA«. 1. januarja ob 16., 18. in 20. uri premiera ameriškega barv. cinemascope filma »PRINC IGRALCEV«. 2. januarja ob 16., 18. in 20. uri angleški film »BEŽNO SREČANJE«. 3. januarja ob 18. in 20. uri francoski barvni film »PARIŽANKA«. 4. januarja ob 14. uri amer. barv. film »BLEDOLIČNIKOV SIN«, ob 16., 18. in 20. uri franc. barvni film »PEVEC IZ MEHIKE«.

NAKLO: 1. januarja ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. cinem. film »PIKNIK«. 2. januarja ob 16. in 19. uri slovenski film »NE ČAKAJ NA MAJ«. 3. januarja ob 19. uri premiera angl. filma »BEŽNO SREČANJE«. 4. januarja o 15., 17. in 19. uri ameriški barvni cinem. film »PRINC VALIANT«.

»KRVAVC«, CERKLJE: 1. januarja ob 15., 17. in 19. uri slovenski film »NE ČAKAJ NA MAJ«. 2. januarja ob 16. in 19. uri amer. barv. cinemascope film »PRINC IGRALCEV«. 3. januarja ob 19. uri amer. barv. film »BLEDOLIČNIKOV SIN«. 4. januarja ob 15., 17. in 19. uri amer. barvni film »DESTRI«.

»RADIO«, JESENICE: 31. decembra franc. nemški film »SALEMSKE ČAROVNICE«, 31. decembra do 2. januarja ital. barvni cinem. film »LEPA MLINARICA«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, ob nedeljah pa ob 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri matineja mladinskega filma.

ŽIROVNICA: 31. decembra ob 20. uri ruski film »LETE ŽERJAVI«.

DOVJE - MOJSTRANA: 31. decembra ob 19. uri ital. barv. film »SIMFONIJA LJUBEZNI«.

BLED: 30. in 31. decembra ter 1. januarja francoski barvni film cinem. »SAKRAMENSKA FRKLJA«. 2. do 5. januarja italijanski barv. vistavision film »VOJNA IN MIR« I. del. 6. do 8. januarja sovjetski barv. film »NOVOLETNI PLES«. Predstave vsak dan ob 20. uri, ob sredah in sobotah ob 17. in 20. uri, ob nedeljah in praznikih ob 10., 15., 18. in 20. uri.

RADOVLJICA: 30. decembra ob 20. uri, 31. decembra ob 17.30 in 20. uri ter 1. januarja ob 14. in 18. uri franc. vojaški cinem. film »GRENKA ZMAGA«. 1. januarja ob 16. in 20. uri ter 2. januarja ob 17.30 in 20. uri amer. barv. cinem. film »7 LET SKOMIN«. 2. januarja ob 15.30 uri, 3. januarja ob 20. uri in 4. januarja ob 15.30, 17.30 in 20. uri amer. barv. velefilm »PRIJATELJSKO PREPRIČEVANJE«. 6. januarja ob 20. uri in 7. januarja ob 17.30 in 20. uri francoski film »SPOŠTOVANJA VREDNA VLAČUGA«.

LJUBNO: 3. in 4. januarja amer. film »NEDOLŽNO OBSOJEN«. Predstava v soboto ob 18.30 uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: 2. do 4. januarja amer. film »DAMA IZ ŠANGAJA«.

ŽIRI: 31. decembra in 1. januarja amer. barv. film »VOJNA SVETOV«. 3. in 4. januarja ital. barv. film »TEODORA«. Predstave ob sobotah ob 20. uri, ob nedeljah pa ob 19.30 uri.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Ivan Požgaj, steklarski umetnik in Veronika Meglič, tiskarka; Janez Pogačnik, posestnik in Zofija Pfajfar, poljedelka; Rade Drljača, uslužbenec in Lea Julijana Radič, uslužbenka; Boris Vito Rus, tesar in Jelica Rumora, vlagalka.

V ŠKOFJI LOKI

Poročili so se: Janez Potočnik, poljski delavec in Marija Jeram, natakarica; Anton Arhar, delavec in Ana Logonder, poljska delavka; Maksimiljan Bertoncelj, ključavničarski mojster in Ana Šifrer, uslužbenka; Janez Klopčič, študent medicine in Majda Panjan, uslužbenka; Branko Lelja, kleparski pomočnik in Frančiška Krmelj, ind. delavka; Jakov Karuza, poljski delavec in Izidora Kuralt, laborantka; Janez Kožuh, poljski delavec in Angela Oblak, poljska delavka; Adolf Pretnar, kovinostrugar in Josipina Bevk, čevljarska prešivalka; Franc Potočnik, šofer in Katarina Porenta, uslužbenka; Miro Šesek, pilar in Ivana Oblak, ind. delavka; Franc Zaveršnik, strojni ključavničar in Ana Krmelj, poljska delavka; Matevž Zupan, mesar in Ljudmila Triller, uslužbenka; Nikola Martič, kovač in Anka Podpečan, predilka; Franc Krajnik, kovinorezkar in Ljudmila Križaj, bolničarka.

Umrli so: Janez Bergant, Marija Volčič, Frančiška Habjan, Katarina Stare, Janez Šivic, Frančiška Bevk.

NA JESENICAH

Poročili so se: Vladimir Krčelj, poklicni gasilec in Cecilija Arh, servirka; Franc Benedičič, kemijski tehnik in Cecilija - Marija Polka, trg. pomočnica.

Umrli so: Janez Reichman, oseb. upokojenec; Francka Novak rojenaKristan, gospodinja; Marija Noč roj. Razinger, gospodinja; Hinko Rihter, tov. delavec; Marija Zupan roj. Zussino, gospodinja; Janez Sodja, oskrbovanec; Franc Zupan, kmet.

KAMEN SPOTIKE

Na tejle stavbi v Stari Fužini v Bohinju piše: Gasilski dom. No, na prvi pogled tako tudi zgleda. Če pa si stolp natančneje ogledamo, vidimo, da za sušenje cevi ni ravno najbolj primeren, saj mu manjka že precej desk. Tudi kraju samemu je vseprej kot v okras.

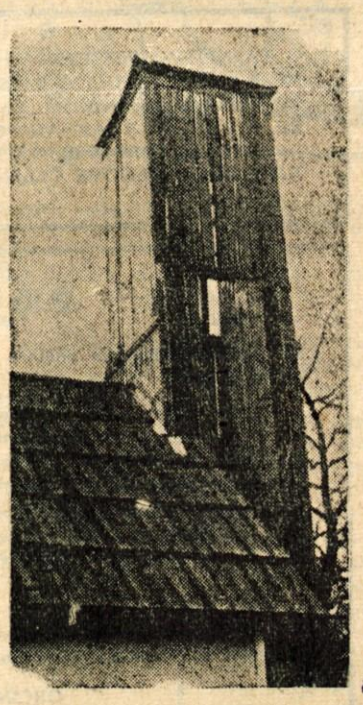

Komentar je pravzaprav odveč, ker slika pove že vse! Le da je točen samo kraj, medtem ko občine v Srednji vasi v Bohinju in okraja v Radovljici že dolga leta nimamo več. Ne bi bilo napak, če bi Bohinjci te table čimprej nadomestili z novimi.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta

JOSIPA VLAHOVIČA

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, posebno pa še delovnemu kolektivu »Gorenjskega tiska« ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti za izkazano sožalje.

Vsem iskrena hvala!

Kranj, Ljubljana, Zagreb
Družina Vlahovič

STOJ ⚠ splošna nevarnost

19. decembra je kranjska prometna kronika zabeležila nenavadno prometno nesrečo. Trčenje tovornega in osebnega avtomobila, ki sta parkirala daleč proč od vsakega prometa. Avtomobila sta parkirala na dvorišču gostilne Gaštej na Laborah. Krog vozil so tekali trije dečki, in sicer 13-letni Stanislav Pleša, 11-letni Avgust Kavčič in 14-letni Rihard Frelih, vsi učenci osemletke Ivan Cankar v Kranju. Čez čas je Stanislava Plešo zamikalo, da bi pogledal tudi v kabino tovornjaka. Zlezel je v tovornjak in začel premikati vzvode in ročice. Naključje je hotelo, da se je spravil tudi nad menjalnik in vrgel stroj iz brzine. Na vrsto je prišla tudi ročna zavora. Ko je deček, nič hudega sluteč pritisnil na vzvod, ni bilo ničesar več, kar bi še zadrževalo 5-tonski tovornjak na nagnjenem terenu. Vozilo se je premaknilo in se v vzvratni vožnji po nekaj metrih zaletelo v zadaj stoječi avtomobil Fiat 600, mu prebilo vetrobran, zlomilo krmilo in poškodovalo njegov prednji del. Materialna škoda znaša okrog 100 tisoč dinarjev.

To nesrečno naključje naj služi kot opozorilo, da utegne kdaj pa kdaj na videz nedolžna otroška igra povzročiti nesrečo. Starši in šole naj v prihodnje bolj pazijo na mladino, ki najde pogosto v parkiranih motornih vozilih mikavne objekte za svojo igro.

Gozdno gospodarstvo Bled

dobavlja najkvalitetnejši smrekov les za žage in tovarne. Posebno izbrano kvaliteto smrekovega in macesnovega lesa pa dobavlja za najfinejšo predelovalno industrijo: za proizvodnjo glasbil, čolnov, opreme ladij, športnega orodja, avionov, furnirjev, luščenega furnirja za embalažo i dr.

Po naročilu kroji dolžinski les za jambore, pilote, drogove i. dr.

Prevoze opravljamo z lastnimi prevoznimi sredstvi do kupca ali do železnice. Vse sortimente prodaja po dnevnih veljavnih cenah.

Gozdno gospodarstvo Bled

SREČNO NOVO LETO! **Peter Zupan**
mehanična delavnica Primskovo — Kranj
se priporoča — Hitro in dobro popravljamo

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1959!

Avtopromet, Kamnik

DELOVNI KOLEKTIV

Predilnice volne Begunje

želi vsem delovnim ljudem srečne in zadovoljno novo leto 1959!

SREČNO NOVO LETO!

„OKOVJE“ KAMNA GORICA

PRIPOROČAMO SVOJE KVALITETNE IZDELKE

Ob prehodu v novo gospodarsko leto želimo vsem obilo uspehov

Tovarna „Storžič“ Visoko

Senčur pri Kranju

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1959
VAM ŽELI

„Instalater“ Kranj

Jezerska cesta 2

Za nove vodovodne instalacije in centralne kurjave ter popravila smo vam na usluge!

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 29. DECEMBRA

8.05 Alpski pozdravi.
8.30 Arije iz Verdijevih oper.
9.20 Umetne in narodne pesmi poje Ženski vokalni kvartet.
10.10 S poletnega tekmovanja naših amaterskih orkestrov v Ohridu — 1. oddaja.
11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Zima, zima bela.
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Vukadin Šišakovič: Rdeči palež trte.
12.25 Narodne pesmi in napevi.
13.50 Veseli godci igrajo.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Marjan Marinc: Srečno Novo leto.
15.40 Listi iz domače književnosti Prežihov Voranc: Levi devžej.
16.00 V svetu opernih melodij.
18.00 Radijska univerza — Vito Ahtik: Psihološki činitelji pri preprečevanju obratnih nezgod.
18.30 Sportni tednik.
20.00 Melodije od tu in tam.
20.40 Kulturna tribuna.

TOREK, 30. DECEMBRA

8.05 Poje zbor Tehniške srednje šole in Gradbene srednje šole p. v. Draga Korošca.
9.00 Vedri operni prizori.
10.10 Znane popevke — znane melodije.
10.45 Za dom in žene.
11.30 Oddaja za otroke: a) Crt Sinkovec: Dedek Mraz z Bogatina, b) »Zima je prišla« (spored otroških pesmic o zimi in snegu).
12.00 Venček narodnih.
12.15 Kmečka univerza — Dr. Marijan Pavšič: Tujok v kapici goveda kot gospodarsko vprašanje živinoreje.
13.30 Odlomki iz oper Mozarta, Verdija in Musorgskega.
14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
15.40 Humoreska tega tedna — Stevan Sremec: Večerni pomenki.
18.00 Družinski pogovori.
18.45 Domače aktualnosti.
20.00 Rezervirano za posnetke s slavnostnega koncerta ob 100-letnici Puccinijevega rojstva.

SREDA, 31. DECEMBRA

6.40 Naš jedilnik.
9.00 Jezikovni pogovori.
9.47 »Kotiček za mlade ljubitelje glasbe«.
10.30 Od popevke do popevke.
12.05 Igra trio Dorka Škoberneta.
12.15 Kmetijski nasveti — Anton Seliškar: Plan gozdarstva za leto 1959.
13.45 Melodije Roberta Stolza.
15.30 »Veselo slovo in veselo svidenje« (Otroško praznovanje Dedka Mraza).
18.00 Kulturna kronika.
18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.
20.00 Veselo silvestrovanje.
22.15 Cocktail za konec leta.
24.00 Zaplešimo v 1959!

ČETRTEK, 1. JANUARJA

7.35 Harmonija in fanfara.
8.00 »Mladi koledniki«.
8.40 Venček narodnih.
9.30 Slovenski solisti svojim poslušalcem za Novo leto.
11.40 Novosti iz repertoarja komornega zbora.
12.00 Praznična revija zabavne glasbe.
15.30 Popevke, ki ste jih v preteklem letu najraje poslušali.
17.00 »Iz Starega trga v Žumberk«.
20.00 Novoletni četrtkov večer.
21.30 Modni atelje 1959.
22.15 Zaigrajmo in zapojmo.
23.10 V plesnem ritmu do polnoči.

PETEK, 2. JANUARJA

8.00 Novoletne razglednice.
9.00 Nekaj vedrejših iz partizanskih dni.
9.30 Šopek partizanskih pesmi.
10.00 Silvo Matelič: Povejte nam . . .
11.30 Novinarji za okroglo mizo.
12.00 Operetni zvoki
15.30 Znanci iz opere.
16.00 Mladinska radijska igra: Jurček.
16.45 Igrajo angleške delavske pihalne godbe.
17.15 Sport v letu 1958.
18.15 Virtuozi na turnirju.
20.00 V preteklem letu so nas obiskali . . .
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.
22.15 Igrajo Ljubljanski jazz, ansambel, kvintet Kampič in ansambel Mojmira Sepeta.
23.10 Plesna glasba.

SOBOTA, 3. JANUARJA

8.05 Iz naših glasbenih šol — Obisk v glasbeni šoli Kranj.
9.00 Miro Adlešič: Človek med fiziko in tehniko.
9.30 Franz Liszt: Romarska leta — Italija.
10.10 Pesmi iz tujih dežel.
10.35 Lahka glasba.
11.00 Ljubezenski dvospevi iz oper, ki so si osvojile svet.
11.45 Pionirski tednik.
12.00 Pet pevcev — pet popevk.
12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrt v januarju.
12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja.
13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe.
14.15 Sportna reportaža: Povratek s Komne.
15.40 S knjižnega trga.
16.00 »Iz domače skrinje«.
17.25 Zimske slike iz glasbenega koledarja.
18.00 Jezikovni pogovori.
18.15 Za ljubitelje popevk.
18.45 Okno v svet: Indija.
20.00 Spoznavajmo svet in domovino.
21.00 Melodije za prijeten konec tedna.
22.15 Oddaja za naše izseljence.

Voščilo gorenjskih fantov iz JLA ob Novem letu

Gorenjski fantje, ki služijo vojaški rok, želijo mnogo sreče, zadovoljstva in uspehov v l. 1959 vsem delovnim ljudem Gorenjske, zlasti pa svojim znancem in sorodnikom. Peter Mihelčič, Kranj; Štefan Petković, Kranj; Franc Mihelčič, Kranj; Anton Marčun,, Kranj; Boris Justin, Kranj; Joža Blažič, Kranj; Ferdo Gajšek, Kranj; Joža Zmrzlikar, Voklo, vsi vojna pošta 7217 - Kolašin. Vovk Ivan, vojna pošta 6439 - Pula. Albin Oman, Franc Jamšček, Andrej Košenina, Janko Pustovrh, vsi vojna pošta 4041 - Doboj. Janez Pavlin, Naklo; Milan Markič, Naklo; Mirko Blažič, Kovor — vojna pošta 7350, Surdolica, Srbija. Ciril Sajevic, Jože Mubi, Matija Stenevec, Janez Nartnik, Jože Meršol, Jože Šest, Janez Bernik, Miro Pivar, Peter Rehberger, Miško Mirt, vojna pošta 9935, Beograd. Matija Černe, Kranj; Franc Božič, Begunje; Stane Govzeti, Kranj; Rudi Ramšak, Otoče; Ivan Šmit, Škofja Loka; Janko Zupan, Gorje, Rafael Avsenik, Mišače; Anton Janc, Mošnje; Jože Pavlič, Zasip pri Bledu; Anton Razinger, Kupljenik pri Bledu; Miha Sajevic, Olševek; Jože Maček, Podhom — vojna pošta 7817/1 Kolašin, Črna gora.

OPOZORILO

KNJIGARNA »Simon Jenko« v Kranju obvešča vse gospodarske organizacije, da sprejema pismena prednaročila za

TISKOVINE ZA ZAKLJUČNI RAČUN 1958
PRIROČNIK (Ščekić) O SESTAVI ZAKLJUČNEGA RAČUNA

V prednaročilu je potrebno navesti, kakšne vrste tiskovine (enotne ali za pavšaliste) in koliko kompletov.

TAJNIŠTVO PREŠERNOVE DRUŽBE OBVEŠČA VSE ČLANE, DA JE ZAKLJUČILO RAZPOŠILJANJE LETOŠNJIH ZBIRK SVOJIM POVERJENIKOM. ZAMUDNIKI LAHKO DOBE ZBIRKE V VSEH KNJIGARNAH PO NEKOLIKO VIŠJI CENI.

ZATO VABIMO VSE, DA TAKOJ OB SPREJEMU LETOŠNJIH ZBIRK OBNOVE ČLANARINO ZA PRIHODNJE LETO.

POZIV

za vložitev prijav za odmero in plačilo taks za leto 1959 v občini Kranj.

Zaradi odmere taks na vprežna vozila, delovno živino, pse, žganjarske kotle, mlatilnice, potočne in rečne mline in mline na strojni pogon morajo taksni zavezanci vložiti pismene prijave najpozneje do 31. januarja 1959.

V istem roku morajo vložiti davčne prijave tudi obrtniki, svobodni poklici ter hišarji in sicer za odmero dohodnine in prometnega davka za leto 1958 in pavšalni davčni zavezanci za leto 1959.

Prijave je treba vložiti pri občinski upravi za dohodke in pri krajevnih uradih, kjer so tudi na razpolago tiskovine (prijave) in potrebna navodila.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KRANJ
Uprava za dohodke

KLUB GOSPODARSTVENIKOV

želi vsem svojim članom mnogo delovnih uspehov v letu 1959

UPRAVA KLUBA

Tovarna tekstilnih in usnjarskih pomožnih sredstev

Teol LJUBLJANA

ŽELI VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN VSEM DELOVNIM LJUDEM SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1959

Delovni kolektiv

Industrije platnenih izdelkov Jarše

želi vsem delovnim ljudem v novem letu 1959 vso srečo in še več delovnih uspehov

Srečno novo leto!

Alojz Jagodic

avtoličarstvo, KRANJ, Skofjeloška 7 telefon 544

Ne pozabite, da je pri nas solidna in hitra izdelava!

Poslovna zveza za gozdno in lesno gospodarstvo Kranj

IZVAJA GOZDNO-GOJITVENA IN UREJEVALNA DELA, VZDRŽUJE IN GRADI NOVE GOZDNE KOMUNIKACIJE TER ODKUPUJE VSE VRSTE GOZDNIH SORTIMENTOV. VSA TA DELA IZVRŠUJEMO PREKO USTANOVITELJIC — KMETIJSKIH ZADRUG.

VSEM DELOVNIM LJUDEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM KOLEKTIVOM ČESTITAMO IN ŽELIMO USPEHOV POLNO NOVO LETO 1959

ZADNJI ČEVLJI

Gore in gozdove je Rafel nadvse ljubil. Že v mladosti je zahajal v višine in takrat živel bolj v sanjah kakor v resničnosti. Trenutki, ki jih je preživel med skrivnostnimi velikani, so ga znova in znova zvabljali v svoje neraziskane kotičke. Nadvse rad je imel njihovo nevarnost in divjino. Koliko skrivnosti je bilo v tem visokem in krivenčastem zelenju, v teh grapah, stenah in kamnitih stolpih, ki so silili nekam navzgor. Kolikokrat je zajemal lepoto s polnim srcem! Te stene in velikani so bili zjutraj prvi in zvečer zadnji, ki jih je poljubilo sonce in od te čiste svetlobe je dolina dobivala le ostanke. Tako je čutil vedno, kadar je bil med stenami že zgodaj, ko se je dan komaj začel boriti z nočjo. Nič čudnega, če se je Rafel zdaj, ko so mu bile gore in gozdovi že več kot leto dni pravi dom, še tesneje povezal z višavami in če se mu je zdela dolina, polna Nemcev, še mnogo temnejša.

Ta zimski večer je bil tih in miren. Tako miren, da ni bilo slišati drugega kakor lastno srce in enakomerno sopenje Nejca. Pokazale so se prve večje zvezde in zrak je postal tenak in mrzel, da je rezal do kosti. Negibne in s snegom obložene smreke so bile biserni okras zasneženi zimski pokrajini, v katere naročju je ždel majhen bunker. Rafel in Nejc sta si postlala malo nad njim, pod krošnjo košate in s snegom obložene smreke.

Po umitem nebu je plavala skoraj polna luna, med vejami pa so iz oken hiš v dolini vabljivo mežikale majhne lučke.

Iznad njiju se je pritrkljala kepica snega. Rafel se je počasi obrnil tja. Še ena grudica. Zdaj se je tudi Nejc premaknil. Je to sprožila žival ali človek? Nad njima se je nekaj premaknilo. Stisnila sta pištoli.

»Sssst . . . sssst!«

Spet! Mrtva okolica se jima je naenkrat zdela polna nevidnih, žgočih oči, ki sta jih čutila na sebi. Obula bi se in oblekla, a zdaj se raje nista premaknila.

Tisti »sssst« nad njima se je spremenil v šepet. Aha!

»Tu nekje mora biti. Vem, prav zagotovo vem. Izza teh peči sem že dvakrat videl dim . . .«

Prikazni nad njima sta se spremenili v dve majhni postavi, ki sta se ustavili na ozki jasi, kamor je luna metala svojo svetlobo.

»To niso Nemci . . . Poglej! Čakaj, saj gresta proti nama!«

»O, hudiča! Janko in Lojze. Hej;« ju je zdaj poklical Rafael.

Mali postavi sta urno legli za debelo smreko, a Rafel je dejal:

»No, kar korajžno naprej!«

Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa je prišlo izza debla in vprašala:

»Povej, kdo si!« Glas je bil slab in mlad.

»Midva, Rafel in Nejc! No, pridita že!«

Zdaj sta bila fantiča v dveh, treh skokih ob njunem ležišču. Neizrečeno sta se razveselila svidenja, a žalostnih oči tudi ob medlem luninem svitu nista mogla skriti. Dopoldne so na vrat na nos prišli k njim Nemci, da bi jih selili. Domače so odpeljali, onadva pa sta ušla, ker sta bila tedaj v hlevu pri živini. No, zdaj bo vse dobro . . .

Mlada begunca sta bila slabo oblečena in neopremljena. Zdaj so se vsi štirje preselili v bunker. Naj bo, kar hoče. Sredi noči in gozdov jih ne bodo kar tako našli, četudi bi jih iskali. Bodo pa stražili. Zunaj bi pomrznili.

Noč je minila kot vsaka druga. Naslednjega dne so zaman čakali, da bi se vrnili še ostali prebivalci bunkerja, ki so se umaknili neznano kam. Tu okoli in po dolini se je sprehajala smrt. Čez dan so stražili in se vrstili. Zaradi hudega mraza vsake pol ure. Mala dva sta bila brez orožja, zato je Nejc večjemu odstopil nasekano bombo in mu pokazal, kako se ji streže. Rafel, ki je edini imel uro, je s straženjem vedno malo potegnil. Mraza je bil vajen in poleg tega je rad gledal ležnostjo spomnil dobrega, preprostega in brhkega dekleta z zapeljivimi jamicami v licih.

— — —

Zamenjal ga je petnajstletni Janko.

»To pot si pa dolgo potegnil,« ga je ogovoril fantič. »Si kaj opazil?« ga je še vprašal.

»Razen srnjaka ničesar. Saj je straža komajda potrebna. Vendar glej v tole smer«, je rekel Rafel in stresal z ramen težko pelerino ter z njo ogrnil fantiča.

Sredi popoldneva so pojedli še zadnje meso in zvečer spet čakali, kdaj se vrnejo tovariši. Rafel, ki je rad pripovedoval, jim je povedal zgodbo o svojem begu in še kopico drugih. Potem so drug za drugim zadremali . . .

Rafel pa ni trdno zaspal in čez dobro uro se je tiho dvignil, vzel pištolo, nataknil čevlje in stopil ven. V obraz ga je zbodlo, kot bi se mu vanj zapičile igle. Luna je ga. Ustrelila sta proti postavam okoli in se že tudi sama pognala v breg.

Kakšno presenečenje! Pobegnili so brez vsega in samo v nogavicah. Le Rafel je bil obut. Po tihem, starem gozdu so votlo odmevali rafali za pregnanci, ki so nekaj časa tekli naravnost navkreber. Nemški obroč je bil že skoraj sklenjen . . .

Čuden beg, čuden krst za oba mladeniča! A tudi Rafel in Nejc še nista doživela česa podobnega. Sredi zime v samih nogavicah, a mladeniča je še kar vleklo navzgor.

»Stojte! Ne več v breg! Tam nas bo konec! K ljudem moramo, takoj! Drugače nam bodo noge zmrznile, preden se bo zdanilo.«

To je zaleglo. Toda ljudje in hiše so bili daleč . . .

Pokanje jih je še vedno spremljalo in proti nebu je vsak trenutek švignila rumena raketa.

»Kdo nas je izvohal?« je vrtalo po Rafelu. »Kaj bi dal, če bi to uganil!«

Ustavili so se. Čevlje je imel edino Rafel. Mraz pa tak, da se jim je zdelo, kot bi goli gazili po ledeni vodi.

»Janko, na, obuj čevlje! Če ti bodo preveliki, zmaši še tole vanje.

Pobič se mu je smilil. Toda ponosni fantič jih ni hotel sprejeti, dokler ga niso vsi trije prisilili.

Šli so naprej, navzdol in potem kar previdno po cesti, ki se je vijugala po ozki dolini. Capljali so kakor mladi medvedje in namesto nogavic so ostali na treh parih premrzlih nog kmalu le razcefrani ostanki cunj. Stopala so se jim lepila ob tla kakor mokra roka ob ledeno kljuko. Obutev je zdaj pomenila toliko kot življenje. A nihče ni tožil, le hiteli so. Samo Janko je zdaj votlo zvonil s prevelikimi Raflovimi gozjerji.

V trikotu pod hribom je tiho čepela vasica. Tam so čevlji, suknjiči, kape, odeje, toplota in življenje. Zalajal je pes.

»Prekleta žival! Izdaja nas!«

Rafel je dal znak z roko, da so drugi obstali. Ob plotu je šel pred njimi naprej. Zdaj je zalajalo še več psov in luči v oknih so postale pravljično vabljive, a obenem preveč oddaljene, skoraj nedosegljive. Preklete živali, ti psi!

»Halt! Halt!« so zaslišali nenadoma.

Vsi štirje so bili na mah na tleh. Zaropotalo je. Odkod se je vzelo toliko Nemcev? Pa prav nocoj! Dvignili so se in sklonjeni stekli nazaj . . .

Nad glavami so jim letele krogle. Migljajoče luči v hišah so postale le sanje. Sapa se je meglila pred njihovimi usti, noge pa so se kar naprej prijemale tal kakor muhe medu. Na poledeneli poti so skoraj ostajali koščki kože, koščki njihovih zmrznjenih podplatov. A hoja jih je le za silo grela.

Odkar je nocoj drugič zaropotalo, so capljali že debelo uro. Lojzek stopal ni čutil več. On, Nejc in Rafel so si slekli umazane srajce in z njimi za silo zavili premrle noge. Napotili so se k samotni kmetiji, kjer se je zdravil Rafel, a skoraj brez upa, ker so Nemci preplavili okolico kakor grozeča povodenj. Še en hribček in kotanja. Potem star polomljen križ. Korito, v njem zmrznjena voda, streljaj stran hiša in hlev . . .

Vse je bilo mirno. Da ni tam zaseda? Dolgo so oprezali, a nič se ni premaknilo. Niti psa ni bilo čutiti. K hiši so se priplazili po trebuhih. Nič. Nikjer žive duše. Dva k vratom, dva k oknu.

Rafel je potrkal na steklo. Tišina. Potrkal je močneje. A odgovoril je samo šklepet šipe. Še malo so počakali. Zdaj so potrkali na vrata. Spet nič. Še enkrat in močneje, da je odmevalo po prostorni veži kakor iz prazne grobnice.

»Tukaj bi nam odprli,« je šepetal Rafel, ki se ga je spričo tišine pričel oprijemati strah. Z govorjenjem ga je potlačil in ohrabril tudi ostale.

Še so potrkali. Nič. Nejc je otipal mrzlo kljuko in pritisnil. Vrata so se vdala. Kako to? Sredi noči je odprto in nihče se ne oglasi?

Trije so stopili v temno vežo, Janko v čevljih pa je ostal na preži. Ob hladni steni so se pritipali do vrat izbe in vstopili. Oh, kako je bilo v njej toplo! V nosove jim je udaril tisti značilni duh po kmečkih hišah. Rafel je otipal peč. Topla! A kako, da ni nikjer nikogar?

»Kje so ti dobri ljudje!? V peči je vendar še nocoj gorelo,« so se vprašali.

Čuden strah, kaj strah, groza se jih je prijemala. Z napetim orožjem so iskali naprej in se počasi pomikali ob stenah. Poiskati morajo luč. Rafel je pogledal tudi v kuhinjo, a tam tudi ni bilo nikogar.

Dobili so svetilko in jo prižgali. Previdno in s tresočmi rokam. V kotu postelja, ob njej zibelka, na postelji nekaj temnega. Posvetili so bliže. Glava, telo, obute noge, roke. Rafel se je sklonil in potipal. Mrzlo telo . . . Na revnih cunjah je ležal oblečen možak, krvavih prsi in z luknjo v temenu. Nepovabljeni gostje so se zdrznili. Zbegano so pogledali okoli sebe. Rafel se je spotaknil ob zibel in padel čeznjo. Prijel je za nekaj hladnega in mehkega.

»Kaj, tudi tu? Kaj se je nocoj zgodilo v tej hiši?«

V zibelki je ležal otrok z zmaličenim obrazkom. Star morda komaj dve leti. Obiskovalci so komaj upali spregovoriti.

»Grozno! Čudno, da ni vse skupaj tudi požgano? Toda kje so ostali?«

V kuhinji se je nekaj premaknilo. Skočili so za zid pri vratih. Tišina.

»Kdo je? Povej! Če ne, streljamo!«

Odgovorilo jim je pridušeno ihtenje in med vrati se je pokazala ženska postava.

»Lenka!« Rafel jo je spoznal in skočil k njej.

Posvetili so ji v obraz. Zdaj je glasno zastokala in padla na klop ob peči.

»Kako se je to zgodilo? Kje so drugi domači?« so jo spraševali.

Pripovedovala je pridušeno in odsekano. Ko so pridrveli Nemci, se je hitro skrila v luknjo pod kuhinjo, tja, kjer se je zdravil Rafel. Starega očeta in bratca so ubili, mamo, očeta in sestro, ki se nista mogla več umakniti, pa so odgnali . . .

»Zverine! Čudno, da niso tudi požgali?«

Dekle je hlipalo, a vendar izdavilo:

»V bližini je takrat začelo pokati in zelencev je naenkrat zmanjkalo.«

Toda fantje so potrebovali obleko in čevlje, ker sicer ne bi več vzdržali.

»Lenka, vse to gorje vidimo in razumemo! Toda poglej nas! Bosi, skoraj goli smo . . .«

Dekle je še nekajkrat zajokala, potem pa je vstalo, si obrisalo lica in z leščerbo začelo iskati po hiši. A našla je le dva para slabih, velikih čevljev. Tako je Rafel še vedno ostal bos. Z usmiljenjem se je Lenkin pogled ustavil na njegovih stopalih. Obrnila se je in se negotovo približala postelji. Pomignila je Raflu.

»Oče, odpustite, a živi jih potrebujejo bolj kot vi . . .«

Rahlo mu je sezula čevlje in jih pomolila fantu:

»Na! A obljubi mi, da mi boš v njih pomagal maščevati nocojšnjo noč!«

Ko je to rekla, je globoko gledala Raflu v oči. A on je onemel in ni mogel stegniti roke. Šele ko mu je dekle obuvalo potisnilo v roke, je rahlo prikimal.

Zdaj se je dekle urno obrnilo in z lučjo steklo navzgor, se hitro obleklo in se vrnilo z veliko balo praznih odej, suknjičev in rjuh. V culo je zavezala nekaj kruha in mesa.

Fantje so uredili še mrliča in čez pol ure se je proti gozdu pomikalo pet oblečenih postav. Ena med njimi je bila ženska . . .

Ko je izza gora prikukalo mrzlo sonce, so nalomili suhih bukovih vej in pod divjim skalnatim previsom zakurili. Blagodejna toplota tega skromnega ognjišča je bila tako prijateljska in dobrotna, kot more biti le prihajajoča pomlad, ki prežene zadnje mrzle vetrove in zadnji sneg.

Ivan Jan

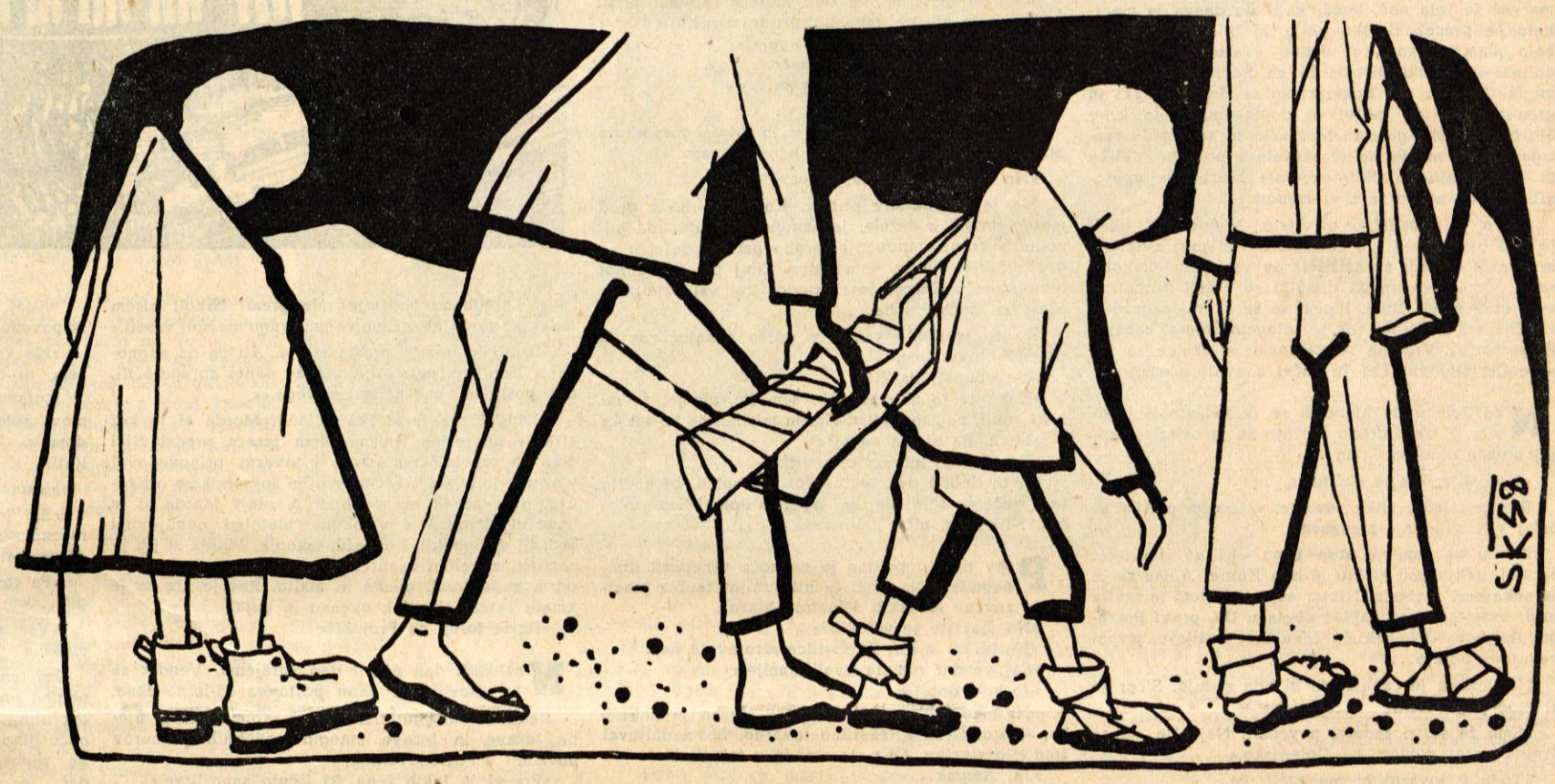

želi vsem
poslovnim prijateljem
in vsem
delovnim ljudem
širom po domovini
srečno
in uspehov polno
novo leto
1959

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE
KLEJA

LJUBLJANA

Bi me vzeli, če...?

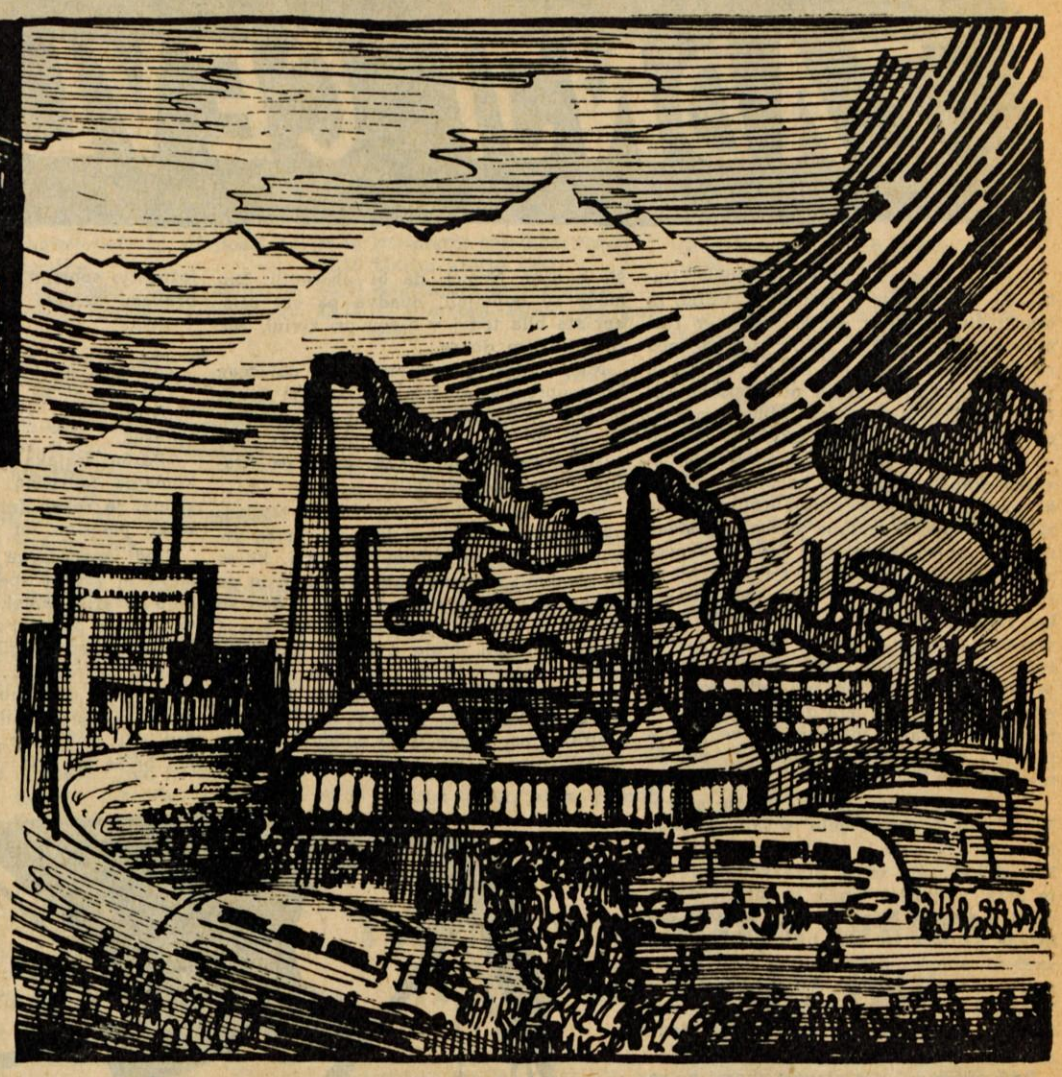

NOVOLETNA REPORTAŽA

Vlak se je škripaje ustavil. Bela, spuščena para je spet zarosila okno in lokomotiva je nekajkrat zapiskala v črno, mrzlo temo.

Vse to ni nikogar vznemirilo, zdramilo, nihče se ni zanimal, če je to bilo Globoko ali Otoče, morda že Žirovnica ali... Sicer pa, čemu bi se vznemirjali? Vsakemu je narekoval instinkt — ustaljena navada, da je vedel, kje mora izstopiti.

Bilo je čisto vsakdanje mrzlo jutro. Ne jutro, marveč še trda noč, temà; kajti do dneva je manjkalo še precej. Sorško polje je bilo potreseno z belo plastjo slane kot omleti s sladkorjem. Tudi dolina ob tržiški Bistrici in ob Savi je bila bela, mrzla. Le više, ob Bohinjki so se držali oblaki in grozili z novimi nalivi in poplavami. Celo krog Storžiča, Kriške gore in Možaklje so se vlačile raztrgane krpe megle, se združevale v pošastne oblike in v zaspanih potnikih vzbujale brezbrižne ugotovitve: »Nič ne bo še z vremenom.«

Jutro je nezadržno oživljalo. Vedno več oken je bilo osvetljenih, po cesti so drveli prvi avtobusi in strašili divjad, na križiščih so se razburjali kolesarji. Visoki tovarniški dimniki so začeli bruhati v zrak črne plasti dima. Potem so se skoraj zagozdila vhodna vrata. Tisoče rok je odlagalo kolesa, cekarje in potem... Vretena so zabrnela, stružnice so zaropotale. Delovni čas je začel s svojo pesmijo...

Nad Jelenovim klancem se je nenadoma ustavila. Z neodločeno kretnjo se je ozirala, skoraj boječe ogledovala in...

»Oprostite, kje je občina?«

Bila je mlada, vitke postave, v tesnem plašču, ki delal vtis nekdanje elegance.

Kmalu za tem je stopila na obširno dvorišče. Spodaj, nekje pod sipino je bila Kokra. Anica se je še nekajkrat zavrtela. Nikjer napisa! Potem je zavila proti vratom, ki so največ obetala. Da, prav! Posredovalnica za delo. Gruča čakalcev! Šušljajo, pripovedujejo, berejo...

Namenoma je čakala, da bi bila zadnja. Sicer se ni moč pogovoriti.

»Smo že sestri zadnjič povedali. Najbolje, da se vrnete nazaj domov, na Dolenjsko.«

»Toda v tovarni bi me vzeli, če...«

»Vem, toda napotnice vam ne moremo izdati. Povedali smo že.«

Obstala je, tiha, neodločna. Potem je začela pripovedovati šepetaje, zaupno. Nič skrivnostnega ni bilo v njeni zgodbi. Njena sestra je že dolga leta v Kranju. Tu je zaposlena. Tu se je celo poročila in... Njej, Anici, je zmeraj obljubljala, da ji bo priskrbela službo, ko bo potreba. Zdaj pa...

»Vi imate doma tudi kmetijo?«

»Nič! Prosim vas. Prinesla bom potrdila. Brat ima vse. Niti robca nisem dobila od zemlje, odkar sem nehala hoditi v šolo. Navsezadnje, kmetija za dva repa mrve. Vsako leto eno tele, mleko in nič drugega. Z naše občine vam bom prinesla potrdila.«

»Ne razumem tega. Toliko tovarn! Po vojni se jih je toliko iz naših krajev preselilo sem. Prosili, iskali so jih. Zdaj pa kar nenadoma...«

»To je v glavnem zaradi stanovanja,« jo je prekinil uslužbenec, »ker...«

»Nič ne skrbite. Bom že jaz našla,« je Anica uporno posegla vmes.

Ne bom več pri tej družini. Kot gospodinjska pomočnica ne vzdržim več. To ni za me.«

Tako se je začela pred okencem posredovalnice za delo druga zanimiva zgodba.

»Saj še nista minila dva meseca, ko ste prišli v Kranj in ste se zaposlili pri tej družini!«

»Vem, ampak to mi ne ugaja!«

»Kaj vendar hočete od nas?«

»Kakšno drugo delo, ne vem...«

»Nimamo.«

»Kako ne. Toliko tovarn je tu. Moja gospodinja mi je rekla, da mi bo našla delo v tovarni.«

»Ne moremo dati napotnice.«

Šlo je za zanimiv primer. Ko je to dekle pred meseci prišlo z dežele, je zagotavljalo, da ima popolno oskrbo; stanovanje, hrano pri delodajalcu — družini, kjer bo za pomočnico. Zdaj pa! S stalnim bivališčem v Kranju ima pravico kot vsi ostali, da prosi za službo, sobo...

Ko se je dekle vrnilo v gručo čakajočih, se je oklenilo tovarišice.

»Ne obupaj, Fanči!«

»Kako je to nerodno. Ko sem šla zdoma, so mi prav rekli, naj ne hodim. Nisem mislila, da bo tako.«

»Misli, da bi šla nazaj?«

»Tega si ne morem zamisliti.«

Če bi dobila delo v tovarni in sobico, bi hodila še v večerno šolo. Kaj naj počnem doma! Sam dolgčas. Niti kina, nič.«

Prav tisto dopoldne je navzoče vznemiril drug dogodek. Na vrsti je bil suhljat fant v »marsovcu« in ozkih žametnih hlačah.

»No, kaj ste se odločili?«

»Ne bi šel v IBI. Za čistilca strojev že ne.«

»Saj vendar nimate kvalifikacije.«

»Jo bom dobil.«

»Ni tako lahko, fant. Za prvo službo je tudi to kar dobro. Greš v tekstilno tovarno. Boš nadaljeval tradicijo staršev. Oba sta menda v tekstilni?«

»Ja. Ampak...«

»Zakaj?«

»V Iskri so mi obljubili...«

»Ne varaj se! Ne smemo in ne moremo dati napotnice. Ne poslušaj znanca iz Iskre. Ne vedo, da ne sprejemajo novih.«

»Ne poslušaj ga. Vsakemu pove isto,« je ogovarjal fanta njegov sovrstnik v čakalnici, ko se je le-ta vrnil izpred okenca.

»Kaj boš hodil za čistilca strojev v tekstilno! Ne bodi neumen! Tam boš imel slabšo plačo. Tudi če čakaš do pomladi, kaj za to? V Iskri boš lahko zaslužil več, imel boš lepše delo...«

Pred okence je stopil rdečeličen, močan fant.

»Iz vojske?«

»Da.«

»Poklic? Ste se česa priučili?«

»Ne, nimam poklica. Znam pa marsikaj delati.«

»K Projektu ali...«

»V gradbeno podjetje? Ne grem! Nikoli nisem delal pri gradnjah, nisem vajen, drugo me bolj veseli.«

»Samo tu imamo prosta mesta. Ali pa na ekonomijo. Tam tudi potrebujejo. Prav danes so sporočili, naj pošljemo kakšnega moškega.««

Mladenič se je stežka odločil. Morda si je kot stražar nekje ob Prespanskem jezeru predstavljal delo ob ropotajočem stroju v tovarni, pripovedoval v komaj uglajeni srbščini svojim sovrstnikom o Kranju, o tovarnah in podobno. A zdaj? Morda si je zamislil delavce z visokimi blatnimi gumijevimi škornji v globokih ilovnatih izkopih. Morda si jih je zamislil z golimi zagorelimi pleči, kako skačejo po odrih z deskami, opeko in malto. Res je, da se je kmalu zatem obrnil k okencu in dejal.

»Dajte torej, za Projekt!«

Naslednji dan ni bil dan sprejema. Vendar se je zglasila pri oknu postavna 35-letna žena.

Redkobesedna je bila, malone skopa. Zato so njene težave in težave mnogih podobnih primerov povedali v Posredovalnici.

»Precej je takih žena, ki iščejo zaposlitve.«

»Šele v teh letih? Ni mai pozno?«

»Ni novinka. Žena ima že 10 let službe. Ko je imela drugega otroka, ni mogla več v tovarno.«

»Poročena?«

»Seveda. Tudi mož dela v tovarni. Zdaj, ko ima že večje otroke, hoče spet na delo. Do pokojnine bi rada prišla; prav ima.«

Povedali so še, da je največ prosilcev za delo med mladino. Predvsem dekleta.

oraki po kamenitih stopnicah, ki vodijo v drugo nadstropje, so zamolklo odmevali. Komaj se je bilo zdanilo in obrisi dimnikov železarne so bili v dimu in megli komaj vidni.

Pred vrat Posredovalnice je čakalo nekaj žena.

Ko so odprli vrata, je žena srednjih let stopila proti mizi v kotu na levi. Samo načelniku hoče nekaj povedati.

»Kdaj bo kaj zame? Ne vidim druge rešitve. Pripovedovala sem vam že o svojih težavah...«

»Ne vem, če se dobro spomnim? Težave z možem, ni res? Kako je že bilo pravzaprav?«

»Pijanec, kaj pa drugega. Plače ne prinese domov. Samo včasih mi odrine kaj. Cele dni ga ni domov. Dva otroka imam. Ne morem ju preživljati.«

»Kam pa boste dali otroka?«

»Saj je doma mama. Tudi moja sestra jih zmeraj neguje, če je treba. Že zdaj mi vse pomagata. Jaz moram samo služiti, zaslužiti za otroka.«

»Pa ste kaj poskušali z možem, morda preko drugih...«

»Vse smo že poskusili. Že leta je tak, zmeraj slabši.«

Pri tem je stisnila svoj cekar v rokah in obrnila pogled proti oknu. Uslužbenec za mizo je za trenutek utihnil. Morda se je kesal, da je dregnil v tako občutljivo, bolečo rano žene. Prekinil je molk: »Bi se zaposlili? Hm, veste, že zadnjič sem povedal...«

»Vem, ampak jaz od tega ničesar nimam. Več ne morem povedati, če rečem, da ne morem gledati otrok v pomanjkanju in da hočem sama zaslužiti, zaslužiti s svojim poštenim delom! S svojimi rokami, ki so sposobne in zdrave!«

»Saj vas razumem, ampak prosim, stvar je v tem...«

Žena se je obrnila stran. V cekarju je iskala robec in... Potem se je znova vzravnala in poslušala.

»Nimamo takega dela. Vsaj trenutno ne.«

Potem je pomislil in dostavil:

»Imate šivalni stroj? Morda mama ali sestra?«

Ženska, ki je doslej poslušala njegovo razlago nepremično, brez občutka, se je ob tem vprašanju zganila:

»Kako mislite? Šivalni stroj doma?«

»Da! Tako bi lahko šivali za gospodinjski biro in zaslužili. Zdaj to že pripravljamo na Jesenicah; toda, če ni stroja...«

»Če bi imela stroj, bi me potem vzeli,« je vprašala?

Razgovor je spet prišel na mrtvo točko. Nekaj časa je žena še govorila, potem pa se je nenadoma obrnila in odšla.

Čaj, čaj navadni, samo s sladkorjem.«

Gosti sosednje mize so se spogledali. Morda se jim je želja mladega gosta zdela malce čudna. V Kazini in drugih gostiščih so zlasti moški, tisto mrzlo dopoldne naročali samo šilce starega ali dva deci.

Fant si je zbral prostor ob mizi.

»Mraz je že, samo še dedka čakamo, kaj,« ga je nagovoril prileten možak s kratkimi brki, in se pridružil. Ob čaju in »šnopcih« je začel zanimiv razgovor:

»Vse noči ne dajo miru s tistimi stroji. Vse naenkrat bi radi skopali, sezidali.«

»Sicer bodo ljudjüe zmeraj spali po kleteh in hlevih.«

In vse samo zato, ker jemlje železarna zmeraj več delavcev. Včasih ni bilo take stiske. Iz Mojstrane se jih je pred vojno vozilo v železarno menda 29. Danes zjutraj, če bi jih štel! Gotovo 200!

»Zdaj ne spejmejo na delo nobenega več. Samo štipendiste, tiste iz JLA in mlade, ki že imajo stanovanja.«

»Prav imajo,« je pripomnil zadnji. Potem so spet molčali.

Toda za tistim »prav imajo« je veliko zgodb, ki težijo ljudi.

V hrupu pivcev in trkanju kozarjev so nekje v notranjosti še zmeraj odmevale besede one žene. »Bi me potem vzeli?« Slišati je bilo dekle: »Prinesla bom potrdila iz občine itd.«

Šele v hrupu na ulici, med vsakdanjim ropotom in življenjem, so se ti prividi oddaljevali, toda niso izginili.

K. MAKUC

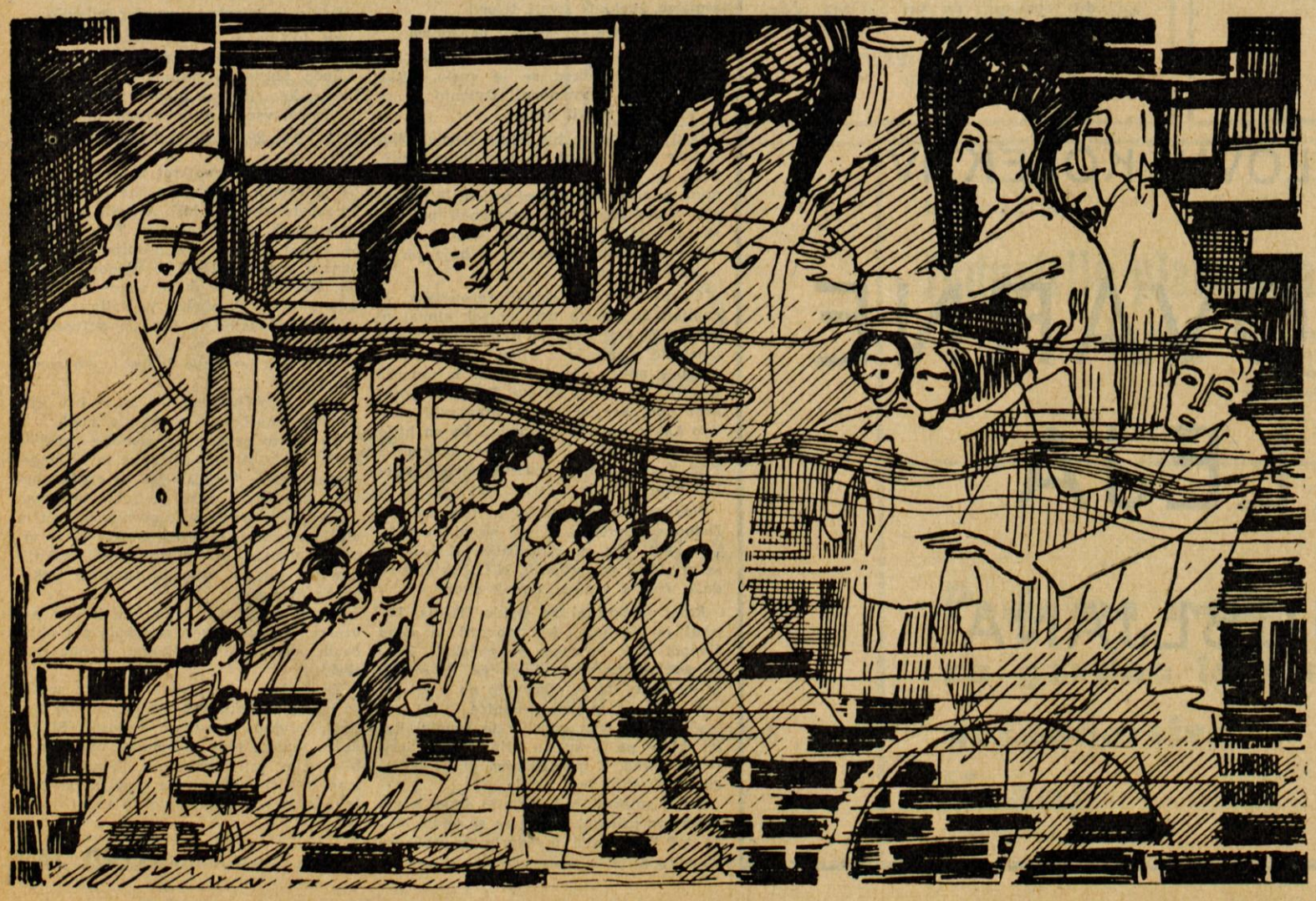

Silvestrovi pomenki z gorenjskimi šaljivci

Dobra volja je najbolja...

JOŽA PO 368. TURI

ČOPOV JOŽA in Potočnikov Miha nista bila enotnega mišljenja, kako daleč je do koče pri Triglavskih jezerih.

Da bi rešil neprijetni spor, je Joža mimogrede vprašal možaka pri zadnji kmetiji, ki je pogosto hodil ondod: »Očka, koliko vi računate do gor?«

Kmet, znan bohinjski šaljivec, je mirno dejal: »Jaz? Jaz vam ne bom računal niti dinarja. Zaradi mene lahko koj gresta.«

To šalo je povedal Joža ondan, ko smo ga obiskali na Jesenicah. Sicer je pa danes težko reči, da so »vici« zgolj Joževi. Njegova otroka, zlasti sinček, je hotel povsod dopolniti dovtipe s svojo domišljijo; hkrati je opazoval, kako bo z njegovo interpretacijo zadovoljen avtor - očka. Če bo Joža znal tako dobro prenašati na svoje potomce tudi ljubezen, življenje in izkušnje do severne triglavske stene, kot zna prenašati dovtipe in šale, potem bo njegovo ime še dolgo živelo v vrstah našega alpinizma.

— — —

NEKOČ SE JE Joža z nahrbtnikom in opremo zbasal na vlak in se odpeljal proti planinam. Sedel je nasproti lepo oblečene mlade gospodične.

»Kako da nosite rokavice tudi zdaj, poleti,« jo je Joža čez čas ogovoril.

«Veste, to ni zaradi mraza, marveč zato, da se ohrani koža na rokah lepa, gladka.«

»To pa že ne bo držalo. Jaz že 15 let nosim irhavce, pa imam tako zadnjo plat kot ribežen,« je dejal Jože.

— — —

JOŽA JE SKORO vsak prosti čas zapravil v skalah in hribih. Doma je bil malo.

»Vsaj drv mi nasekaj,« ga je nekoč prosila žena.

»Veš, draga, želim, da se tudi ti bolj uveljavljaš in počasi z delom prideš do pokojnine,« ji je Jože odgovoril prijazno.

— — —

ZARANO V NEDELJO se je Joža odpravljal zdoma. Srečal ga je sosed in se začudil:

»Kam pa tako zgodaj?«

»Pri oni hiši je poginil petelin, pa hodim jaz pet namesto njega,« se je odrezal Joža.

— — —

TAKE IN PODOBNE je jeseniški šaljivec pogosto klatil. Nikoli ni bil v stiski.

Ne bi bilo prav, da izdamo njegovo starost, čeprav so ženske za to bolj občutljive. Povemo le, da je slavil pred 5. leti 60-letnico; kajne, to se že manj sliši. Toda to, da je na Triglav splezal po raznih vrtoglavih stenah kar 368-krat, to ni skrivnost.

ZADREGA NA JAVORNIKU

VRATAR OBRATA Železarne na Javorniku se je razburil nad zamudnikom.

»Zadnji si, že večkrat sem to opazil,« se je jezil.

Prizadeti pa se je užaljen postavil v bran.

»Ni res! Motite se! Zbral bom priče, kolege, ki vedo povedati, da sem največkrat prvi pred vrati.«

Vratar je bil v zadregi. Prepričan, da se je zmotil in po nedolžnem »prijel« človeka, ki je zamudil le tisto jutro, se je začel opravičevati.

Takrat pa je »užaljeni« nenadoma planil v nezadržan smeh:

»Da boste prav razumeli. Jaz nisem prvi pri vratih zjutraj, ampak opoldne, ko končamo z delom.«

Vratar je jezno zamahnil z roko in izginil v vratarnico. Poznoje je zvedel, da je bil to Frenk, ki ga poznajo malone vsi na Jesenicah kot duhovitega humorista.

»NAJBOLJ SE SE pa smejal takrat, ko smo nekega člana »Svobode« potegnili, da je izključen iz društva zaradi pijančevanja,« nam je Frenk pripovedoval ondan. Šlo je za marljivega mladega godbenika. Seveda ga je včasih zaneslo v veselo družbo. Naiven in pošten je verjel, da so ga izključili. Kako tudi ne, ko pa so mu dali pismeno odločbo. Šele ko je ves razočaran plačal za 3 litre in znova pogledal papir, je ugotovil, da je na odločbi pečat predvojnega Konzuma.

»Kdaj pa so se vam drugi najbolj smejali?«

»Mislim, da takrat, ko sem uprizoril »izpite« na odru. Odgovori so bili tako smešni in duhoviti, da se je vse krohotalo. Tudi v radijski oddaji smo nastopili.«

OČA IZ KRANJA

NAKLJUČJE JE HOTELO, da sem ga našel pred »oknom v svet«. (To je tista vrzel v Kranju, kjer so podrli dve hiši.) Zlezel je bil na grmado kamenja in ves zamaknjen strmel v sotesko Kokre in proti Kamniškim planinam.

Več kot pol ure je prodajal zijala, potlej me je minilo potrpljenje. Pocukal sem ga za rokav: »Oča, kaj pa vidite onstran Kokre? Preklicano zanimivo mora biti.«

Z eno roko se je popraskal po kučmi, z drugo pa pokazal skozi »okno«.

»Zanimivo pa, zanimivo! Lepšega razgleda zlepa ne najdeš. Zdaj se moram naužiti te lepote, potlej bodo to luknjo tako in tako zazidali.«

Pogledal sem za njegovo roko. Zares — lepšega razgleda si ne bi mogel želeti. Oča pa je nadaljeval:

»Če bi imel jaz opraviti z urbanističnim načrtom, potlej bi zgradil tu razgledno ploščad s slaščičarno.«

Tako je bil zatopljen v svoja urbanistična snovanja, da sem komajda izvlekel iz njega nekaj odgovorov.

»Oča, kdaj ste postali humorist?«

»Hm, ne vem, kako bi dejal?« se je spet popraskal po kučmi. »Že v mladih letih sem rad poslušal kranjske šaljivce. To so bili očanci, sicer meščani, a trdni kmetje. Prenekatero duhovito so spravili na svet. Nisem si mogel kaj, da jih ne bi pogosto posnemal. Kar dobri mi je šlo spod rok. Smeha je bilo na pretek.«

»Ste morda »dedno obremenjeni« s humorjem?«

»Hja, pa bi znabiti to le držalo. Moj stari oče (po materi) je bil »ferštnar« pri grofu Auerspergu. Nosil je «kajzerport brado« pa naga kolena. Fajfe menda tudi v spanju ni vzel iz ust. Bojda je znal tako okrogle pripovedovati, da se je vse za trebuhe držalo in celo stoli v gostilni, kamor je zahajal, so bili od smeha vsi skrivenčeni.«

»Kaj menite o drugih humoristih — vaši konkurenci?«

»Konkurence ni, humora in humoristov pa še manj. Slovencem je smeh skopo odmerjen. Če pa že tu in tam kdo zapiše svojo dušo humorju, si zamisli smešno figuro, jo krsti s pripravnim imenom, potlej pa preizkuša potrpežljivost ljudi.«

»Kdaj se vam je posrečil najboljši vic?«

»Takrat, ko sem še hodil vasovat. Tri tedne sem zaman trkal na okno. Potlej sem se ujezil. Nekoč sem se priplazil pod okno prav potihoma in se na vse grlo zadrl: »Gori . . . gori!«

Takrat je polkno odletelo in prikazalo se je na smrt preplašeno dekle.

»Ježeš Marija, kje pa?«

»V mojem srcu!« sem se odrezal in splezal v kamro.

LIPE REVŠE IZ KRANJA

STAVIM, DA NE uganete, pri kakšnem opravilu sem našel ondan Revšetovega Lipeta. Ubožec je z vso vnemo brskal po koših za odpadke. Zdelo se mi je, da sem se srečal s tragično podobo odslužene klovna, ki si mora pod starost, potem ko se je razdal smeha željnim ljudem, služiti vsakdanji kruh z zbiranjem odpadkov.

V grlu me je stiskalo, ko sem ga rahlo potrepljal po rami:

»Lipe, kaj pa zaboga počneš?«

»Slovenščino iščem,« je hripavo pogrknil in me pogledal s kotom očesa. »Tisto slovenščino, v katero so kostanjarji zavijali kostanj.« Tu, poglej!«

Pod nos mi je potisnil šop listov Slovenskega pravopisa.

No, pa reci, če ni to vandalizem!« se je penil Lipe. »In zdaj . . . kako rad bi imel ta pravopis. Dve leti zaman vprašujem po njem. Zdaj, upam, bom le prišel do njega.«

S podvojeno vnemo je zakopal roke v koš z odpadki.

»Pusti zdaj to jalovo iskanje,« sem ga skušal zadržati. »Rad bi imel nekaj tvojih izjav za tisk.«

Na intervju je pristal šele tedaj, ko sem mu obljubil svoj pravopis.

»Kako si postal humorist?«

»Zelo preprosto. V ljubljanskem radiu so me začeli vlačiti po zobeh, da sem humorist. Povabili so me in nastopil sem na javnem večeru v Unionu. Kot igralec sem si zamislil figuro. To naj bi bil človek, ki hoče mnogo vedeti, pa mu pičlo odmerjena pamet ne da do sape. Le včasih zine kakšno duhovito, pa še takrat čisto po nesreči. Temu sem prilagodil tudi ime Lipe Revše.«

»Se kdaj srečaš z Očetom iz Kranja? Kako se spogledata z ozirom na to, da sta drug drugemu konkurenca?«

»Na cesti si kar pomežikneva, pa sva zgovorjena. Kaj si pa takrat poveva, je pa najina stvar. Najbolj sem pa Očeta takrat vesel, kadar ga z ramo ob rami »biksava« pred občinstvom.«

»Kdaj se ti je posrečil najboljši »vic«?«

»Menda takrat, ko sem si pri kosilu obrisal usta. Prepričan sem bil, da imam za vratom zataknjen prtiček, pa sem si obrisal usta s kravato.«

»Ali si kot humorist kdaj žalosten?«

»Seveda, vselej, kadar me pot zanese mimo bolnišnice, ki jo zidajo v Kranju. Vseskozi sem mislil, da je Kranj najbolj zdravo mesto v Sloveniji, ki bolnišnice sploh ne potrebuje.«

Zdajci se je strahovito zresnil:

»Jedetana, koliko je pa ura?«

»Poldne bo.«

»Potlej pa na svidenje!«

»Kam se ti pa tako mudi?«

»V knjigarno moram,« je mendral. »Ženi bi rad kupil za Novo leto šest rjuh.«

»V knjigarni?«

»Ja, kupil bom šest plačilnih pol. Ravno pravšnje bodo za rjuhe. Pa srečno in nasmejano Novo leto!«

In že ga ni bilo.

UKČOV FRONC IZ BOHINJA

FRANC CVETEK je njegovo pravo ime. Po poklicu je kmet. To je tisti mož, ki ga gotovo poznate s Kravjega bala, kjer vsako leto pove kakšno okroglo. Je podpredsednik Turističnega društva v Bohinju in predsednik Kmetijske zadruge. Pravi, da je v upravnem odboru zadruge že kar dosmrtni član, kot so bili nekoč dosmrtni člani pri Mohorjevi družbi.

— — —

»Veste, težko je kar takole, po kosilu, povedati dober vic! Ja, to mora biti primerno okoljel Gostilna, dva štefana na mizi, primerna družba, potem se pa zbija šale, da se kar mize tresejo od smeha! Škoda, da ni Šestovega Martina doma. On je šele »vicmohar«, on!«

Za Kravji bal je Učkov Fronc pripravil pravo pesmico.

»Včasih se moram celo noč brihtati, da kaj skupaj spravim!« nam je povedal. Nato pa je privzdignil klobuk, se popraskal za vratom in začel recitirati:

Z Dedno polje planšarice
in planšarji s Krstenice
vam pošiljajo pozdravé
z naše skalnate narave!

Pesmica je zelo dolga. Na koncu pravi takole:

Ko boste pa delil' kredite,
na planšarje ne pozabite;
tud' planšarji smo s svojo ž'vino
gradili našo domovino!

— — —

NEKOČ JE PRIŠLA skupina Nemcev v Bohinj, pa so vprašali nekega gorskega vodiča, kje je slap Savice. Menil je, da se bo »fajn« odrezal, pa se je obrnil, pokazal z roko in rekel:

»Nazajdere Seite!«

(Hotel je reči: An andere Seite.)

— — —

»KAKO SE PA Z mamo razumeta?« smo nazadnje vprašali Učkovega Fronca.

»Ja, veste, kar gre, saj mora iti. Pri nas za uganjanje ljubezni nimamo toliko časa kot v mestih. Smo preveč zaposleni z delom!«

»Ima žena kakšne pripombe k vašim vicom?«

»Seveda! Kakšni bodo šele otroci, ko si že ti tako neumen! Tako mi pravi!«

»Če boste kaj pisali, tega ne zapišite!« Tako nam je zaklical, ko smo se poslovili. »Sem soliden zakonski mož in ne bi rad kakšnih sporov s svojo boljšo polovico!«

Vendar je bil tudi to vic!

Mladi plešejo...

Korak naprej v zabavnem življenju mladine v Kranju. Tak je naslov članka, kakl smo ga prejeli pred dnevi. Občinski komite LMS v Kranju se je zdramil. Tri leta govorjenja — in v prostorih osemletke »Dr. France Prešeren« se je začel mladinski ples. Vsako nedeljo popoldne bo tu nekakšna zabavno-poučna prireditev s kratkimi filmi, petjem, recitacijami, plesom, nastopali bodo neznani talenti itd. V četrtkih zvečer pa bodo v teh prostorih plesne vaje za mladino. Torej res korak naprej . . .

»Mladinska organizacija vas vabi na plesne vaje, ki bodo danes zvečer v telovadnici. Vstop dovoljen samo v copatah. Vstopnina . . .«

Navdušeni vzkliki so preglasili zvočnik.

»Zvečer gremo plesat! Huuraaa! Jana, boš prišla? Skupaj bova plesala četvorko.«

»Seveda! Mamo sem komaj pregovorila, oče pa sploh ni imel nič proti.«

»Kaj se bomo že danes učili? Aha, blus! In tretjo sliko četvorke! Čudovito!«

»Navdušena sem nad četvorko! Naučiš se lepega vedenja, znaš se pravilno prestopiti . . .«

»Meni pa je najbolj všeč angleški valček. Še veš, kako gre? Takole . . . najprej z desno nogo naprej . . . da . . . potem levo . . . nekoliko vstran . . . priključiš desno . . . Dajva, Peter, poskusiva, da ne bom pozabila . . .«

»Želite, prosim?«

»Tri turške! S smetano!«

Olga, Vera in Francka so uslužbenke. In dobre prijateljice. Njihovo razvedrilo: vsak teden enkrat ples in — kavarna. To pa vsak dan!

»Jutri bom spet videla tistega visokega fanta. Ko bi le vedela, kje dela! Čudovito plešel«

»Ti, ali boš oblekla »žakelj«?«

»Še ne vem! Verjetno bom vzela novo obleko, tisto plavo, veš . . .«

»Joj, kar zgrozim se, če se spomnim na onega dolgina s krivim nosom. Veš s čim me je zadnjič moril? Govoril mi je o stricu iz Amerike, ki nima svoje hiše, ima pa dva avtomobila. Pravi, da bi bilo lepo, če bi dobil kakšno deklico, ki bi hotela iti z njim . . . Prismoda! Kar dobi naj jo! Toda kakšno drugo, mene ne!«

»Meni je tisti, saj veš, tisti razkuštranec brez kravate, pravil, da ima zelo rad mlade mačke in pse . . . In vrhu tega, kako ti to plešel Grozno!«

— — —

»Fantje po vas' gredo, vriskajo in pojo . . .«

Hripavi glasovi so odmevali skozi noč. Na vzhodu se je že svetlikalo; slišati je bilo petelinje petje.

»Prej pa ne gremo dam, da se bo delal dan . . .«

Ves teden so garali. To povedo že njihove žuljave roke. V nedeljo pa so odšli v mesto. Stari so 20 let in kmalu bodo oblekli vojaško suknjo. Čemu se ne bi smeli malo poveseliti?!

Na plesišču je bila gneča. Kot v mravljišču. Ali je to sploh še ples? To stopicanje, stiskanje oznojenih teles . . .

Vino je zlezlo v glavo. Orkester je zaigral Avsenikovo polko. Potem se je oglasila še pevka.

»Zakaj ste sitni očka vi . . .«

Navdušenje je doseglo višek. Ples se je spremenil v norenje, v divje vrtinčenje oznojenih teles . . .

— — —

»Rada bi plesala, rada bi šla v kino, v gledališče. Pa me doma ne puste. Samo delam naj, in spim, tako mi pravijo. Zabave imaš dovolj na polju, kaj ti je treba še plesati! V nedeljo popoldan sem s prijateljico šla za tri urice brez očetovega dovoljenja na veselico. Zvečer me je oče nabil . . . Brez večerje sem odšla spat . . .«

»Starši in vzgojitelji — vi veliki dušeslovci — uničujete mlado dušo, kruto jo podirate in zavirate. To je duševni vandalizem. Ali more človek uživati, če mu je vse prepovedano? . . . Kje mladina uživa? V plesu! Ali je kaj lepšega kakor ob glasbi uživati, se predajati svojim občutkom?«

— — —

Zvoki razglašene harmonike so utihnili, pari so se razšli . . .

»Zakaj plešete?«

Smešno vprašanje!? Ne! Čisto resno vprašanje! Evo, nekaj odgovorov!

— Plešem, da se razvedrim . . .

— Na ples pridem zato, da se nekoliko otresem vsakdanjih skrbi . . .

— Plešem zaradi plesa samega, zaradi glasbe, zaradi gibanja . . .

— Na plesu spoznaš celo galerijo novih značajev, priučiš se lepemu vedenju . . .

— Ples mi je zabava, če partner dobro pleše, drugače raje sedim . . .

— Morda je ples zato tako privlačen, ker tu lahko poveš dekletu ob zvokih valčka, da jo ljubiš in jo povabiš na sestanek . . .

ANDREJ TRILER

PLES JE ELEMENTARNA POTREBA ČLOVEKA, KJER SE UVELJAVLJATA NAGON PRIMITIVNEGA ČLOVEKA PO IZGLAJENI, VEZANI KRETNJI TER NJEGOVO NAIVNO VESELJE DO GLASBE IN RITMA. PLES JE IZRAZ ŽIVEGA ŽIVLJENJA, PRAV TAKO VAŽEN KAKOR DIHANJE, JED, PIJAČA ALI KATERO KOLI DRUGO ELEMENTARNO ČLOVEKOVO UDEJSTVOVANJE.

KLOBUK SILVESTRA GLADA

Leo Držić

Težko otovorjen z novoletnimi darili in zavitki je Silvester Glad hitel po ulici. Bil je večer, ulice so bile polne ljudi, ki so hiteli na svoje domove. Burja se je objestno zaganjala po cestah in neusmiljeno žvižgala ljudem okrog ušes.

Nenadoma je veter kot za šalo, silovito zaplesal in že je nekaj klobukov odneslo po zraku.

Klobuki so se kratko in malo dvignili z glav in zleteli po ulici. Trenutek, dva so leteli kot neke čudne ptice, potem pa so omahnili na tla in z nezmanjšano hitrostjo zaplavali po vlažnem asfaltu.

Tudi Silvestru Gladu je odneslo klobuk. Menda iz objestnosti zaradi Novega leta. Roke Silvestra Glada, zaposlene s tistimi zavitki, ga niso mogle pravočasno zgrabiti. Klobuk je zavrtelo po zraku. Ko je pristal na zemlji, ga je s hitrico vetra odnašalo po ulici. Izginil je v množici ljudi.

Silvestru Gladu se je zdelo, da je odneslo klobuk proti prometnemu miličniku. Napotil se je do miličnika, ki je stal sredi križišča.

— Prosim lepo ... — je vljudno začel Silvester Glad.

— Tu je prepovedano prečkati cesto — je miličnik strogo prekinil vljudni nagovor in široko nalik ptici zamahnil z rokama, kažoč smer številnim avtomobilom.

— ... saj nočem tu prečkati ceste, toda ... — si je prizadeval opravičiti se Silvester Glad.

— Tamkaj je prehod, na oglu — je miličnik napotil težko otovorjenega Silvestra.

— Vem, toda ... — je hotel Silvester Glad ponovno razložiti.

Pa je miličniku začel presedati, pa tudi avtomobilski promet ni dovoljeval daljših razgovorov. Zakričal je:

— Pojdite že! Menda razumete, da je prehod na oglu ulice!

Burja je objestno požvižgavala okrog miličnika in Silvestra Glada, ki se še vedno ni premaknil z mesta. Razgovarjal se je in še vedno upal, da bo nekje le ugledal svoj klobuk. Na vsak način je hotel miličniku dopovedati dogodek o letečem klobuku.

Naposled je bilo miličniku dovolj, zabrlizgal je. Prihitel je drugi miličnik, kateremu je prometnik v nekaj besedah raztolmačil prometni prekršek Silvestra Glada.

Ker je imel Silvester Glad roke obložene z zavitki, ni mogel izvleče iz žepa osebne izkaznice, njegovemu prepričevanju, da se v resnici piše za Silvestra Glada, pa miličnik ni hotel verovati; zato se je Silvester kaj kmalu znašel na postaji ljudske milice.

Ko so mu pomagali, da se je osvobodil zavitkov, in se prepričali, da se v resnici imenuje Silvester Glad, so ves dogodek natanko popisali v zapisniku. Naposled so mu še svetovali, naj v prihodnje ne prečka ulice drugje kot na oglu. Dejali so mu tudi, da bo o višini kazni odločil sodnik za prekrške, in mu svetovali, naj pohiti domov. Zgodbe o klobuku, ki jo je Silvester Glad že nekajkrat začel pripovedovati, pa sploh niso hoteli poslušati.

Ves žalosten se je Silvester Glad napotil proti domu. Natovorjen s paketi, brez klobuka, od vetra zmršen in utrujen, se je komaj privlekel do doma.

Že na vratih je hotel povedati zgodbo o klobuku. Vendar je gospe Glad zadoščal en sam pogled.

— Tako, torej! Niti do večera nisi mogel počakati! Že popoldne si se napil. In še klobuk si izgubil! Morebiti so ti ga celo ukradli?! To je torej tista tvoja druščina. Pijanci, ničvredneži! Sramuj se!

Drugi del pozdravnega nagovora Silvester Glad ni več slišal. Izdih se mu je iztrgal iz prsi in pod težo zavitkov, malo pa tudi pod težo jezika gospe Glad, se je brez besede zgrudil na pod.

In vse zavoljo tistega objestnega vetra ...

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Prijateljem ugank so križanke skandinavskega porekla vse bolj priljubljene. Zato smo tudi tokrat zanje pripravili križanko, ki ima vpise, ali namesto teh slike, že v liku samem. Čeprav je način reševanja tovrstne križanke že dokaj poznan, kljub temu še nekaj besed, kako morate vpisovati rešitve. Pri slikah začnite pisati v oni kvadrat, ki je označen s puščico. Kjer je vprašanje napisano, pa postopajte takole: če sta v istem kvadratu dve vprašanji, predeljeni z vodoravno črto, velja gornje vprašanje za vodoravno, spodnje pa za navpično. Kjer je le eno vprašanje, zapišite rešitev v edini mogoči smeri.

Za vaš trud, ki ga boste imeli pri reševanju, smo pripravili 5 nagrad:

1. nagrada 2000 dinarjev
2.—3. nagrada po 1000 dinarjev
4.—5. nagrada po 500 dinarjev

Rešitve pošljite na uredništvo »Glasu Gorenjske« do vključno 9. januarja 1959, javno žrebanje pa bo v prostorih uredništva v soboto, dne 10. januarja ob 15. uri.

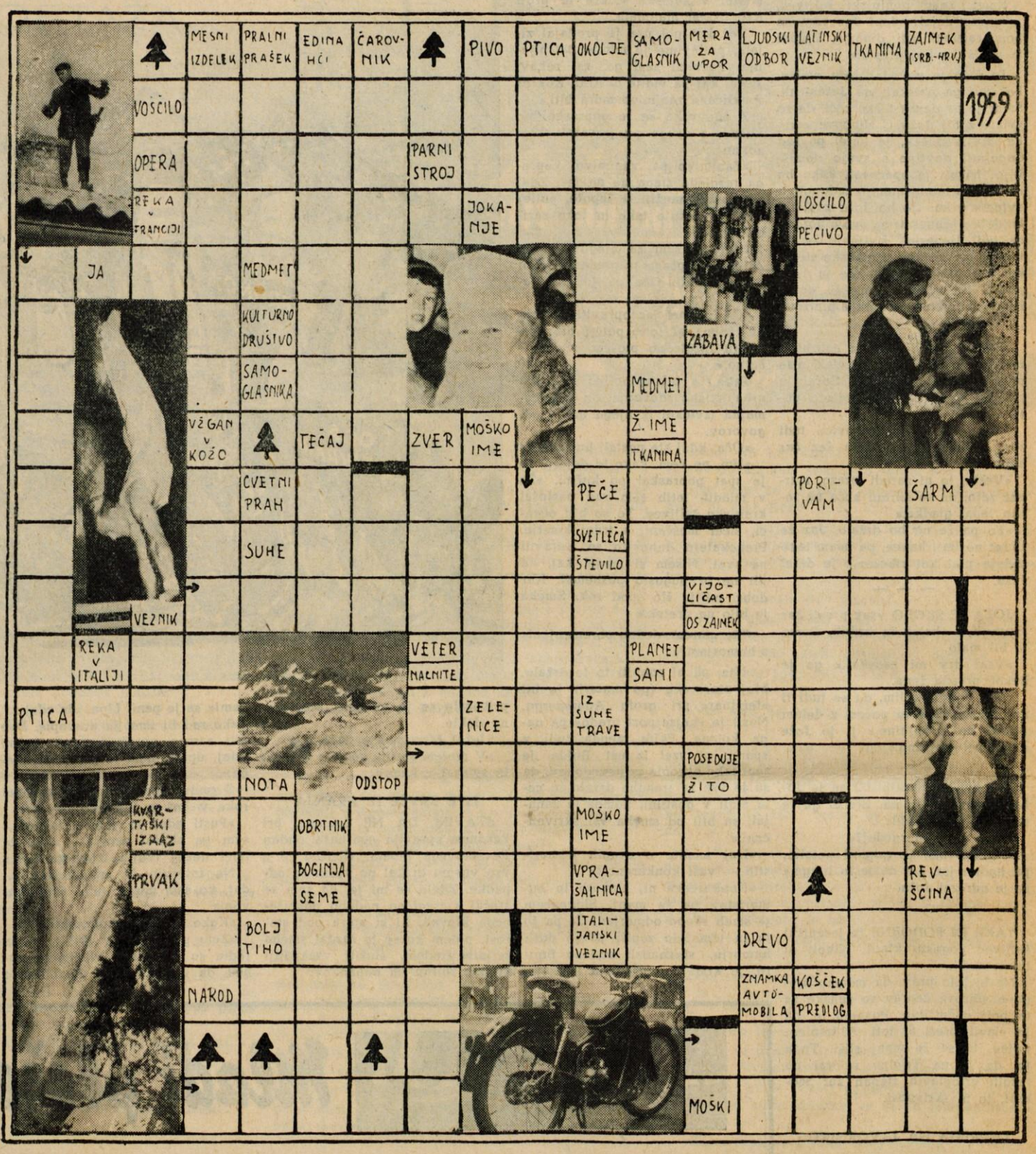

Bohinjski novoletni običaj

V nekaterih naših krajih so se še do danes ohranili stari novoletni običaji. V Srednji vasi in Češnjici v Bohinju imajo še zdaj to navado, da za Novo leto hodijo koledniki po hišah in voščijo ljudem srečo v novem letu.

Urbanc, po domače Soklč iz Češnjice, nam je takole pripovedoval:

»Fantje, ki so bili potrjeni k vojakom, in tisti, ki gredo naslednjo pomlad na nabor, se našemijo. Eden v moškega, drugi v žensko, ki mora predstavljati nosečnico. Potem gredo z »muzikontarjem« od hiše do hiše. Želijo gospodarju, gospodinji in vsem ostalim v hiši srečno novo leto, da bi bila letina prav tako dobra kot letos, živina zdrava itd. Pri tem pobirajo klobase, jajca, potice, mošt, žganje in druge dobrote. Dva fanta imata palice, na katere mora gospodinja dati klobase. Druga dva nosita vrečo, v katero spravljata daróve. — Jajčka pa vzame ženska v košarico. Ko koledniki obidejo vso vas, se zberejo pri kaki domačiji ali v vaški gostilni, jedo, pijejo in se zabavajo; tudi po dva dni skupaj. Včasih so darove potem tudi prodali.«

Za klobase pa so včasih na Gorenjskem takole koledovali:

»So nam pravili, da ste prašiča zadavili, sez'te na polico, dajte klobasico!«

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Komandant Boris

33

Boris je bil takrat namestnik komandanta gorenjskega vojnega področja in vodil je predhodnico kolone okoli tisočih partizanov iz raznih enot preko Jelovice proti Bohinju. Nad gozdovi Jelovice je visela megla da bi jo rezal. Človek je komajda videl hrbet tovariša pred seboj, kaj šele, da bi videl malo dlje naokoli. Jelovica pa je bila takrat polna Nemcev ...

34

Predhodnica se je sunkovito ustavila. V hipu so partizani prepoznali temne sence pred seboj in še preden so se Nemci zavedli, so že zaropotale partizanske brzostrelke. Megla se je malo dvignila in Boris je zagledal nedaleč od njih majhen vrh. »Če pridejo Nemci pred nami na ta vrh, bo trda,« je pomislil. Na čelu majhne skupine borcev se je pognal na vrh.

35

Ampak Nemci so bili že na vrhu. Peklenski ogenj je sprejel Borisa in tovariše, ki so jurišali po strmem pobočju. Nemci so jih opazili, pa so jih hoteli odrezati od glavnine. Partizani so opustili misel na vrh in se umaknejo. Ko so se spet zbrali, komandanta Borisa ni bilo njimi. »Ostal je tam gori,« je dejal nekdo in pokazal vrh.

36

»Skupaj sva bila, padel je tik ob meni,« je pripovedoval partizan. »Ne,« je dejal drugi, »bil je ranjen v obe nogi, pa se je sam ustrelil, da ne bi padel v roke Nemcem. Ni hotel, da bi ga ujeli živega.« Tako je padel komandant Boris. Od Žvanovih fantov je ostal samo še Janez. Včasih sedi pred Žvanovo hišo v Gorjah in misli nanje, ki so ostali v gozdovih ...

MLADA RAST

Že davno se je znočilo.

»Bogdan, pojdi spat!« mu je vetela mama.

»Oh, mami! Tako rad bi počakal Novo leto,« je odvrnil Bogdan.

»Saj vidiš, da ne boš zmogel. Le pojdi spat!« mu je prigovarjala mama, a Bogdana ni mogla prepričati.

»Mami, saj bom jutri šel prav zgodaj, danes me pa pusti, da vas bom poslušal in tudi sam čakal Novo leto.«

Mamica je pogledala očka in očka je prikimal.

»No, pa ostani,« je dovolila mamica.

Bogdanček se je skobacal k peči in poslušal starejše, ki so se pogovarjali. Širil je oči in z odprtimi usti poslušal, da bi mu ne ušla nobena beseda. Kako prijetno so kramljali! Zdaj je govoril očka, zdaj mamica, zdaj stric, zdaj teta. In včasih so govorili glasneje, takrat je Bogdanček široko odpiral oči, včasih tiše, takrat je Bogdanček mežikal ali celo zatisnil oči. In spanec mu je včasih kar malo preveč nagajal.

Ampak Bogdanček se je držal korenjaško, kar se je le dalo. Zastrmel se je v daljavo in glasovi starejših so se vedno bolj in bolj oddaljevali. Plavali so po sobi, skozi vrata, skozi okna! Le kam neki gredo, si je mislil Bogdan. In če je Bogdanček le malo zatisnil oči, je glasove celo videl. Včasih so bili veliki kot hiše, pa spet majhni kot polž. Nazadnje je nekaj glasov priplavalo nazaj skozi okno. Ne, niso priplavali. Prišepetali so in bili so podobni mali, beli blazinici, mehki, polni puha. In blazinica se je večala, večala in večala in priplula prav do Bogdana.

Bogdan je široko razprl oči in ob blazinici zagledal dedka Mraza. Pravega dedka Mraza! Bil je podoben mamici in tudi tako prijetno je zašepetal, kakor zna samo njegova mamica:

»Pojdi, Bogdanček!«

In Bogdanček je trudno poškilil in se nasmehnil dedku Mrazu. Široko se mu je nasmehnil z onim radostnim smehljajem in dahnil:

»Kam me boš pa odpeljal?«

»V mehko posteljico, Bogdanček.«

Dedek Mraz je bil tako prijeten, kakor zna biti prijetna samo njegova mamica in prav tako mehko ga je znal prijeti ter ga položiti v posteljico. Poljubil ga je na ličeca, prav tako kakor mamica.

Bogdanček se je pogreznil v mehke perjanice in v tisti temni

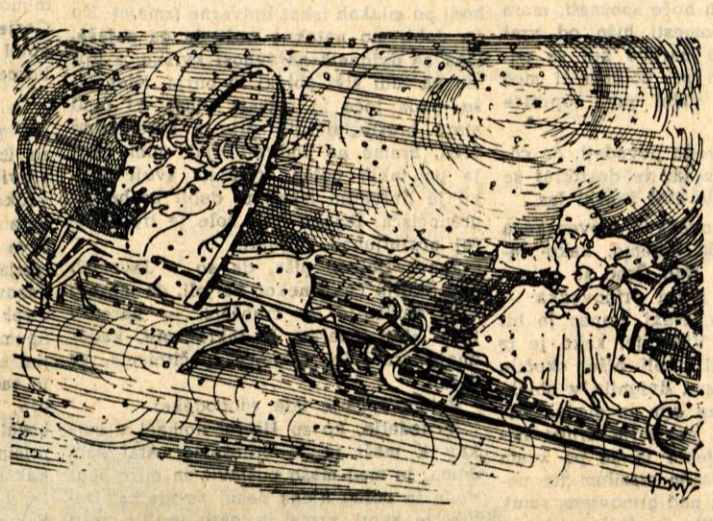

tihi noči, ko so zunaj neslišno šelestele snežinke in pokrivale novoletno noč z belo odejo, se je zazibal v čudovit svet. Postelja je dobila krila, okno se je samo od sebe odprlo in postelja je odplula v prostrano noč. Snežinke so poplesavale in božale Bogdančku ličeca, od nekod so se prikazali jeleni in se vpregli v posteljico, ki se je tisti mah spremenila v čudovite sani. In njegova bela perjanica ni bilo nič drugega, kakor dedek Mraz. Sedel je poleg njega in se mu smehljal.

Oh, čudovito, prelepo je bilo! Drobceni kraguljčki so pozvonkljavali in peli novoletno pesem. Dedek Mraz je prepeval s svojim debelim glasom in Snežinke, drobcene Snežinke so mu pomagale. Tako so brzeli v temno noč.

Sani niso več drsele, brzele so vedno više in više. Bogdanček je gledal pod seboj hišice, iz katerih se je sukljal dim in okna so bila razsvetljena, saj so povsod čakali novo leto. Tudi Bogdanček ga je čakal, toda vse drugače, vse lepše! On je bil skupaj z dedkom Mrazom in brzel je gotovo na sam Triglav. Seveda! Na Triglav so priplesale sani. Jeleni so izginili in dedek Mraz je pocukal Bogdančka za rokav.

»Pogleji!« mu je dejal.

Bogdanček je videl čudovito mesto, polno prelepih igrač in vse igračke so se sprehajale po dolgih in neskončnih ulicah. Svinčeni vojaki so korakali in igrali na debele trobente in tanke piščali, da je šlo skozi ušesa, drobcene punčke iz cunj in polivinila so jim mahale z rdečimi in pisanimi robčki, črni dimnikar je ometal dimnik in miličnik se je vrtel sredi ceste kakor za stavo. Avtomobili so hupali, tramvaji in vlaki so vozili kar po cestah, mali vozički z vpreženimi lesenimi konjički pa so prevažali tovore iz ene ulice v drugo. Tam je stala palača iz samih lesenih kock, drugod iz samega barvastega papirja. In po zraku so švigale rakete, letala, baloni in sateliti. Oh, čudovito!

Tam sredi največjega hrupa pa so drobceni palčki polnili z igračkami velike vreče, dvakrat večje kot so bili sami, in jih nalagali na pisano pobarvane sani. Beli jeleni, ki so bili vpreženi v sani, so že nestrpno hrzali in bili s kopiti in komaj čakali dedka Mraza, da jih požene.

Bogdan bi še strmel in še, če se ne bi dedku Mrazu mudilo. Spet ga je posadil poleg sebe in že sta zdrvela po Triglavu navzdol. Kaj je pomenila Triglavova severna stena za sani dedka Mraza? Nič! In že sta brzela nad zasneženimi smrekami in hišami, se tu in tam ustavila pri kakem oknu, kamor je dedek Mraz položil darilo, in brzela naprej. Milanu sta položila električni vlak, Majdi punčko, ki pokliče mamo, Janiki kuhalnik, Milici štedilnik, Metki pa posodice. Bogdanu je igralo srce od radosti, ko si je domislil, kako veseli bodo zjutraj otroci. Radostno se je naslonil nazaj v mehke sani in se pogreznil globoko, globoko, globokoč . . .

Dedek Mraz ga je pobožal in mu z mehkim glasom dejal:

»Srečno novo leto!«

Bogdanu je lebdel nasmeh na obrazu, ko je odprl oči. Ob njegovi posteljici je namesto dedka Mraza stala mamica in mu še enkrat dejala:

»Srečno novo leto, Bogdan!«

Bogdan si je pomel oči. Zunaj je bil že dan in svetlo sončece je žarilo novozapadli sneg. Na mizi pa so ležale dobrote, ki jih je dedek Mraz pripravil Bogdančku za novo leto . . .

Jože Varl:

NAGRADNA KRIŽANKA

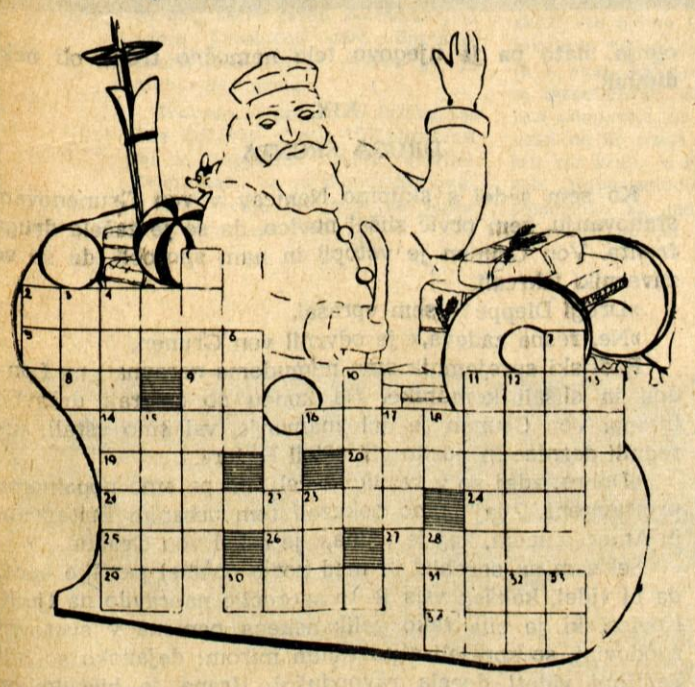

Vodoravno: 2. smer neba, 5. močni viharji, tornadi, 8. dva samoglasnika, 9. ploskovna mera, 11. del stavbe, 14. del telesa, 16. praznik, ki ga vsi težko čakamo, 19. rimski pozdrav, 20. veliko italijansko pristanišče v Sredozemskem morju, 21. udomačena ptica pevka, 21. domača žival (v južnih pokrajinah — Španija), 25. pevski glas, 26. soglasnik s prizvokom, 27. turški fevdalec, 29. primorski vzklik, 30. gradbeni material, 31. osje gnezdo, 33. živalska mast;

Navpično: 1. okrasek, 2. pomožni glagol, 3. doba, vek, 4. vstopim, zasedem, 6. grška boginja jeze, 7. plakat, listek z besedilom, 10. udi, 11. mesarski izdelek, 12. afriške zveri, 13. kazalni zaimek, 15. grič pri Beogradu (grob neznanega junaka), 17. kožnata guba nad očesom, 18. osebni zaimek, 22. značilen telesni del za živali, 23. barva, 28. domača žival (perutnina), 32. italijanski spolnik, 33. grška črka;

družinski pomenki

FILM IN OTROK

KO BOM VELIK . . .

To ne bo učeno razpravljanje o filmu niti ne ugotovitev, da naj otroci ne hodijo v kino, pač pa samo dva primera, ki nam povesta marsikaj. Toda o tem na koncu.

»MARKO BO ŠEL Z NAMA«

Mlada zakonca imata otroka, pridnega in ljubkega šestletnega Marka. Skrbno ga vzgajata in učita, kaj je prav in kaj je narobe. Tako zna mali Marko že lepo pozdravljati, podati roko, tudi nekaj pesmic že zna na pamet. Oče je ponosen nanj, mamici večkrat stopijo solze v oči, ko ga gleda in posluša njegovo pamet, ki je še otroška, a je vendarle že pamet. Skratka, mali Marko jima pomeni življenje. A tudi mlada zakonca imata še svoje želje, pri katerih pa njun sinček še nima nič opraviti.

Tako sta se oni dan zmenila, da gresta v kino. Marko naj bi šel z njima, doma nima nikogar, da bi popazil nanj. Ob šestih. To ne bo tako hudo. Ob osmih bosta doma in najkasneje ob pol devetih bo sinček že sladko spal. Bil je presrečen: ljudje, lepe slike na platnu, morda celo živali. Vse to je nekoč že gledal na matineji. To pot so gledali Riharda III; lep film po še lepši Shakespearovi drami. »Ne smeva ga zamuditi,« sta bila sklenila mlada dva že prejšnji dan,« in tudi Marko bo šel z nama, saj tako ne bo ničesar razumel.« Res, Marko ni ničesar razumel, čeprav je zlasti od začetka z velikimi očmi strmel v filmsko platno. Kmalu se je naveličal, postajal je siten in glasen, da ga je mamica komaj krotila. V platno pa je še vedno gledal, kajti pričakoval je vil in palčkov, o katerih mu je doma pripovedoval oče, in živali, kot jih je videl v prvem filmu. Vsega tega ni bilo, pač pa je proti koncu filma zagledal na platnu krvavo glavo glavnega junaka. Marko je zakričal od groze. Skril je glavo materi v naročje in jokaje vprašal, kdaj gredo domov. »Prav kmalu, samo še malo potrpi, ljubček moj,« ga je tešila, hkrati pa je začutila, da si je zmočil hlačke.

Ko so prišli domov, je bil čemeren, kot že dolgo ne. Najbrž ga je bolela glava, toda malček tega še ni znal spoznavati. Mamica pa je ugotovila, da sinček le ni vedno tako priden, kot je to mislila prej. Tudi je potem ponoči kričal v spanju, da je nekajkrat morala k njemu.

»NAJBRŽ BOM KAVBOJ«

Bogdan je že velik fant, saj hodi že v drugi razred osnovne šole. Ima mnogo prijateljev, takih kot je on in vsi skupaj marsikatero uganejo. Večino prostega časa — namreč ko ni v šoli — preživi med svojimi vrstniki, saj očka in mamica nimata dosti časa, da bi se ukvarjala z njim. Oba sta zaposlena, hudo zaposlena. Bogdan pa je radoveden otrok. Vse hoče videti in vse vedeti. Vsako nedeljo dopoldne gre na matinejo, namenjeno za otroke in tam vidi toliko lepih stvari. Toda Bogdanu še ni dovolj, njegova vnema za vse novo in lepo nima meja. Zdaj gre že večkrat v kino tudi zvečer. Ob šestih. To še ni tako pozno in tudi mamici in očku je kar prav, saj imata toliko dela. Bogdan pa vemomer nekaj hoče, če je doma . . . Tako je prav za vse: za starše, ki ljubijo mir in za Bogdana, ki v kinu vidi toliko zanimivega. Oh, tako rad gre v kino, čeprav vsega še ne razume. Nekaj pa vendarle že razume, zlasti v kavbojskih in kriminalnih filmih in te ima najrajši.

Nekoč so doma sedeli pri kosilu in se pogovarjali. Mamica in očka sta to pot utegnila. Govorili so o tem, kaj bo Bogdan, ko bo velik. Pol za šalo in pol zares. »Najbrž bom kavboj« je moško zaključil Bogdan. »Imel bom samokres in bom ustrelil Bojana in Majdo in Ladota in še koga drugega. Tovarišice v šoli pa za sedaj še ne, ker je pridna.«

To sta dve zgodbici, preprosti in vsakdanji. Povesta pa mnogo. V izobraževalni proces mladih ljudi je treba vključiti tudi film. A pri tem je treba biti silno previden, kajti ni vsak film za vsakogar.

Jože Šifrer

Majhni dečki so dostikrat ljubosumni na očeta . . .

Posebno takrat, če se oče v prvem času ni dosti udeleževal skrbi za otroka in jo je v glavnem prepuščal materi, opazimo pri otrocih, posebno pri dečkih, da so ljubosumni na očeta in na materino pozornost do očeta. Majhni dečki vidno pokažejo, da želijo imeti mater in njeno ljubezen le zase in so sposobni celo udariti očeta, če vpričo njih objame ali poljubi mater. Globinska psihologija, ki je raziskovala te pojave, pravi, da je v prvi razvojni stopnji za dečka povsem normalno, da je čustveno zelo navezan na mater in da zato čuti odpor in ljubosumnost do očeta. Če pa so odnosi med zakonci normalni in prisrčni, bo dečko kmalu začel upoštevati tudi očeta in bo razdelil svojo ljubezen med oba roditelja. Vendar bo njegova ljubezen do matere bolj neposredna in vdana, vtem ko bo do očeta čutil več spoštovanja in občudovanja. Teže pa bo deček premagal to stopnjo v svojem razvoju takrat, če odnosi med zakonci niso dovolj prisrčni, če se je oče med materino nosečnostjo in v času intenzivne skrbi za dojenčka odmaknil in odtujil materi. V zakonu in v svojih čustvih do moža razočarane žene se v takih okoliščinah podzavestno in nekako bolestno oklenejo svojega otroka. V svoji užaljenosti začno celo podpihovati otrokovo nerazpoloženje do očeta in ga izrabljati v svoji borbi proti možu. V takih okoliščinah se lahko zgodi, da dečki zelo težko in pozno, včasih celo do svoje zrelosti, ne najdejo pravega čustvenega stika in vezi s svojim očetom.

(Med najzanimivejše prispevke v reviji Mladi svet sodijo nedvomno tisti v rubriki Pomenek s starši. Gornji odlomek priobčujemo iz članka dr. Milice Bergantove »Ljubosumnost v okoliščinah družinskega življenja«, ki je bil natisnjen v zadnji številki revije za družinsko in družbeno vzgojo Mladi svet.)

Recepti

OBROČKI ZA NOVOLETNO JELKO

Testo: 25 dkg moke, pol zavitka pecilnega praška, 10 dkg sladkorja, 1 zavitek vanilijevega sladkorja, 1 jajce, 10 dkg surovega masla ali margarine; malo marmelade.

Obliv: 10 dkg čokolade, 2 dkg surovega masla, 20 dkg sladkorja in 2 dl (približno 14 jedilnih žlic) vode.

Moko zmešamo s pecilnim praškom in presejemo na desko. V sredini naredimo luknjo in damo vanjo sladkor, vaniljin sladkor in jajce ter vse dobro zmešamo z enim delom moke v gosto kašo. Na vrh zrežemo na kose mrzlo maslo, ga pokrijemo z moko in vgnetemo naglo iz sredine navzven testo, ki ga, če lepi, postavimo za nekaj časa na hladno. Nato testo tanko zvaljamo, izrežemo obročke, ki jih polagamo na pločevino. Pečemo jih približno 10 minut v zelo vroči pečici. Ko so ohlajeni, jih sestavimo po dva in dva in namažemo vmes z marmelado.

Za obliv omehčamo v vroči vodi ali sopari čokolado in maslo in dobro umešamo. Sladkor in vodo skuhamo, da se potegnejo majhne kapljice z nitkami ter ga dodamo po žlicah omehčani čokoladi. S tem prevlečemo obročke.

TOPLA KAPUCA IZ RUTE

Za mrzle zimske dneve lahko same napravite otroku kapuco iz volnene rute, da mu mraz ne bo mogel do živega.

Izdelava je zelo preprosta in jo prikazuje tudi skica. Najprej zapognemo približno tretjino rute (štev. 2), nato pa še obadva vogala

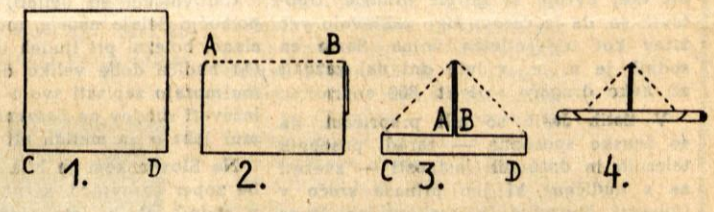

A in B (štev. 3). Spodnji del zvijemo po želji, kolikor se nam zdi dovolj za velikost otrokove glave (štev. 4). Kapuco spredaj spnemo s posebno zaponko ali potegnemo obadva vogala skozi obroček, kakršne prodajajo v trgovinah za ovratne rutice. Takšno kapuco sešijemo kar na roke. En večer nam bo za to delo popolnoma zadostoval.

MODA PRIPOROČA - IZBIRAJTE

Raznovrstnost modelov za pokrivala nam v letošnji zimski sezoni omogoča, da izberemo zase klobuk ali čepico, ki bo hkrati ustrezala našemu tipu in lepo dopolnjevala ostalo garderobo. Klobuček na levi je soliden francoski model, okrašen s krznom. Na drugi sliki je pokrivalo v obliki turbana, poleg njega pa nekoliko ekstravaganten krznen klobuček po italijanskem okusu. Zadnji model je iz mehkega, dolgodlakega materiala, ki je letos še posebno priljubljen.

Drobci iz duhovne ljudske kulture na Gorenjskem

Narodni običaji in navade, najrazličnejše bajke in ljudske pripovedke v zadnjem času med našimi ljudmi vse bolj izginjajo. Novi časi in novi ljudje vse bolj izpodrivajo to dediščino preteklih rodov. Praznovanje veselih in žalostnih dogodkov v življenju človeka in skupnosti je že stara last človeštva, le da stare oblike izumirajo in se porajajo nove.

Pogosto so običaji prepleteni s čarodejnimi dejanji. Vsa obredna dejanja naših prednikov — kot tudi obredi primitivnejših ljudi v drugih delih sveta — imajo v glavnem le en namen: pridobiti naklonjenost dobrega duha in odvrniti nenaklonjenost slabega, ali pa se tako zavarovati pred njegovimi morebitnimi slabimi učinki. Težko si je včasih razložiti vsebino običajev in ugotoviti njihov izvor, ker so se le-ti spreminjali iz rodu v rod in se pri tem precej deformirali.

Konec 19. in v začetku 20. stoletja so ljudski običaji pri nas začeli izumirati. Njih propadanje so močno pospešila nova odkritja znanosti in tehnike, razvoj industrije in obe svetovni vojni.

Stari ljudje na našem podeželju se danes še spominjajo nekaterih pripovedovanj starih očetov in babic o čarovnicah, škratih, divjih jagah, črnošolcih, vilah rojenicah in sojenicah, o Zlatorogu, zmajih itd. Marsikateri teh skritih biserov narodne pripovedne umetnosti nam je ohranjen na posameznih straneh naših knjig in časopisov ali pa le v zapiskih etnografov, precej tega zanimivega gradiva pa še vedno ni zapisanega. Naloga etnografov in muzejev ni samo zbiranje predmetov materialne ljudske kulture, ampak bo treba tudi duhovnim stvaritvam naših prednikov posvečati več skrbi, sicer se bo marsikatera dragocenost za vedno izgubila.

ČAROVNIŠTVO JE ZAHTEVALO VEČ ŽRTEV KOT TRIDESETLETNA VOJNA

Čarovništvo, ta blodnja človeškega razuma, ki je v 16. in 17. stoletju gospodovala po vsej Evropi, je bilo močno razširjeno tudi pri nas.

Že stari Grki so poznali čarovnice. Medeja in Circe sta bili njihovi znani čarodejki. V 13. stoletju je cerkvena oblast ustanovila inkvizicijo in pojavili so se prvi čarovniški procesi. V 15. stoletju sta nemška dominikanca in inkvizitorja Henrik Insistoris in Jakob Sprenger izdala poseben kazenski zakonik proti čarovništvu. Po vsej Evropi so gorele grmade. Ugotovili so, da je čarovništvo zahtevalo več žrtev kot tridesetletna vojna. Samo en sodnik je n. pr. v letu dni dal zažgati ali kako drugače usmrtiti 800 coprnic.

V tistih časih so bili prepričani, da so ženske sposobne — zaradi posebnih telesnih in duševnih lastnosti — zvezati se s hudičem, ki jim prinaša srečo v ljubezni, bogastvo in vsakovrstne druge užitke. Samo prirojeno znamenje na telesu je zadostovalo in že so jo spoznali za coprnico. Z mučenjem so jo prisilili, da je vse priznala, kar so hoteli rablji in sodniki, pri tem pa še ovajala druge.

Čarovništvo in praznoverje sploh je v bistvu ostanek starega poganstva, ki se je dolgo ohranilo v obliki najrazličnejših »žegnov«, zagovorov itd. Valvazor nam poroča, da so bili čarovniški procesi na slovenskem ozemlju posebno pogosti v 17. stoletju. Že leta 1583 je škof Pavel Bizancij poročal akvilejskemu patriarhu o »... vražarskih ženskah, ki zdravijo ljudi in živali proti vsaki bolezni s tem, da rišejo neke kroge, jih premerjajo s čarovniško mero in govore neke molitve. In kakšno je tisto čudno zdravilo, ki ga uporabljajo te ženske? Če kako žival boli noga, tedaj ukažejo, naj jo peljejo na križpot in tam pričnо zagovor. Bolečo nogo obdajo s krogom, pod njo izkopljejo prst s travo vred in oboje polože na enega izmed križev rekoč: »Tako naj se posuši bolezen na nogi te živine, kakor se bo posušila prst in trava, položena na ta križ.« Če ta zagovor ne pomaga, peljejo živinče h kaki cerkvi in da bi odpravili bolezen, jo puste, da hodi tam okoli.«

Čarovnicam so očitali, da z vragovo pomočjo delajo neurje, točo, hude nalive, slano, bolezni pri ljudeh in pri živini itd. Od hudiča dobe veliko denarja, zato pa mu morajo zapisati svojo dušo in se udeleževati shodov na čarovniških gorah, kamor jahajo na metlah ali burkljah.

Na Slovenskem je bila najstarejša tožba zoper čarovnice, ki nam je ohranjena v sodnih aktih, leta 1546 pred mariborskim sodnikom Jurijem Krejačem. Šest žensk iz mestne okolice je bilo obtoženih, da delajo točo, uničujejo žito, jemljejo živini mleko, da so povzročile sušo in da se s pomočjo čarovniškega mazila dvignejo v zrak in se potem shajajo z vragi. Te imajo tudi pri sebi v podobi mačka ali psa in jih zapirajo celo v steklenice. Iz zasliševanja je videti, da so razen teh namišljenih zločinov obtoženke zakrivile tudi tatvine, požige in zastrupljenja. Sežgali so jih na grmadi.

Leta 1683 se je neki sodnik v ljutomerski okolici ponašal, da je v dveh letih dal zažgati 41 čarovnic. Pozneje pa je bil tudi sam osumljen, da je vdan čarovništvu. Le s hitrim begom je ušel smrti na grmadi.

Snov o čarovnicah je porabil tudi Tavčar v svoji Visoški kroniki. Spomnimo se lepe in mlade Agate, njene pretresljive zgodbe, pa pripovedi ječarja Miholce, ki pravi:

»... Zadnja, ki je visela na obročih, je bila Lucija Muhličeva iz Bukovščice. Delala je grižo med ljudstvom in s hudičem je sklepala poroke. Grozovito je menda tulila, ko so jo natezali tu notri od obroča do obroča. Pri koncu so jo obesili in obešeno na grmadi sežgali. Mi smo namreč usmiljeni sodniki, ker bi jo bili smeli tudi živo sežgati!«

Janez Dolenc poroča v Loških razgledih (II, 1955) o ljudskem izročilu o čarovništvu v naših krajih. Na Krivem brdu pripovedujejo, tako beremo v tem članku, da je v vsaki fari bilo nekaj bab, ki so bile coprnice in so delale škodo sosedom. Kdor jih hoče spoznati, mora na božični večer pomesti hišo od vrat proti kotu — ravno narobe kot se navadno pometa — in pri polnočnici med povzdigovanjem bo videl vse coprnice nazaj obrnjene.

Na Martinj vrhu vedo povedati, da coprnice delajo točo iz las in dostikrat se najde sredi zrna toče zvit ženski las.

V Bajkah in pripovedkah slovenskega ljudstva iz leta 1930 beremo, kako čarovnice delajo točo. Nad Črno se je nekega dne — tako pravi pripovedka — zbrala huda nevihta. Neki hlapec je bil že dolgo na polju. Videl je, kako je iz oblaka, ki je krožil okoli hiše, skočila črna ženska in se spet dvignila v oblak. Hlapec se je skril za grm in gledal, kaj bo. Tedaj je prišla na polje druga neznana ženska, se slekla in se po vsem telesu namazala s črnim mazilom ter potem govorila: »Smuk nad grmovjem, smuk nad pečovjem!« Mazilo je skrila pod grm in smuknila v oblak, iz katerega je začela nato padati toča. Hlapec je vzel posodo z mazilom, ki jo je pustila čarovnica, in se namazal po vsem telesu. Nato je izrekel tiste besede kot prej ženska, le da si jih je slabo zapomnil in je rekel: »Smuk po grmovju, smuk po pečovju!« Tedaj ga je zgrabila neznana sila in ga začela nositi po grmovju in skalah, da je bil do krvi opraskan in potolčen. Komaj še živ je naposled vendarle obvisel na borovi veji in si s tem rešil življenje.

VRAŽE NA SVETI VEČER — Iz Valvazorja

ČRNOŠOLCI

Kresniki ali črnošolci so črne šole dijaki. Tako pripovedujejo stara ljudska izročila. V babilonskem stolpu se izurijo v vseh tajnah umetnosti. Tam sede na ranti kakor golobje. Vsako leto vrag enega pograbi in odnese. Ko se je dijak izučil, hodi po mlakah iskat lintverne (zmaje) Ko ga dobi, mu natakne uzdo in ga zajaše. Oba se dvigneta naravnost kvisku, z njima pa tudi sivi oblaki in burja. Kjer jaše, pada toča in razsaja vihar, ki lomi stare hraste ali jih ruje s koreninami vred, hrame pa podira. Dijak goni zmaja po takih poteh, kjer na svoji poti, ko je lintverna iskal, ni dobil kruha ali prenočišča. Dijake črne šole je treba torej gostoljubno sprejeti.

Janez Dolenc piše, da so v Javorjah nad Škofjo Loko nekoč verjeli, da morejo tudi študentje — črnošolci — narediti točo. »Saj zmerom le takrat gre, kadar imajo črnošolci vakance (počitnice)«, so dejali.

Potem opisuje tale »dogodek«:

V nedeljo, ko so šli vsi domači v cerkev k maši in je črnošolec ostal sam doma, je med mašo postavil na mizo škaf vode in poleg njega nasul smodnika. Dobro je zaprl vrata in okna ter zamašil vse špranje, nato pa prižgal smodnik. Goreči smodnik je potegnil vodo iz škafa in pod strop se je vlekla megla. Za pečjo je začelo grmeti in po hiši je zaregljala toča. Hiteti je moral, da je nato znosil vso točo iz hiše, preden so se vrnili domači iz hiše. Če bi ne bil dobro zadelal vseh špranj, bi se bila toča potegnila ven in potolkla devet fará naokrog.

PASJA (ALI DIVJA) JAGA

O pasji jagi še dandanes vedo ljudje na Gorenjskem precej povedati. To je velik trop psov, ki venomer teko. Za njimi jo ubira šepast mož, ki drži v roki sekiro. Ta ukazuje psom, kam morajo teči in koga raztrgati. Kdor se psom brani, ga šepavec poseka s sekiro. Človek, ki sreča divjo jago, naj se prekriža in stopi vstran. Ne sme se ganiti, dokler niso psi mimo. Kdor je miren, se mu nič ne zgodi. Gorje pa tistemu, ki bi začel kričati ali hotel celo preprečiti psom pot. Na drobne kosce bi ga raztrgali.

ROJENICE V LIPNIŠKI JAMI

V pobočju Jelovice nad Radovljico, blizu izvira Lipnice, je jama, ki ji ljudje pravijo Častitljiva luknja. Ljudska pripovedka pravi, da so v njej od nekdaj živele tri rojenice, ki so bile zelo lepe. Prva je bila belo oblečena, druga rjavo, tretja pa črno. Bela rojenica se je prikazovala ob porodih in napovedovala otrokom srečo. Bila je dobra svetovalka. Spomladi se je prikazovala kmetom in jim svetovala, kaj naj sejejo. Kmetje so jo radi ubogali, ker so vedeli, da je dobro, kar jim ona pove. Kadar se je prikazala ljudem druga rojenica, je vselej prišla nadnje bolezen, huda ura, toča ali kakšna druga nesreča. Ko pa so videli črno rojenico, je bila blizu smrt. Še pred kakimi tridesetimi leti so jo zadnjič videli, tako pravi pripovedka, ko je slonela na lesenem mostu pri plavžu v Kamni gorici. Takrat se je — s težko vrečo na hrbtu — vračal iz mlina v Lipnici neki kmet domov. Ker je bila vreča pretežka, jo je naslonil na ograjo mostu, da bi se odpočil. Ograja pa se je podrla in kmet je strmoglavil v Lipnico.

»HUDIČKOV BORŠT«

Visoko na Zaplati nad Kokro je na sredi travnatega pobočja majhen štirioglat gozd, ki se iz doline lepo vidi. Ljudje mu pravijo Hudičkov boršt. Takole govori o njem stara pripovedka:

Hudičkov boršt nekdaj ni bil na gori, temveč je stal na prijetnem kraju blizu Loke (?) in je bil dobro zaraščen. Pa sta se začela zanj pravdati dva kmeta. Pravda pa redko kaj dobrega naredi. Tako je bilo tudi takrat. Eden od kmetov se je pri prepiru zaklel: »Če gozd ni moj, naj ga hudič vzame in odnese na vrh Grintavca!« Ker gozd res ni bil njegov, ga je hudič opolnoči zgrabil, da bi ga odnesel na vrh gore, kot je kmet želel. Preden pa je prispel na vrh, je pri Sv. Jakobu dan zazvonilo. Tedaj pa je zgubil hudič vso moč in gozd je moral pustiti tam, kjer stoji še danes.

Zbral A. T.

Razen čarovnic je poznalo naše ljudstvo še kup najrazličnejših mitoloških bitij, dobrih in zlih. V posameznih krajih slovenskega ozemlja so jih nazivali z različnimi imeni. V ljudskih pripovedkah in bajkah našega naroda ne manjka tudi junakov ki so se v svojem življenju odlikovali z dejanji, ki jih navaden človek ni zmogel. Spomnimo se samo Kralja Matjaža, Pesoglavcev, Lepe Vide, Petra Klepca, Martina Krpana itd. Tudi o nastanku in ureditvi sveta, ki ga ljudje včasih niso ali pa so ga le slabo poznali, govorijo ljudske pripovedke.

Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva je leta 1930 zbral in objavil v knjigi Jakob Kelemina. Po njej smo povzeli nekaj podatkov z Gorenjske.

72

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Potem so mi nekega dne rekli, da bom odšel na pot iz Bruslja. Poslali so me tja. Med vožnjo sem se lahko popolnoma prepričal o učinkovitosti zavezniškega bombardiranja, zakaj vzdolž proge so ležali požgani vlaki in posamezni vagoni. V Bruselj smo prispeli ponoči. Nato sem se sestal z nekim članom naše ondotne organizacije in ta mi je predstavil posadko, ki me bo odpeljala nad Anglijo. Nato smo šli spat.

Vstal sem židane volje že zarana, da bi videl, kakšno je stanje v Bruslju. Gospodarski položaj je bil videti mnogo boljši kot v Parizu. Veliko več je bilo obleke, živeža in cigaret, čeprav samo na črni borzi. V Bruslju smo ostali tri dni. Videl sem belgijske kvislinške legionarje, kako so se šopirili po ulicah in prisostvoval sem paradi, na kateri je sprejel raport vodja Degrelle, ki je nosil železni križec, katerega je očitno dobil zato, ker se mu je posrečilo izogniti se obkolitvi pri Stalingradu, ko so Rusi ujeli prvo velikansko skupino vojakov.

Po večdnevnih pogajanjih je naposled spet postalo jasno, da je docela nemogoče odleteti iz Belgije in tako smo sklenili vrniti se v Pariz.

Ker je bilo zdaj videti, da se bomo do nadaljnjega mudili v Parizu, je von Grunen, ki mu ni bilo všeč potikanje po hotelih, sklenil, da se bo preselil v zasebno hišo. Po njegovi zaslugi smo tudi mi dobili krasno stanovanje v rue Miromesnil. V njem je nekoč živel zdravnik maršala Petaina. V stanovanju je bila sijajna zbirka kitajskih lakiranih risb in porcelana. Moj prijatelj Krauser je bil poznavalec Kitajske. Tam je prebil svojo mladost in je gladko govoril kitajski. Menil je, da so vse te dragocenosti vredne okrog 20 000 funtov in pripomnil, da bo, če bo Nemčija prisiljena zapustiti Pariz, odnesel to zbirko s seboj za spomin.

Čeprav je bil ta usodni sodomit z menoj sila prijazen, sem vendarle čutil, da njegovo pridušeno sovraštvo ni splahnelo. Vztrajno je bil prepričan, da sem v resnici britanski vohun.

Zdaj ste morali biti hudičevo oprezni z Nemci, tudi kadar je šlo za na videz nepomembne stvari. Zmeraj je ostajala nova možnost, da se bo že spričo dejstva, da sem Anglež, porodil ali utrdil sum in tako bi me utegnili aretirati in celo ustreliti. Res, pogosto sem se bal tega.

V lepih septemberskih dneh sem se skoroda vsak popoldan sončil ali kopal na Seini ali v kakem drugem kopališču. Vedno je bilo zanimivo slišati, kaj. kramljajo Parižani. Kar naprej so ugibali, in sicer docela prostodušno, kje se bodo zavezniki izkrcali. Bombardiranje je prizadelo zlasti Normandijo in tako je naraščalo sovražno razpoloženje proti zaveznikom, ker so bombe neogibno ubijale tudi Francoze. Toda Parižani so se predvsem zanimali za hrano. Hrana na prvem mestu, politika na drugem, vojna na zadnjem — tako so se zmeraj vrstile pomembnosti teme v Parizu.

Bil sem priča britanskega zračnega napada na Pariz. To je bil nepozaben prizor. Ko so sirene zatulile, sem bil v hotelu Ambassador. Šel sem na streho. Žarometi so jasno ujeli letala, skozi temo pa so iskrili svetleči izstrelki. Protiletaske baterije so brnele. Bombe so padale na desno od Sacre Coeur, ki so ga kmalu obsijali rdeči plameni. S strehe je bilo videti, kakor da polovica Pariza gori. Z vseh strani je ropotalo. Eno izmed letal je bilo zadeto in ob padcu je puščalo za seboj ognjeno sled.

Pilot se je sukal in obračal, prizadevajoč si, da bi uravnal svoje padalo. Sij žarometov je osvetlil sleherni del njegove obleke; pilot je padal sredi protiletalskega ognja, nato pa je njegovo telo nemočno trčilo ob neki dimnik.

XIX.

DRUGA FRONTA

Ko sem sedel s skupino Nemcev v von Grunenovem stanovanju, sem prvič slišal novico, da se je začela druga fronta. Von Grunen je vstopil in nam sporočil, da so se zavezniki izkrcali.

»Drugi Dieppe?« sem vprašal.

»Ne, resna zadeva,« je odvrnil von Grunen.

Radijski sprejemnik smo nemudoma naravnali na London in slišali komunike. Na koncu so zaigrali državno himno. Von Grunen je dal znamenje, vsi smo vstali, iztegnili desnice in pozdravili »Heil Hitler«.

»Dobro, zdaj so v resnici začeli, mi pa smo popolnoma pripravljeni. Zdaj bomo pokazali tem usranim Britancem in Amerikancem, kaj je vojna,« je rekel von Grunen.

Šel sem na sprehod in med potjo obiskal pariške bare, da bi videl, kakšen vtis je to sporočilo napravilo na ljudi. Novico, ki je bila tako velikanskega pomena v svetovni zgodovini, so sprejeli s površnim mirom; dejansko so bili Parižani videti docela ravnodušni. Hrana je bila kakor običajno glavna tema: ali bodo zavezniki prinesli s seboj kaj za pod zob, zakaj Pariz postaja obupno hudičevo lačen? Mnogi so bili tako trdno prepričani o nagli zmagi zaveznikov, da so pri priči pokupili vsa racionirana živila za en mesec.

Nekaj ur po začetku invazije so po zidovih nalepili lepake, natisnjene z velikimi rdečimi črkami, ki so obljubljali, da bodo vsakogar, ki podpira zaveznike, ustrelili. Kinematografi, gledališča in restavracije so živele na videz običajno življenje. Tri dni po izkrcanju je poveljnik Pariza sklenil, ker so se Parižani tako dobro obnašali, (pričakoval je sabotaže in upore), podaljšati zvečer policijsko uro za eno uro.

OB OBČINSKEM PRAZNIKU KOMUNE ŽELEZNIKI

SELŠKA DOLINA SPREMINJA SVOJO PODOBO

Preteklo leto doslej najpomembnejše za gospodarski razvoj občine Železniki - Industrija vedno bolj v ospredju - Najlepše perspektive za razvoj turizma - Asfaltirana cesta vrata v svet - Proizvodi Železnikarjev dragoceni tudi onstran Atlantskega oceana

Junaške dražgoške borbe leta 1942 prebivalci komune Železniki, Gorenjske in tudi ostali, ne bodo nikdar pozabili. Nikdar ne bo zbledel spomin na 8. januar, ko so začele z vseh strani Dražgoš ropotati strojnice; 9. januarja je bilo slišati že prve strele iz topov; 10. januarja so nemške granate začele spreminjati gozdove in njive v strašno razdejanje in rušiti hiše tamkajšnjih domačinov; naslednji dan je začel švigati ogenj iz topovskih cevi že v zgodnjih jutranjih urah in 12. januarja prav

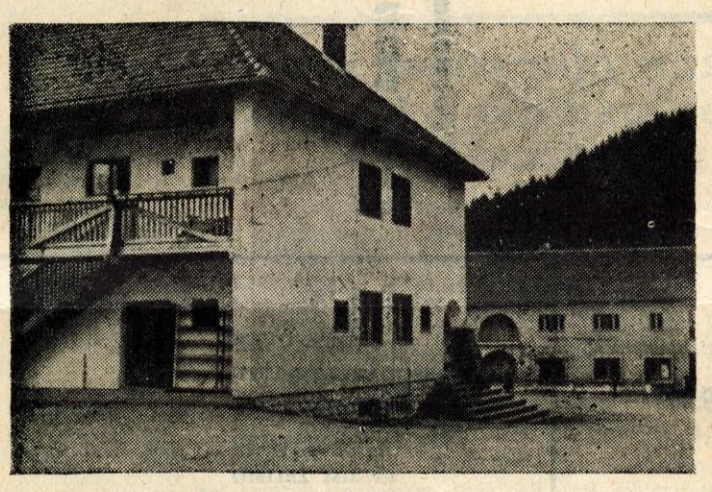

Selca so dobila v preteklem letu dva nova objekta: stanovanjski blok (levo) in gospodarsko poslopje kmetijske zadruge

tako. Nemci so izseljevali domačine in . . . Domačinom in hrabrim borcem vse to ni omajalo volje do borbe za svobodo. Naslednje leto (1943), prav v istih dneh, ko se je odvijala velika dražgoška borba, so mladi fantje iz Železnikov v skupinah odhajali v partizane, namesto da bi morali v vrste zloglasne Hitlerjeve armade. Prav zaradi tega je kruti okupator še hitreje in bolj začel kazati Železnikarjem svojo krvoločno moč. Enotnost prebivalcev Selške doline pa je klubovala vsemu.

Svobodo so prebivalci Selške doline dočakali z nad 100 porušenimi in požganimi hišami, številni Železnikarji pa so morali žrtvovati tudi svoja življenja za lepšo prihodnost nas vseh.

Obnova, obnova, obnova . . .

Selška dolina, ki je bila še pred drugo svetovno vojsko dokaj zaostala, je dočakala svobodo skoraj porušena; prav gotovo bolj kot katerikoli ostalih predelov Gorenjske. Zato je bila obnova prvi cilj občanov. Vztrajnost, prizadevnost in enotnosti pri obnovi, pa so hitro vrnili Selški dolini nekdanjo podobo. Ostal je le še spomin na porušene domove in od granat zorane njive ter gozdovi. Toda ne-le to: Selška dolina je že v marsičem spremenila svojo nekdanjo podobo. Do največjih sprememb je prišlo prav v preteklem letu. Medtem ko je stara Selška dolina dobila spet svoje nekdanje lice že konec leta 1957, so občani lani dobili asfaltirano cesto, ki se vije skozi vso dolino. S tem so se prebivalcem Selške doline odprla vrata v svet, na kar so tako dolgo in težko čakali. Cesta Železnikarjem zagotavlja, da se jim v prihodnosti ne bo treba več bati, kolikšen kos kruha si bodo lahko odrezali. Nova pridobitev je nadvse pomembna za nadaljni gospodarski razvoj občine. Industrija, ki je v nenehnem razvoju, se je približala trgu, medtem ko se bo turizem šele sedaj lahko pričel uveljavljati.

Industrializacija na pohodu

O industriji nekdaj v Selški dolini sploh ni bilo moč govoriti. Za domačine v svojem kraju ni bilo zaslužka. Le okoli 50 ljudi je prejemalo za svoje delo skromne denarce v majhnih obrtnih zadrugah ali pa neurejenih trgovinicah. Po osvoboditvi pa sta že zrasla dva »velikana«: Niko in LIP Češnjica; pa tudi ostale panoge gospodarstva so se precej razširile. In nad tisoč ljudi je v svoji občini dobilo zaslužek! Proizvodi le-teh so iskani izdelki na domačem trgu, sloves pa je šel hitro tudi daleč po svetu. Najbolj precizni tehnični pripomočki »Nika« in najrazličnejši lesni izdelki LIP Češnjica romajo na dolgo pot preko Atlantskega oceana v Združene države Amerike in drugam. Toda industrializacija Selške doline je šele na začetku. Oba »velikana« in tudi ostale manjše gospodarske organizacije so šele v razvoju. Gradnje se vrste za gradnjami. »Niko« bo kmalu lahko začel s polno zmogljivostjo v dograjenih novih objektih, LIP je v preteklem letu začel z novo gradnjo, ki bo v prihodnjem letu verjetno že končana; čevljarna »Ratitovec« — Studeno je dobila nove delavnice, v nenehnem razvoju pa je tudi Usnjarna Železniki.

Med delom v strojni obdelovalnici radijskih omaric v LIP Češnjica

Kmetijske zadruge se izpopolnjujejo

Kljub tolikšnemu razvoju industrije, je za Selško dolino še vedno velikega pomena kmetijstvo. Tega se občani zavedajo, zato so tudi na tem področju svoje dejavnosti nad vse marljivi. Vsekakor pa pri tem odigravajo najpomembnejšo vlogo kmetijske zadruge. Lete se nenehno izpopolnjujejo: KZ Luše je dobila v preteklem letu nove skladiščne prostore, KZ Selca zadružno gospodarsko poslopje, KZ Bukovica pa je dogradila svoj zadružni dom.

Življenjski pogoji iz leta v leto boljši

Razumljivo je, da sam gospodarski razvoj že zagotavlja boljši družbeni standard. Vsekakor pa je za boljše življenske pogoje potrebna tudi izgradnja raznih komunalnih objektov. V Železnikih tudi na te ne pozabljajo. V minulem letu je bil v Selcih dograjen stanovanjski blok, v katerem pa je dobila prostor tudi pošta in krajevni urad. Vsekakor je to, če ne upoštevamo asfaltiranja ceste, največja komunalna pridobitev. Razen tega je bila dograjena kanalizacija Studeno — Češnjica — Železniki; obnovljena in dopolnjena javna razsvetljava v Selcih, Studenem, Železnikih in na Češnjici; izvršeno vodovodno omrežje Studeno — Češnjica — Železniki. In končno, pričeli so tudi z gradnjo zdravstvenega doma v Železnikih.

Načrti za leto 1959 pa predvidevajo vrsto novih pridobitev: gradnjo električnega daljnovoda Škofja Loka — Železniki, elektrifikacijo vseh predelov Zgornje Selške doline (Zali log, Potok, Davča, Sorica in Danje), dograditev zdravstvenega doma in izgradnjo najbolj potrebnih stanovanj.

— — —

Še in še bi lahko naštevali, kaj vse so že v Selški dolini zgradili in kaj vse še čaka Selško dolino v nadaljnji izgradnji. Še z večjim prizadevanjem kot dosedaj in s pametnim gospodarjenjem v okviru komune, pa lahko že v bližnji prihodnosti pričakujemo novih, pomembnih in velikih uspehov prebivalcev občine Železniki. S tem pa se bodo občani prav gotovo tudi v prihodnje dostojno oddolžili spominu nad 300 padlih borcev in talcev Selške doline v NOB, katerih se v teh dneh še zlasti spominjajo.

B. F.

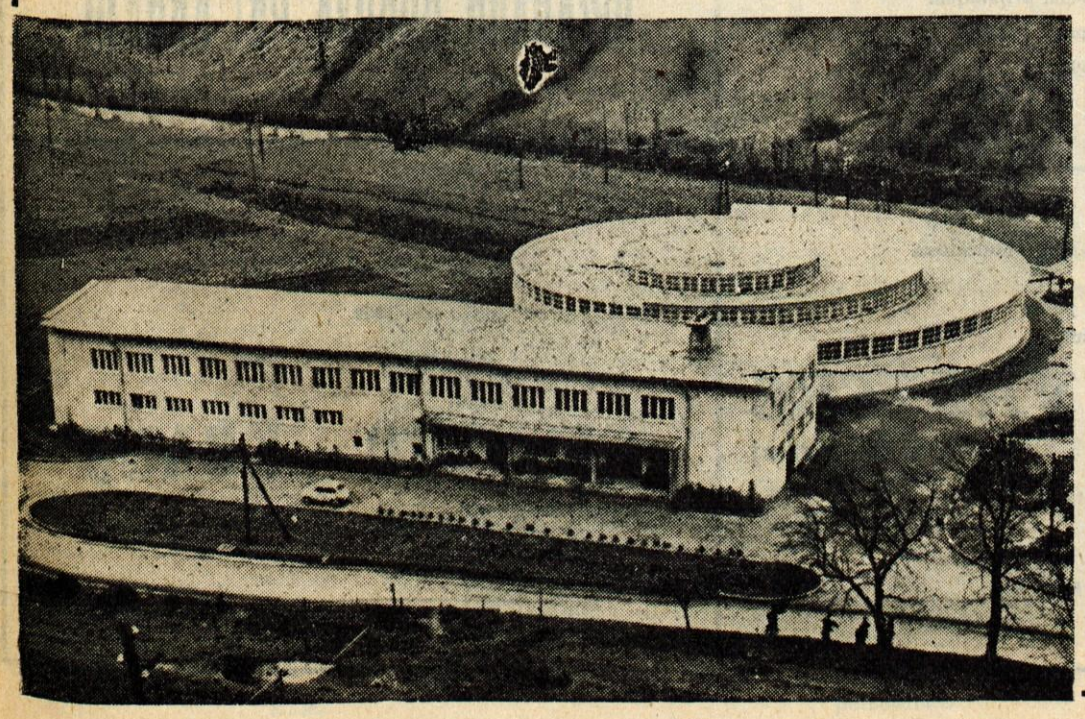

Novi obrati podjetja »Niko«

Ob petem občinskem prazniku v Železnikih želijo svojim občanom v prihodnje še mnogo uspehov:

OBČ. LJUDSKI ODBOR IN VSE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE

NIKO — tovarna kovinskih in elektromehanskih izdelkov — Železniki

Medzadružno lesno industrijsko podjetje LIP - Češnjica

USNJARNA — Železniki

CEVLJARNA RATITOVEC — Studeno

VSE TRGOVINE, MESARIJA, PEKARIJA IN GOSTINSKI OBRATI

želi ob novem letu 1959 vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem, pa tudi vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine obilo sreče in delovnih uspehov

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

TISKANINA

KRANJ

Vsem poslovnim prijateljem želi srečno in uspešno novo leto

1959

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV

ISKRA - KRANJ

Sava

Tovarna gumijevih izdelkov **Kranj**

vam nudi kakovostne transportne trakove izdelane na najsodobnejši rotacijski stiskalnici s kontinuirano vulkanizacijo.

Pridružujemo se ostalim delovnim kolektivom in čestitamo cenjenim odjemalcem ter vsemu delovnemu ljudstvu srečno in uspehov polno novo leto 1959

Delovni kolektiv TOVARNE USNJA

STANDARD KRANJ

želi delovnim ljudem mnogo sreče in uspehov v novem letu 1959

Obilo uspeha v novem letu 1959

želi vsem dobaviteljem in odjemalcem

„Gorenjka"

TRGOVSKO PODJETJE KRANJ

OB NOVEM GOSPODARSKEM LETU POZDRAVLJAMO VSE DELOVNE LJUDI IN JIM ŽELIMO MNOGO USPEHOV

Huje 51

TELEFON 276

AVTOPROMET KRANJ

Vsem svojim poslovnim prijateljem želi delovni kolektiv

medzadružnega lesnega kombinata

JELOVICA ŠKOFJA LOKA

velike sreče in uspehov v novem letu 1959

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE USNJA

»RUNO« TRŽIČ

želi vsem svojim poslovnim prijateljem srečno in uspeha polno novo leto 1959

Srečno, veselo in uspehov polno

novo leto 1959

želi vsem delovnim ljudem

DELOVNI KOLEKTIV

OPEKARNA BOBOVK PRI KRANJU

Srečno in uspehov polno novo leto 1959 vam želi

OPEKARNA KRANJ

STRAŽIŠČE

GRADBENO PODJETJE BLED

želi vsem delovnim ljudem v letu 1959 mnogo sreče in uspehov

Vsem svojim odjemalcem želimo uspehov polno novo leto!

VARTEKS

prodajalna Kranj

Če hočete biti zadovoljni, kupujte kvalitetne konfekcijske izdelke pri nas!

Srečno in uspehov polno novo leto 1959 želi vsem delovnim ljudem

ELEKTRO – KRANJ

Kranj